

Jaarverslag en Jaarrekening 2019

Voorwoord

Met het jaarverslag legt het college van B&W verantwoording af over het gevoerde beleid over het jaar 2019. De leidraad voor het gevoerde beleid is vastgelegd in de programmabegroting 2019 die onder meer is gebaseerd op het coalitieakkoord Rosendaal'74-PAK (2018-2022).

De opzet van deze jaarrekening is gelijk aan de opzet van de begroting waarbij zowel de beleidsmatige als cijfermatige verantwoording zo veel mogelijk binnen de afzonderlijke programma's is opgenomen.

Belangrijke resultaten en gebeurtenissen in 2019

- De installatie van een nieuwe burgemeester.
- Het vaststellen van en starten met de uitvoeringsagenda voor de energietransitie, waaronder een omvangrijk pakket aan (financiële) stimuleringsmaatregelen om huizen te verduurzamen.
- Vormgeven en voeren van de 'Buurt aan tafel' gesprekken.
- Evaluatie verkeersevaluatie rond IKC Dorpsschool.
- Herinrichtingsplan IKC Dorpsschool (vergroenen en verbeteren schoolomgeving).
- Voorbereidingen de bouw van woningen op de Steenhoek, w.o. selecteren van een marktpartij.
- Het afsluiten van een aantal contracten met De Connectie voor de uitvoering van een aantal gemeentelijke (bedrijfsvoerings)taken.

Het financieel resultaat over 2019

Het financiële resultaat van de jaarrekening 2019, inclusief de mutaties op reserves, bedraagt afgerond € 118.000 bij een begroot resultaat van € 12.000. Het verschil van € 106.000 is een saldo van een relatief groot voordeel op programma 0 en nadeel op programma 6. De oorzaken daarvan worden bij de afzonderlijke programma's nader toegelicht.

COVID-19

De uitbraak van COVID-19 (het coronavirus) vanaf eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van, de gevolgen van, COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een adequate mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming. We hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

16 juni 2020

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,
W.G. Pieterse-Pook

de burgemeester,
drs. E. Weststeijn

Inhoudsopgave

OPBOUW EN LEESWIJZER VAN DE JAARSTUKKEN 2019	3
HET JAARVERSLAG	4
PROGRAMMAVERANTWOORDING 2019	5
PROGRAMMA 0: BESTUUR EN ONDERSTEUNING	6
PROGRAMMA 1: VEILIGHEID	13
PROGRAMMA 2: VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	16
PROGRAMMA 3: ECONOMIE	19
PROGRAMMA 4: ONDERWIJS.....	21
PROGRAMMA 5: SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	25
PROGRAMMA 6: SOCIAAL DOMEIN	29
PROGRAMMA 7: VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	36
PROGRAMMA 8: VOLKSHUIVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING	40
PARAGRAFEN.....	44
INLEIDING	44
PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN	45
PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	47
Staat van Reserves en Voorzieningen (inclusief toelichting op mutaties).....	51
PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	55
PARAGRAAF 4 FINANCIERING	58
PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING	59
PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN	65
PARAGRAAF 7 GRONDBELEID	71
PARAGRAAF 8 INFORMATIEVEILIGHEID	72
PARAGRAAF 9 RECHTMATIGHEIDSVANTWOORDING	75
DE JAARREKENING	77
HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	78
WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT).....	81
OVERZICHT (LOPENDE) INVESTERINGEN EN KREDIETEN.....	82
GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING PER 31 DECEMBER 2019	84
BALANS PER 31 DECEMBER 2019	86
TOELICHTING OP DE BALANS	88
ACTIVA	88
PASSIVA	91
(OVERIGE) NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN	92
SINGLE INFORMATION, SINGLE AUDIT (SISA).....	94
CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	96

Opbouw en leeswijzer van de Jaarstukken 2019

JAARVERSLAG

Het Jaarverslag 2019 bestaat uit twee delen:

- A. programmaverantwoording;
- B. paragrafen.

A. Programmaverantwoording

In de programma's wordt per beleidsonderdeel een uiteenzetting gegeven over het gevoerde beleid en is er daarnaast een analyse op de cijfermatige verschillen opgenomen.

De opzet van deze jaarrekening sluit zoveel mogelijk aan op de begroting. In de opzet is bij alle drie de W-vragen (Wat hebben we bereikt?, Wat hebben we daarvoor gedaan? en Wat heeft het gekost?), telkens duidelijk de relatie naar de primitieve begroting (begroting vóór wijzigingen) gelegd.

Wat wilden we bereiken?

Bij de eerste W-vraag: 'wat wilden we bereiken' is de doelstelling uit de programmabegroting voor 2019 overgenomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bij de beantwoording van deze vraag is een tabel opgenomen waarin de voornemens uit de begroting zijn opgenomen met een toelichting op de uitvoering hiervan.

Bij dit onderdeel hebben we geconstateerd dat in de begroting onder de voornemens ook bepaalde ontwikkelingen binnen dat programma zijn beschreven. Dat is dan niet gelijk ook een daadwerkelijk voornemen. In deze jaarrekening is de tabel 'voornemens' dan ook beperkt tot die voornemens waarbij een toelichting op de uitvoering relevant is.

Wat heeft het gekost?

De laatste W-vraag 'wat heeft het gekost?' wordt toegelicht op de volgende wijze:

- De gerealiseerde baten en lasten en het saldo (het resultaat) van het programma in vergelijking met de primaire begroting en de begroting na wijziging.
- Een toelichting op de cijfermatige afwijkingen tussen de realisatie en de begroting na wijziging.

Daarnaast zijn de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves per programma in de financiële tabel opgenomen.

In de financiële tabellen is soms sprake van afrondingsverschillen van € 1 doordat de cijfers achter de komma niet getoond worden.

Beleidsindicatoren en verbonden partijen

Elk programma wordt afgesloten met de wettelijk voorgeschreven beleidsindicatoren en vermelding van de relevante verbonden partijen voor dat onderdeel.

B. Paragrafen

In de paragrafen worden vanuit een dwarsverband op de programma's diverse onderwerpen, vooral op het vlak van de bedrijfsvoering, behandeld. Er zijn zeven voorgeschreven paragrafen waarvan op hoofdlijnen zowel de uitkomsten als de financiële afwijkingen (waar van toepassing) nader worden toegelicht. Sinds 2017 hebben we hier de paragraaf Informatieveiligheid aan toegevoegd en in deze jaarrekening anticiperen we met de paragraaf Rechtmatigheid al enigszins op de aanpassing in wetgeving hierover die vanaf 2021 van kracht wordt.

JAARREKENING

In de jaarrekening wordt een toelichting gegeven op het overzicht van baten en lasten. Tevens bevat deze een recapitulatieoverzicht waarin de totalen per programma zijn opgenomen van:

- de werkelijke cijfers van 2018;
- de begroting na wijziging van 2019;
- de werkelijke cijfers van 2019;
- het saldo van 2019.

Daarnaast bevat de jaarrekening de balans met toelichting en is de bijlage in verband met 'Single information, Single audit' (SiSa) opgenomen alsmede de controleverklaring van de accountant.

Deel 1

Het jaarverslag

Programmaverantwoording 2019

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Gemeentewet;
- Algemene wet bestuursrecht;
- Internationaal personen- en familierecht;
- Besluit Burgerlijke stand;
- Wet op de Lijkbezorging;
- Burgerlijk Wetboek;
- Paspoortwetgeving;
- Wegenverkeerswetgeving;
- Wet Basisregistratie Personen (BRP);
- Wet justitiële documentatie;
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Kieswet;
- Rijkswet op het Nederlanderschap;
- Algemene wet bestuursrecht;
- Wet WOZ (waardering onroerende zaken);
- BBV (besluit begroting en verantwoording);
- Wet fido (financiering decentrale overheden).

Wat wilden we bereiken?

- Het op democratische en efficiënte wijze laten functioneren van de bestuursorganen raad, burgemeester en wethouders en burgemeester (alsmede de organisatie), gebaseerd op de strategische visie van de gemeente.
- Het zorgvuldig en op juridisch correcte wijze registreren van privacygevoelige persoonsgegevens teneinde met gebruikmaking van die gegevens op klantvriendelijke wijze formele persoonsdocumenten en -gegevens te verstrekken, formele handelingen ten aanzien van de burgerlijke staat van personen te verrichten, te voltrekken en te bekrachtigen en ter zake diensten te verstrekken.
- Het op zorgvuldige, klantvriendelijke en correcte wijze – gevraagd en ongevraagd - verstrekken van relevante informatie aan inwoners en andere belanghebbenden over het gemeentelijk beleid, gemeentelijk functioneren en gemeentelijke activiteiten.
- Zorgdragen voor goed financieel beheer, opdat de gemeente Rozendaal financieel gezond blijft.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
<i>Bestuur</i> Kaderstelling en besluitvorming	In 2019 zijn met de raad kaderstellende besprekingen gevoerd en besluiten genomen over: <ul style="list-style-type: none"> • Grondexploitatie de Del (jaarschijf); • drie nieuwe financiële verordeningen; • nieuwe verordeningen Wmo en Jeugdhulp; • Adviesraad cliënten- en inwonerparticipatie gemeenten Rheden en Rozendaal; • voortzetten regionale samenwerking doelgroepenvervoer; • aanpak versterking regionale samenwerking; • Kadernota 2020-2023; • Uitvoeringsagenda energietransitie en financieel instrumentarium energietransitie • Startnotitie RES regio Arnhem Nijmegen

Voornemen	Realisatie
Bestuursondersteuning	<p>In een drietal informatieavonden zijn de raadsleden en commissieleden bijgepraat over de nieuwe Omgevingswet</p> <p>In 2019 is 1 hoorzitting van de bezwaarschriftencommissie gehouden. De commissie adviseerde om dit bezwaarschriften ongegrond te verklaren. Ten aanzien van drie bezwaarschriften over dezelfde casus was de commissie van oordeel dat het kennelijk niet-ontvankelijke bezwaren betrof en dat van het horen van bezwaarmakers kon worden afgezien. Om die reden adviseerde de commissie om deze bezwaarschriften niet ontvankelijk te verklaren.</p>
<p><i>Burgerzaken</i></p> <p>Verkiezingen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PS en waterschap (20 maart) • Europees parlement (23 mei) <p>Huwelijken</p>	<p>De verkiezingen zijn prima verlopen en er was, zoals gewoonlijk, weer sprake van een hoge opkomst (PS: 79,6%, EP: 69,5%)</p> <p>In 2019 zijn er in totaal 43 huwelijken gesloten waarvan 8 kosteloos en 4 bescheiden huwelijken. De meeste reguliere huwelijken werden gesloten in de muziekkoepeel van de Hunting Lodge, te weten 18 keer, gevolgd in aantal door het kasteel Rosendaal (binnen of buiten in de rozentuin of de Oranjerie, te weten 11 huwelijken).</p>
<p><i>Beheer overige gebouwen</i></p> <p>Nieuwe bestemming Torckschool met bijzondere aandacht voor het servituut</p>	<p>Het college is voornemens om de Torckschool af te stoten en is hierover in gesprek met de rechthebbenden van het servituut. Eén van deze rechthebbenden (GLK) heeft aangegeven interesse te hebben in de aankoop. Dit proces wordt naar verwachting in 2020 afgerond.</p>
<p><i>Overhead (zie ook par. Bedrijfsvoering)</i></p> <p>Representatie</p>	<p>Op 2 januari werd de Nieuwjaarsreceptie gehouden. Op 4 mei verzorgde de gemeente weer de jaarlijkse bijeenkomst in de Kerk van Rozendaal en werd de Stille Tocht naar oorlogsgraven op begraafplaats Rosendaal gehouden waar kransen werden gelegd. Het college legde overdag bloemen bij de drie gedenkplaatsen in de gemeente Rozendaal.</p> <p>In 2019 waren zeven bruidsparen 60 jaar getrouwd. Er waren dit jaar geen 50-jarige bruidsparen. De 60-jarige bruidsparen ontvingen een bloemstuk van de gemeente en de burgemeester bezocht, als betrokkenen daar prijs op stelden, het bruidspaar thuis.</p> <p>Op 26 juni 2019 is een avond voor de nieuwe inwoners in de raadszaal van het gemeentehuis gehouden. Ruim twintig inwoners die het afgelopen jaar in de gemeente waren komen wonen werden ontvangen door de burgemeester (die zelf ook voor de eerste keer aanwezig was). Op deze avond werd de inleiding en de rondwandeling door het oude gedeelte van Rozendaal verzorgd door de heer Jurrien de Mik, die deze taak heeft overgenomen van de heer Fernand Schakenraad.</p> <p>In 2019 heeft de burgemeester ter gelegenheid van Koningsdag een Koninklijke Onderscheiding uitgereikt aan de heer Erik J. Kool . Hij werd Ridder in de orde van Oranje Nassau voor o.a. het vele vrijwilligerswerk dat hij meer dan 40 jaar verrichtte in binnen- en buitenland, waaronder ook al vele jaren in de gemeente Rozendaal. In september 2019 ontving Rozendaler Jan H.Gerritsen een Koninklijke Onderscheiding (lid in de orde van Oranje Nassau) uit handen van de burgemeester van Haarlem vanwege het feit dat hij zich 20 jaar in diverse (onbezoldigde) bestuursfuncties heeft ingezet voor het bedrijventerrein de Waarderpolder te Haarlem, waar het bedrijf van de heer Gerritsen is gevestigd.</p> <p>Rozendaler René Bierman ontving tijdens de jaarlijkse brandweeravond in het gemeentehuis van Rheden een Koninklijke onderscheiding (lid in de orde van Oranje Nassau). De heer Bierman is sinds 1 september 1995 als vrijwilliger verbonden aan de brandweer.</p>

Speerpunten 2019 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Lokale initiatieven steunen (o.a. van de kinderburgemeester en de Rozendaalse Buitendag) en in een vroegtijdig stadium de dialoog met inwoners aangaan	Op 7 mei 2019 is een start gemaakt met 'Buurt aan Tafel': een gesprek van het college met inwoners uit een buurt waar alles kan worden besproken over verkeer, veiligheid, groen, duurzaamheid, jeugd, speelgelegenheid e.d. In 2019 sprak het college op deze wijze met 4 buurten. De resterende 3 komen in de periode tot het voorjaar 2020 aan de beurt.
Gezonde financiële positie behouden	De jaarrekening 2019 sluit met een positief resultaat, voor 2019 en verder is sprake van een structureel sluitende begroting en de weerstandsratio is meer dan uitstekend
Burgerparticipatie	Er zijn stappen gezet via het initiatief 'Buurt aan Tafel', er volgt nog een memo over Burgerparticipatie.
Jaarlijkse inventarisatie onder inwoners over verbeterpunten	Wordt invulling aan gegeven via 'Buurt aan Tafel'.
Informatie via website sneller openbaar	Vanaf de raadsvergadering in september 2019 worden alle raads- en commissievergaderingen via de website voor een ieder laagdrempeliger aangeboden. Inwoners kunnen vanaf de agenda 'doorklikken' naar de betreffende stukken.
Social return als gunningscriterium meenemen bij (omvangrijke) inkoop- en aanbestedingstrajecten	Uitgangspunt van beleid. 'Social return on investment' (SROI) is, voor de grotere aanbieders al een basisvoorwaarde bij de regionale inkoop sociaal domein.
Een eenvoudig, éénduidig en transparant subsidiebeleid	De Nieuwe Algemene subsidieverordening is in 2018 vastgesteld en op 1-1-2019 inwerking getreden. De subsidieregeling Sociaal domein 2018-2022 is vastgesteld in januari 2019. De nieuwe kaders ondersteunen een eenvoudige, eenduidige en transparante uitvoeringspraktijk.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve * begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten				
0.1 Bestuur	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	37.730	37.730	40.061	2.331
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	10.150	10.150	14.962	4.812
0.4 Overhead	23.000	23.000	45.934	22.934
0.5 Treasury	70.638	70.638	70.871	233
0.61 OZB woningen	360.650	360.650	354.618	-6.032
0.62 OZB niet-woningen	66.537	66.537	54.526	-12.011
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2.571.239	2.508.710	2.692.060	183.350
0.8 Overige baten en lasten	0	0	21.947	21.947
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
totaal baten	3.139.944	3.077.415	3.294.980	217.565
Lasten				
0.1 Bestuur	321.053	405.053	460.582	-55.529
0.2 Burgerzaken	16.985	16.985	23.627	-6.642
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	5.688	-5.688
0.4 Overhead	1.447.327	1.447.327	1.402.219	45.108
0.5 Treasury	0	0	0	0
0.61 OZB woningen	8.300	8.300	15.982	-7.682
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	10.000	10.000	0	10.000
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	-23.533	23.533
totaal lasten	1.803.665	1.887.665	1.884.565	3.100
Saldo van baten en lasten	1.336.279	1.189.750	1.410.415	220.665
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	23.628	23.628	13.037	-10.591
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	6.686	6.686	6.686	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	16.942	16.942	6.351	-10.591
Geraamd resultaat	1.353.221	1.206.692	1.416.766	210.074

*primitief = zoals door de raad bij begrotingbehandeling vastgesteld

Toelichting directe baten en lasten, afgerond per saldo € 210.000 voordelig

De toelichting is beperkt tot (in verhouding) materiële bedragen en directe lasten en baten die ook daadwerkelijk van invloed zijn op het resultaat van de jaarrekening.

Bestuur

De hogere lasten bij bestuur zijn voor € 40.000 toe te rekenen aan een hogere storting in de voorziening pensioenen wethouders. Uit de zogenaamde actuariële berekening blijkt dat de storting hoger moet zijn dan het bedrag waar in de begroting rekening mee is gehouden. Dit komt vooral door een aanpassing voor een hogere levensverwachting en opnieuw een daling van de rekenrente. Daarnaast vallen ook de kosten voor voormalig wethouders en de raadsvergoedingen hoger uit.

Burgerzaken

Per saldo is sprake van een nadeel van € 4.000. Dat wordt vooral veroorzaakt door hogere kosten voor verkiezingen. Hoewel we in de begroting wel geanticipeerd hebben op drie verkiezingen, namelijk voor de

Provinciale Staten, het Waterschap en de Europese Unie, zijn vooral de kosten van het drukwerk daarvoor hoger uitgevallen.

Overhead

Per saldo is er bij de overhead sprake van een relatief groot voordeel van € 68.000. De hogere baten zijn ontstaan door de inruilwaarde van de Mercedes voor de buitendienst en provinciale subsidie voor de organisatieontwikkeling. Beide zijn incidenteel. Daarnaast was de begroting 2019 nog niet bijgesteld voor de structurele subsidie uit het restauratiefonds voor het gemeentehuis (vanwege de monumentenstatus). De lagere lasten worden veroorzaakt doordat er nagenoeg nog geen beroep is gedaan op het structurele budget voor de meerkosten van de organisatieontwikkeling.

Onderdeel	Budget 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Personeelslasten	944.989	982.699	-37.710
Overige personeelslasten	94.030	34.151	59.879
ICT	169.295	159.818	9.477
Huisvesting (inclusief baten)	43.617	34.454	9.163
Overige organisatiekosten	132.466	138.730	-6.264
Tractie	39.930	6.432	33.498
Totaal	1.424.327	1.356.285	68.042

In de paragraaf Bedrijfsvoering is op bovenstaande onderdelen een nadere toelichting opgenomen.

OZB

De lasten voor de OZB zijn € 7.000 hoger vanwege de implementatiekosten voor de overdracht van taxaties naar De Connectie. Deze zijn op deze plek verantwoord (conform de voorschriften). Hier staat ook een voordeel tegenover omdat er minder is ingehuurd en het budget deels onderdeel is van overhead.

Per saldo vallen de opbrengsten van de OZB € 18.000 lager uit. Er is hierbij sprake van een verschuiving van niet –woningen naar woningen. Meer concreet gaat het dan om het moment wanneer bouwgrond (niet-woning) als woning kan worden beschouwd. De belangrijkste oorzaak voor de lagere opbrengst is echter dat de verwachte waardeontwikkeling lager uitviel dan waar bij het berekenen van het percentage vanuit is gegaan. Met andere woorden, de inwoners hebben voordeel van het feit gehad dat achteraf gezien het OZB-percentage te laag is vastgesteld. Hoewel er, zeker in deze markt, altijd wel sprake is van fluctuaties in de waardeontwikkeling, is in principe sprake van een eenmalig nadeel. Bij de berekening, ook in de begroting 2020, wordt namelijk uitgegaan van de vastgestelde te realiseren opbrengst.

Algemene uitkering

De algemene uitkering valt, ondanks een negatieve afrekening over 2017 van € 20.000, ruim € 180.000 hoger uit dan begroot. Dat wordt vooral veroorzaakt door bijdragen die via de decembercirculaire aan alle gemeenten zijn toegekend voor de uitvoering van de energietransitie, meer specifiek voor het instellen van een energieloket en een transitievisie warmte. Het gaat hierbij om (nagenoeg) vaste bedragen voor iedere gemeente.

Overige baten en lasten

Onderdeel van de overige baten en lasten is de structurele post onvoorzien van € 10.000. In 2019 is deze niet ingezet. Er was wel sprake van onvoorziene uitgaven maar deze zijn via de tussentijdse rapportages 'verrekend' met het begrotingssaldo. Op dit onderdeel is daarom sprake van een voordeel dat wordt vergroot met € 21.000, dit betreft vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren.

VPB

De vennootschapsbelasting (over de fiscale winst) is alleen van toepassing op het project De Del. Bij de opzet van dat project is destijds de verwachte vennootschapsbelasting becijferd op € 150.000.

Er is nog veel onduidelijkheid over wat uiteindelijk de definitief door de belastingdienst vastgestelde VpB voor het project gaat zijn. Zowel voor de aangifte van de voorlopige als de definitieve VpB hebben we gespecialiseerde ondersteuning ingeschakeld. Tot nu toe zijn de volgende acties uitgevoerd:

	2016	2017	2018	2019
Voorlopige aangifte over 2016	24.000			
Definitieve aangifte over 2016			2.070	
Voorlopige aangifte over 2017		24.000		
Definitieve aangifte over 2017			-19.778	
Voorlopige aangifte over 2018			23.533	
Definitieve aangifte over 2018				-23.533
Voorlopige aangifte over 2019				13.118
Definitieve aangifte over 2019				-13.118
	24.000	24.000	5.825	-23.533

Zowel in 2016, 2017 als 2018 is (op basis van een eerste inschatting) een bedrag van afgerond € 24.000 aan vennootschapsbelasting afgedragen via een voorlopige aangifte. In 2018 heeft onze adviseur definitieve aangiften opgesteld over de jaren 2016 en 2017. Dit is in 2018 gecorrigeerd, samen met de voorlopige aangifte over 2018 komt dat uit op een last in 2018 van € 5.825. In 2019 zijn door onze adviseur de voorlopige aangiften van 2018 en 2019 opnieuw beoordeeld. Op basis van de tussentijdse ontwikkeling van de VpB-wetgeving is de conclusie dat met de definitieve aangifte de voorlopige aangiften over 2018 en 2019 kunnen worden teruggedraaid. Per saldo is hierdoor in 2019 sprake van een voordeel van € 23.000. Uiteindelijk dient de Belastingdienst alle aanslagen ook nog definitief vast te stellen. Er bestaat nog steeds geen enkel zicht op het tijdstip daarvan.

De fiscale winst is overigens iets anders dan de boekwinst die gerealiseerd wordt en waarvan een derde deel nu bij deze jaarrekening moet worden genomen. Zie hiervoor programma 8.

Mutaties in reserves

Jaarlijkse onttrekking reserve kapitaallasten

Dit betreft de jaarlijkse onttrekking voor kapitaallasten van investeringen ten behoeve van de bedrijfsvoering (inclusief buitendienst). Hier is € 10.000 minder onttrokken dan begroot. Dit komt omdat de vervanging van de trekker en de Mercedes voor de buitendienst is uitgesteld naar 2019. De nieuwe kapitaallasten komen dan voor het eerste terug in de jaarrekening van 2020. Er is binnen de overhead (onderdeel tractie) dan ook sprake van lagere kapitaallasten dan begroot (zie ook de paragraaf Bedrijfsvoering). Daarnaast is voor een bedrag van € 6.000 sprake van een jaarlijkse toevoeging aan de reserve gemeentelijke gebouwen voor onderhoud.

Incidentele afwijkingen

Per programma geven we aan van welke incidentele afwijkingen sprake is. Het gaat hierbij in principe om de financiële effecten van eenmalige gebeurtenissen. Fluctuaties op structurele posten vallen hier dus buiten.

De afwijkingen komen ook bij het totaaloverzicht achterin dit boekwerk en zijn van belang bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente (in welke mate wordt het resultaat beïnvloed door incidenten?). Uiteraard zijn de structurele afwijkingen ook van belang, zover deze nog niet in de begroting 2020 meegenomen konden worden, komen deze terug bij de kadernota ten behoeve van de begroting 2021-2024.

Incidenteel

Evenwel is van belang en voorgeschreven om inzicht te bieden in de incidentele baten en lasten. Het totaaloverzicht daarvan is onderdeel van 'deel 2 de jaarrekening'. Voor dit programma gaat het dus om de volgende incidentele afwijkingen:

- Storting pensioenvoorziening € 40.000 nadeel
- Verkiezingen € 4.000 nadeel
- Overhead totaal € 67.000 voordeel
- OZB € 18.000 nadeel
- Algemene uitkering € 180.000 voordeel
- VpB € 24.000 voordeel

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2019	Rekening Rozendaal 2019
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8	8
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,3	7,3
Apparaatskosten (€ per inwoner)	835	823
Externe inhuur (% van de totale loonsom)	19%	32%
Externe inhuur (de totale kosten inhuur externen)	144.690	298.559
Overhead (% van totale lasten)	37%	26%

Voor deze indicatoren zijn geen landelijke cijfers bekend omdat ze gebaseerd zijn op eigen gemeentelijke gegevens. Ten aanzien van inhuur wordt opgemerkt dat veel gemeenten geen afzonderlijke budgetten voor inhuur ramen, maar dat die budgetten onderdeel zijn van de toegestane reguliere formatie. Bij de jaarrekening wordt vervolgens duidelijk welk deel hiervan is ingezet voor de inhuur van externen. De afwijking ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt doordat een deel van de vaste formatie (vacatureruimte) tijdelijk wordt ingevuld met externe inhuur.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen

Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Belangenbehartiging ten behoeve van gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. Daarnaast verricht de VNG een aantal gemeenschappelijke taken voor gemeenten. Jaarlijks worden bij de algemene ledenvergadering die taken en de financiering daarvan door de leden vastgesteld.

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 1: Veiligheid

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Gemeentewet;
- Politiewet 2012;
- Wet op de veiligheidsregio's;
- Drank- en Horecawet;
- Algemene Plaatselijke verordening (APV).

Wat wilden we bereiken?

Het streven naar zo veilig mogelijke leefomstandigheden voor de inwoners, zulks zoveel als mogelijk gebaseerd op beleid, actuele plannen en meetbare doelen en prestaties.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Crisisbeheersing en Brandweer Rampenplannen	Ook in 2019 is er weer een bestuurlijke oefening voor Rozendaal op het gemeentehuis van Rheden in De Steeg gehouden. Het college heeft een training crisisbeheersing gevolgd. De gemeenteraad heeft met instemming kennis genomen van het beleidsplan Brandweer 2020-2023, het beleidsplan van de Veiligheidsregio Gelderland Midden (VGGM) 2020-2023, het Regionaal Risicoprofiel, de regionale capaciteitenanalyse, de Jaarrekening 2018 van de veiligheidsregio (VGGM) en de Begroting 2020 van VGGM.
Openbare orde en veiligheid Politie Overige beschermende maatregelen	Het woninginbraakpreventieplan is in september 2019 geëvalueerd. Ten aanzien van het WhatsApppreventieproject heeft in 2019 een evaluatie plaatsgevonden, waarbij de beheerders van de groepen betrokken zijn.

Speerpunten 2019 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Aandacht voor preventie en bewustzijn en stimuleren eigen initiatief	We ondersteunen WhatsApp-groepen Buurtpreventie van bewoners en stimuleren de start van nieuwe groepen. Er is periodiek aandacht voor preventie en eigen initiatief in 'In de Roos', niet alleen over woninginbraak, maar ook bijvoorbeeld tips om auto-inbraken te voorkomen en om heling tegen te gaan.
Aandacht voor voldoende surveillance door de politie	Komt regelmatig aan de orde tijdens het overleg van de burgemeester met de teamchef van politie district IJsselwaarden.
Bij toename inbraken de van inzet cameratoezicht overwegen	De inbraakcijfers zijn tot op heden niet toegenomen. Blijft punt van aandacht.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten				
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.400	1.400	1.768	368
totaal baten	1.400	1.400	1.768	368
Lasten				
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	87.400	81.600	81.267	333
1.2 Openbare orde en veiligheid	7.825	7.825	8.314	-489
totaal lasten	95.225	89.425	89.581	-156
Saldo van baten en lasten	-93.825	-88.025	-87.813	212
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-93.825	-88.025	-87.813	212

Toelichting directe baten en lasten, afgerond per saldo € 200 voordelig

Bij dit programma hebben zich geen noemenswaardige afwijkingen voorgedaan.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2019	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Gr < 25.000	peiljaar
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	82	2017	75	100	2018
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	0	2017	0	0,6	2018
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	0	2017	0	2,9	2018
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	6,7	2017	6,3	2,1	2018
Vernielingen/beschadigingen openbare ruimte (aantal per 1.000 inwoners)	3,3	2017	3,2	3,6	2018

Algemene opmerking ten aanzien van de beleidsindicatoren voor alle programma's

In deze jaarrekening is de "score" uit de begroting overgenomen (met daarbij het peiljaar van **dat** moment) en de meest actuele score (met daarbij het peiljaar van **dit** moment). Zo is het cijfer van "Verwijzingen Halt" afkomstig van bureau Halt en had bij de begroting nog betrekking op 2017, bij deze jaarrekening heeft het cijfer betrekking op 2018.

Ten behoeve van de vergelijkbaarheid met, in dit geval <25.000 inwoners, andere gemeenten zijn de gegevens in de tabellen, integraal overgenomen van de website "waarstaatjegemeente" (stand van zaken per 3 april 2020).

De indicatoren geven een beeld van de stand van zaken binnen een gemeente op een bepaald onderwerp maar lenen zich minder goed om op basis daarvan direct conclusies te trekken. Bovendien is soms lastig in te schatten wat de impact van gemeentelijk handelen op een indicator is. Door deze cijfers wel meerjarig op te nemen ontstaat er eventueel wel zicht op een trend die aanleiding kan zijn voor nader onderzoek.

Specifiek

Het aantal verwijzingen Halt betekent voor Rozendaal 1 jongere.

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

- De uitvoering van de gemeentelijke taak op basis van de Brandweerwet, de Tijdelijke Wet ambulancezorg en de Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).
- De gemeentelijke taken op basis van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (de GGD taken).

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wegenverkeerswet (WVW);
- Wegenwet (WW);
- De Wet Personenvervoer (WP);
- Het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP);
- Het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP).

Wat wilden we bereiken?

- Zorgdragen voor een geordende en veilige verkeersafwikkeling en -circulatie.
- Het in regionaal verband handhaven van het bestaande openbaar vervoersnet en het terugdringen van de automobiliteit door alle vervoerssystemen goed op elkaar te laten aansluiten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Verkeer, wegen en water Wegen Groot onderhoud De Genestetlaan en de Jachtlaan Onkruidbestrijding	De raad heeft hiervoor een krediet beschikbaar gesteld op 11 december 2018. Dit is in 2019 uitgevoerd. De onkruidbestrijding is goed uitgevoerd en heeft geen klachten opgeleverd. Evaluatie heeft uitgewezen dat het goed is om op de ingeslagen wijze door te gaan.
Openbaar vervoer Handhaving bestaande openbaar vervoersnet	Het openbaar vervoersnet (buslijn 8) is aangaande Rozendaal conform de afspraak gehandhaafd

Speerpunten 2019 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Asfalt vervangen door klinkers (bij groot onderhoud)	Hiertoe is voor wegen binnen de bebouwde kom (met uitzondering van doorgaande wegen) besloten op 30 oktober 2018. De eerste wegen waar dit is uitgevoerd zijn de De Genestetlaan en de Jachtlaan.
Verkeersveiligheid (met partners) vergroten van: <ul style="list-style-type: none"> • De Schelmseweg • Rotondes • Kruispunt Rosendaalselaan/Kerklaan • Berg en Heideweg 	Het kruispunt Rosendaalselaan / Kerklaan is op advies van een verkeerskundig bureau en de politie aangepast in 2019. In het kader van de verkeersevaluatie rondom de nieuwe school zijn er ook opmerkingen geplaatst over de oversteek. De provincie is wegbeheerder van de Schelmseweg en hierdoor ook van de oversteek. De gemaakte opmerkingen worden bij de provincie onder de aandacht gebracht.
Evalueren verkeersafwikkeling rond de nieuwe school en zo nodig infrastructuur aanpassen	De evaluatie heeft in 2019 plaatsgevonden waarbij omwonenden input hebben kunnen leveren die is meegenomen in de beoordeling van een verkeerskundig adviesbureau. Op basis hiervan is een concept rapportage opgesteld met daarin een aantal maatregelen. Hierop is aan omwonenden de mogelijkheid gegeven te reageren, waarna een aantal aanpassingen is doorgevoerd. De maatregelen worden in 2020 uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0
totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
2.1 Verkeer en vervoer	131.238	146.238	133.199	13.039
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0
totaal lasten	131.238	146.238	133.199	13.039
Saldo van baten en lasten	-131.238	-146.238	-133.199	13.039
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	23.333	23.333	237.750	214.417
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	3.221	3.221	223.608	-220.387
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	20.112	20.112	14.142	-5.970
Geraamd resultaat	-111.126	-126.126	-119.057	7.069

Toelichting directe baten en lasten, afgerond per saldo € 7.000 voordelig

Verkeer en vervoer

Met Turap 3 is er € 15.000 bijgeraamd voor onder meer de verkeerskundige onderzoeken voor de Beekhuizenseweg en de Kleiberglaan. De lagere lasten van € 13.000 zijn het gevolg van lagere kapitaallasten. Wanneer voorgenomen investeringen op het einde van het jaar, in dit geval 31-12-2018, nog niet volledig in gebruik zijn, wordt pas een jaar later rekening gehouden met de kapitaallasten. Voor de goede orde, dus niet in 2019 maar in 2020.

Per saldo is het voordeel echter € 7.000 omdat een deel van die kapitaallasten nu ook niet aan de reserve wordt onttrokken.

Reserves

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Onttrekkingen				
Jaarlijkse onttrekking reserve kapitaallasten div invest	23.333	23.333	17.363	-5.970
Toevoeging aan res kapitaallasten tbv veilige oversteek	0	0	220.387	220.387
Totaal onttrekkingen	23.333	23.333	237.750	214.417
Toevoegingen				
Onttrekking aan algemene reserve veilige oversteek	0	0	220.387	-220.387
Totaal toevoegingen	0	0	220.387	-220.387
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	23.333	23.333	17.363	-5.970

De jaarlijkse onttrekking aan de reserve kapitaallasten is lager uitgevallen omdat per 1 januari 2019 niet alle voorgenomen investeringen volledig geactiveerd waren. Per saldo geeft dit geen voordeel omdat ook de kapitaallasten dus lager waren.

Daarnaast heeft in 2019 de definitieve afrekening van de veilige oversteek plaatsgevonden. In 2019 vindt dan ook de overheveling van het definitieve restantbedrag, vanuit de algemene reserve naar de reserve kapitaallasten, plaats.

Incidenteel versus structureel

Incidenteel voordeel van € 7.000 op kapitaallasten.

Beleidsindicatoren

Dit programma kent geen voorgeschreven beleidsindicatoren.

Verbonden partijen

Niet van toepassing bij dit programma.

Programma 3: Economie

Onderwerp van het programma

De gemeente kent geen bedrijventerreinen en nauwelijks bedrijven, behalve een redelijk groot aantal ZZP-ers. Het relevante taakveld voor dit programma betreft momenteel vooral economische promotie.

Wat wilden we bereiken?

- Participatie in voor Rozendaal relevante regionale ontwikkelingen.
- Bevorderen van toeristische en recreatieve activiteiten in brede zin.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Economische promotie Toerisme, recreatie en VVV Bevorderen van toeristische en recreatieve (regionale) activiteiten in brede zin	In 2019 heeft bij kasteel Rosendaal de theatervoorstelling landGOEDfestival plaatsgevonden.

Speerpunten 2019 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
In gesprek met providers blijven voor snel internet	KPN heeft aangegeven dat de snelheden binnen de gemeente Rozendaal geen aanleiding geven om het bestaande koperleidingnetwerk aan te passen. Aan Glasvezel Buitenaf zijn inmiddels (in 2020) vergunningen verstrekt voor de aanleg van glasvezel voor particulieren. Daadwerkelijke aanleg en aansluiting is afhankelijk van het aantal inwoners dat zich hiervoor aanmeldt.
Ondersteuning initiatieven om landgoederen en kastelen langs de Veluwezoom beter op de kaart te zetten	Dit wordt meegenomen in het kader van het Gelders Arcadië. Het landGOED-festival in de zomer van 2019 is hiervan een goed voorbeeld.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten				
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	0	0	0
totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	2.560	2.560	2.719	-159
totaal lasten	2.560	2.560	2.719	-159
Saldo van baten en lasten	-2.560	-2.560	-2.719	-159
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.560	-2.560	-2.719	-159

Toelichting directe baten en lasten, afgerond per saldo € 160 nadelig

Op dit programma is geen sprake van noemenswaardige financiële afwijkingen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2019	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Gr < 25.000	peiljaar
Functiemenging (%)	39,2%	2017	36,9%	48,7%	2019
Vestigingen (bedrijven, per 1.000 inwoners van 15 t/m 74 jaar)	191	2017	193	159	2019

Een toelichting hierop kunt u vinden op bladzijde 14.

Verbonden partijen

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Leisurelands

Leisurelands verricht werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 4: Onderwijs

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Leerplichtwet 1969;
- Regeling Regionale Meld- en coördinatiefunctie (RMC);
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB);
- Wet passend onderwijs;
- Wet op de Expertisecentra (WEC);
- Wet op het Primair Onderwijs (WPO);
- Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO).

Wat wilden we bereiken?

In onze gemeente bestaat ongeveer 20% van de inwoners uit jongeren tot 19 jaar. Voor deze groep bestaat een groot deel van het leven uit onderwijs. Voor deze jongeren willen we een zorgeloze ontwikkeling stimuleren. Daarnaast blijft ook het Volwassenenonderwijs van belang, als tweede kans of als onderdeel van het levenslang leren. Bovengenoemde visie willen we verwezenlijken door: het behartigen van openbaar basisonderwijs en het verzorgen van diverse gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen, waaronder begrepen leerplicht, logopedie, onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie, volgens de daarvoor geldende wettelijke verplichtingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Openbaar onderwijs Samenwerking in het kader van passend onderwijs	De gemeente heeft zich in 2019 ook voor de periode na het schooljaar 2018-2019 gecommitteerd aan de onderwijs-zorghulpstructuur voor het samenwerkingsverband Passend onderwijs regio Zutphen (voor 'Het Rhedens'). In dit kader wordt de relatie tussen onderwijs en jeugdhulp continu gemonitord. In ons tweede samenwerkingsverband Passend onderwijs, regio Arnhem (voor IKC 'De Dorpsschool'), heeft de gemeente in 2019 het samenwerkingsconvenant 'Onderwijs, Jeugdhulp, Jeugdgezondheidszorg' ondertekend, om langdurig thuiszitten van leerlingen te voorkomen.
Onderwijshuisvesting Samenwerking binnen VVE IKC Dorpsschool Rozendaal	In 2019 is de VVE IKC Dorpsschool notarieel vastgelegd.
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken Logopedie Muziekonderwijs Leerlingenvervoer	De logopedie wordt uitgevoerd door logopedistes in dienst van de gemeente Rheden. Vanaf 2018 is deze qua financiering ondergebracht in de systematiek van het Sociaal domein. De uitgaven kunnen ten laste worden gebracht van de middelen voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) die de gemeente vanaf 2019, vooralsnog t/m 2022, ontvangt. De bestaande afspraken voor financiering van muziekonderwijs op IKC De Dorpsschool zijn verlengd t/m schooljaar 2021-2022, het einde van de huidige raadsperiode. Dit is in lijn met de keuze van onze gemeente om de participatie van de Dorpsschool aan de regeling 'Cultuur met Kwaliteit (CMK)' te ondersteunen. Deze provinciale regeling (2019 en 2020) beoogt onder andere de stimulering van muziekonderwijs. Het leerlingenvervoer wordt vanaf schooljaar 2017-2018 uitgevoerd door AVAN. In 2019 waren er geen bijzonderheden in het vervoer.

Voornemen	Realisatie
Volwasseneneducatie	In 2018 hebben de gemeenten regio Arnhem besloten de regionale samenwerking Volwasseneneducatie vanaf 2019 te borgen met een samenwerkingsovereenkomst. Dit heeft geen financiële gevolgen voor Rozendaal. De regionale budget voor volwasseneneducatie zijn door het Rijk verlaagd en daarmee is de centrale positie van ROC Rijn IJssel als aanbieder kleiner geworden. In plaats daarvan wordt er steeds meer ingezet op de ontwikkeling van non-formeel aanbod, met de bedoeling om een samenhangend en sluitend aanbod te ontwikkelen van formele en non-formele educatie. Regionale samenwerking tussen aanbieders, maatschappelijke organisaties en gemeenten is hierbij het uitgangspunt. In dit kader zijn er per subregio kernteams laaggeletterdheid gevormd. Naast ROC Rijn IJssel en welzijnsorganisaties participeert ook bibliotheek Veluwezoom hierin. De deelnemers stemmen hun activiteiten af en bepalen een gezamenlijke koers om laaggeletterdheid tegen te gaan.

Kengetallen onderwijs

Aantal leerlingen Dorpsschool (peildatum 1 oktober)	
2012	246
2013	250
2014	237
2015	231
2016	229
2017	214
2018	205
2019	212
Gehonoreerde aanvragen leerlingenvervoer	
2014-2015	3
2015-2016	3
2016-2017	3
2017-2018	3
2018-2019	3

Speerpunten 2019 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Met de wijk de verkeersafwikkeling bij de nieuwe school vormgeven	De evaluatie heeft in 2019 plaatsgevonden (zie ook programma 2).
Samen met het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs in Rheden en Rozendaal werken aan een agenda om de samenwerking te intensiveren, eventueel ook met anderen voor bijvoorbeeld het invullen van maatschappelijke stages.	Op bestuurlijk niveau participeren wij in de Lokale Educatieve Agenda (LEA) gemeente Rheden, waarin ook de besturen van 'Het Rhedens' en stichting Scholengroep Veluwezoom deelnemen.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	26.303	26.303	29.535	3.232
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	0	0	0
totaal baten	26.303	26.303	29.535	3.232
Lasten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	33.160	28.160	23.756	4.404
4.2 Onderwijshuisvesting	556.678	428.678	431.888	-3.210
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	25.465	25.465	30.756	-5.291
totaal lasten	615.303	482.303	486.400	-4.097
Saldo van baten en lasten	-589.000	-456.000	-456.866	-866
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	107.500	132.594	134.542	1.948
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	25.094	25.094	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	107.500	107.500	109.448	1.948
Geraamd resultaat	-481.500	-348.500	-347.418	1.082

Toelichting directe baten en lasten, afgerond € 1.000 voordelig

Openbaar onderwijs

Op dit taakveld komen vooral de lasten en baten tot uitdrukking voor ons 'aandeel' in het IKC Dorpsschool Rozendaal. De lasten zijn onze bijdrage aan de VVE (kinder- en peuteropvang) waar onder de baten de huur van de kinder- en peuteropvangorganisatie zijn opgenomen.

Daarnaast bevat dit taakveld ook de kosten voor logopedie. Vanwege een positieve afrekening over de jaren 2016-2018 is het budget bij Turap 3 met € 5.000 verlaagd.

Voor een deel van de kosten voor logopedie is een beroep gedaan op de regeling voor onderwijsachterstandbeleid (€ 3.000).

Onderwijshuisvesting

De lasten voor onderwijshuisvesting bestaan enerzijds uit de kapitaallasten (€ 2.000 hoger die worden onttrokken aan de reserve) en eigenarenbelasting (€ 1.500 hoger dan begroot) van het IKC en anderzijds uit de doorbetaling van de bijdrage (via de algemene uitkering) voor voorgezet onderwijs aan Het Rhedens.

Op dat laatste heeft ook de begrotingsaanpassing betrekking. De leerlingaantallen van Het Rhedens lopen terug waardoor ook de bijdrage in de algemene uitkering (programma 0) lager uitvalt en daarmee de doorbetaling, per saldo is er op dit onderdeel geen financieel effect voor de gemeente.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Dit betreft zowel de organisatie van het leerlingenvervoer als het feitelijke vervoer. Relatief gezien fluctueren de kosten hiervoor de afgelopen jaren sterk wat dit jaar resulteert in meerkosten van € 5.000.

Reserves

Onder de reserves is de jaarlijkse onttrekking van de kapitaallasten van de nieuwe school opgenomen. Deze zijn een fractie hoger dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Daarnaast is in 2019 besloten om extra krediet beschikbaar te stellen voor de inrichting van de buitenruimte van de school. Vanuit de algemene reserve vindt hiervoor een overboeking (€ 25.000) van de algemene reserve naar de reserve kapitaallasten plaats.

Incidenteel

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2019	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Gr < 25.000	peiljaar
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0,0	2017	0,0	1,2	2018
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	11,5	2017	11,5	19,0	2017
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'ers) in % deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	0,0%	2016	0,0%	1,4%	2018

Een toelichting hierop kunt u vinden op bladzijde 14.

Bij absoluut verzuim gaat het om het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners en in de leeftijd van 5-18 jaar. Bij relatief verzuim gaat het om leerplichtigen die wel staan ingeschreven maar ongeoorloofd afwezig zijn. Bij vroegtijdig schoolverlaters gaat het om het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein

De module onderwijszaken van de MGR behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volwasseneneducatie, leerplicht en RMC-taken (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie, ten behoeve van Voortijdig Schoolverlaters) en kent onder meer de volgende taakonderdelen:

- vaststelling van de hoofdlijnen van het beleid voor educatie en beroepsopleiding;
- behartiging andere onderwijszaken die afstemming behoeven in de regio.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN)

Samenwerking van 18 gemeenten op het gebied van doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig OV en maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 5: Sport, cultuur en recreatie

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Bibliotheekwet;
- Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen;
- Algemene Subsidieverordening Rozendaal 2019.

Wat wilden we bereiken?

Het scheppen van mogelijkheden en randvoorwaarden ter bevordering van het welzijn en ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Rozendaal in het algemeen en specifieke doelgroepen in het bijzonder en daarnaast:

- het doelmatig inrichten en beheren van het openbaar groen met behoud van belevings-, sier- en natuurwaarde;
- het op gemeentelijk niveau en in regionaal verband initiëren, stimuleren en scheppen van randvoorwaarden van/voor activiteiten op het terrein van toerisme en recreatie;
- het onderhouden en instandhouden van de gemeentelijke recreatievoorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Sportbeleid en activering	In 2019 is de bestaande samenwerking 'Uniek Sporten' (voor mensen met een beperking) geborgd met een regionale samenwerkingsovereenkomst.
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	In 2018 heeft de gemeente een Intentieverklaring 'Cultuur met kwaliteit' ondertekend ten behoeve van de cultuureducatie in de Dorpsschool. Deze intentieverklaring zal moeten leiden tot een lokaal convenant tussen gemeente, school en culturele instellingen. Dit convenant, niet gerealiseerd in 2019, staat voor 2020 in de planning. De samenwerkingsovereenkomst 'Brede regeling combinatiefuncties onderwijs, sport en cultuur' is in 2019 met drie jaar (2020 t/m 2022) verlengd. Naast onze gemeente participeren onder andere de gemeente Rheden, stichting Scholengroep Veluwezoom en bibliotheek Veluwezoom in deze regeling.
Cultureel erfgoed Onderzoek naar koppeling resultaten Gelders Arcadië gekoppeld aan de regiomarketingactiviteiten van Toerisme Veluwe Arnhem-Nijmegen en VisitVeluwe	De landgoederen van vijf gemeenten zijn aan elkaar verbonden in het Gelders Arcadië project. Dit project wordt ondersteund door Toerisme Veluwe Arnhem-Nijmegen en er wordt samengewerkt. Ook is het opgenomen in het programma van VisitVeluwe. In augustus 2019 heeft theatergroep De Plaats samen met het RIQQ voorstellingen verzorgd in Kasteel Rosendaal in het kader van LandGOEDfestival.
Media	Een onderzoek van de gemeente Rheden naar de samenwerkingsmogelijkheden tussen bibliotheek Veluwezoom en cultuurbedrijf RIQQ heeft geleid tot een nauwere samenwerking in 2019. In 2019 is bibliotheek Veluwezoom een verkenning gestart naar samenwerking met Rozet in Arnhem. De huidige lokale omroep, RTV Veluwezoom ('Studio Rheden') heeft zich actief opgesteld ten opzichte van onze gemeente, door publiciteit via 'In de Roos' en het werven van correspondenten uit Rozendaal. In de programmering zijn meerdere keren Rozendaalse onderwerpen opgenomen.

Voornemen	Realisatie
Openbaar groen en openluchtrecreatie Uitvoering geven aan het Gemeentelijk Groenplan Rozendaal 2015 – 2020. Beheer en onderhoud recreatievoorzieningen	Er is ook in 2019 uitvoering gegeven aan het gemeentelijk Groenplan. Het beleidsplan onderhoud en beheer windsingels en houtwallen is opgesteld en vastgesteld door de raad. In 2019 zijn alle speeltoestellen gekeurd en waar nodig zijn reparaties uitgevoerd.

Kengetallen

Bibliotheek Velp (leden uit Rozendaal)					
	Instelling	0 t/m 17 jaar	18 t/m 64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal
2015	1 (Dorpsschool)	218	81	61	360
2016	1 (Dorpsschool)	239	75	58	372
2017	1 (Dorpsschool)	249	70	57	376
2018	2 (Dorpsschool en peuteropvang)	240	69	58	367
2019	2 (Dorpsschool en peuteropvang)	243	57	52	356

Speerpunten 2019 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Trap/speelveldje aanleggen bij de nieuwe school.	Met de jongerenraad is gesproken over het aanleggen van een speelveldje (panna court) op het dak van de gymzaal van de nieuwe school. De raad heeft daarvoor budget beschikbaar gesteld. Na een oproep van de omwonenden en ouders van schoolkinderen is in 2019 gestart met het maken van een plan voor de herinrichting van het schoolterrein en het schoolplein. Een relatief eenvoudig trapveldje (zijnde geen volledig panna court) maakt daar onderdeel van uit.
Voldoende speelplaatsen voor verschillende leeftijdsgroepen (in het bijzonder De Del) met inbreng van omwonenden en de doelgroep	De raad heeft het college in 2019 geadviseerd om een natuurspeelplaats aan te leggen in de wijk De Del.
Gemeentelijke gebouwen voorzien van nestkasten en andere faunavoorzieningen	Een beleidsplan is in voorbereiding. In 2019 zijn aan gemeentelijke bomen en in particuliere tuinen nestkasten opgehangen met als doel de overlast van de eikenprocessierups te verminderen.
Gemeentelijke groenstroken, waar mogelijk, benutten voor drachtplanten en houtwallen	In 2019 zijn bijeenkomsten gevolgd om te bezien hoe dit gerealiseerd kan worden.
Stoepen en straten zoveel mogelijk onkruidvrij	De huidige methode van onkruidbestrijding op verharding blijkt effectief en het daaraan bestede budget blijkt voldoende.
Stimuleren van watertappunten in de openbare ruimte	In 2019 zijn de eerste contacten gelegd met Vitens met betrekking tot de realisatie van een watertappunt.
Indien wenselijk, faciliteren van verenigingen en nieuwe sportinitiatieven	Uitgangspunt van beleid, hiervoor wordt het instrument 'eenmalige subsidies' ingezet.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten				
5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0
5.6 Media	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	500	500	666	166
totaal baten	500	500	666	166
Lasten				
5.1 Sportbeleid en activering	2.880	2.880	2.976	-96
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.310	4.310	3.025	1.285
5.5 Cultureel erfgoed	2.435	2.435	3.234	-799
5.6 Media	34.640	34.640	34.782	-142
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	100.935	100.935	101.473	-538
totaal lasten	145.200	145.200	145.489	-289
Saldo van baten en lasten	-144.700	-144.700	-144.823	-123
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	2.092	2.092
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	0	0	2.092	2.092
Geraamd resultaat	-144.700	-144.700	-142.731	1.969

Toelichting directe baten en lasten, afgerond € 2.000 voordelig

Onderdeel van openbaar groen zijn ook de (nog niet begrote) kapitaallasten van € 2.000 voor de inrichting van de speelplaatsen in 2018, daar staat tegenover dat de onderhoudskosten voor speelplaatsen € 1.500 lager waren. Voor het overige is sprake van een aantal kleine plussen en minnen waardoor er per saldo sprake is van een voordeel van € 2.000 op dit programma.

In 2019 is nog geen invulling gegeven aan de inrichting van een speelplaats op De Del. Hiervoor was in 2018 al wel krediet beschikbaar gesteld, dat bedrag blijft beschikbaar binnen de algemene reserve.

Reserves

Bij de jaarrekening 2018 bleek dat de inrichting van speelplaatsen wordt gezien als een investering waarop moet worden afgeschreven. In 2018 is daarom het geïnvesteerde bedrag onttrokken aan de algemene reserve en in de reserve kapitaallasten gestort. De begroting 2019 was toen al gereed en is op dit onderdeel niet bijgesteld. In 2019 is hier de onttrekking aan de reserve kapitaallasten opgenomen.

Incidenteel

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2019	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Gr < 25.000	peiljaar
Niet-wekelijkse sporters (%)	37,9%	2016	37,9%	48,9%	2016

Een toelichting hierop kunt u vinden op bladzijde 14.

Verbonden partijen

Leisurelands (voorheen RGV)

Leisurelands verricht o.a. werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 6: Sociaal domein

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Huisvestingswet (met betrekking tot de huisvesting van vergunninghouders);
- Jeugdwet;
- Wet op de Lijkbezorging;
- Wmo 2015 (Wet maatschappelijke ondersteuning);
- Wet publieke gezondheid (Wpg);
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz-2004);
- Participatiewet;
- Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten (Wet BUIG);
- Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening;
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW);
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ);
- Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wko);
- Wet maatregelen WWB (Wet Werk en Bijstand);
- Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP);
- Wet sociale werkvoorziening (Wsw; voor de op 31-12-2014 bij een Sociaal-werkvoorzieningsbedrijf werkzame werknemers).

Wat wilden we bereiken?

Het scheppen van mogelijkheden en randvoorwaarden ter bevordering van het welzijn en ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Rozendaal in het algemeen en specifieke doelgroepen in het bijzonder.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Algemeen Regionale innovatie en transformatie sociaal domein Regionaal inkopen Integraal meerjarenbeleidskader sociaal domein	Zowel bij de Jeugd als bij de Wmo is er sprake van een regionale transformatie-aanpak. Bij de Jeugd is dit sterker geformaliseerd in een regionaal Transformatieplan, waarbij ook sprake is van medefinanciering door het Rijk. Als speerpunten bij de regionale transformatie zijn benoemd: versterken van de lokale toegang; afschalen specialistische zorg (alleen Jeugd); sturen op resultaat; klant en mantelzorger centraal (inclusief afstemming met 'aanpalende' wetten bij de Wmo) en het beschermen van kinderen bij complexe scheidingen (alleen Jeugd). In 2019 is een regionale verbindingsdag georganiseerd voor deskundigheidsbevordering van professionals. Op basis van de opgedane ervaringen wordt de nieuwe aanbesteding voor regionale voorzieningen, met ingang van 1 juli 2020, op een nieuwe manier vormgegeven. Hierbij worden alle partijen strenger vooraf getoetst ("semi-open house") Bij de gemeente Rheden is het noodzakelijk te bezuinigen op het sociaal domein, Rozendaal zal zorgvuldig om moeten gaan met de uitgaven. Binnen het integraal meerjarenbeleidskader Sociaal domein heeft de gemeenteraad in september 2019 steun uitgesproken voor de koers van de gemeente Rheden bij de bezuinigingen, zoals opgenomen in het Transformatieplan 2.0 &

Voornemen	Realisatie
<p>Samenkracht en burgerparticipatie</p> <p>Welzijnswerk</p> <p>Jongerenactiviteiten</p> <p>Kinderopvang</p> <p>Vreemdelingen</p>	<p>Ombuigingen van de gemeente Rheden.</p> <p>De activiteit 'Mijn Huis, Mijn Toekomst' is maart 2019 van start gegaan. In 2019 zijn 27 huishoudens bezocht, waarvan 23 met een eigen woning en 4 met een huurwoning. Van de bezochte huishoudens hebben er 13 gebruik gemaakt van de regeling (10 koop en 3 huur). In totaal is er € 5.640 uitgegeven, gemiddeld € 434 per woning. Zes huishoudens ontvingen de maximale bijdrage ad € 650.</p> <p>Medio 2019 is de tweede kinderburgemeester gekozen. In 2019 heeft twee keer een Jongerenraad plaatsgevonden. Er waren twee grotere activiteiten: een picknick in het park en een Jongerenfeest in de Torckschool voor groepen 7 en 8 van de Dorpsschool.</p> <p>Vanaf 2019 ontvang ook Rozendaal middelen in het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Deze middelen voor VVE (voor- en vroegschoolse educatie) kunnen ook voor logopedie worden ingezet. In 2019 is met de JGZ afgesproken, dat zij kinderen van 0 tot 4 jaar op het consultatiebureau screenen op mogelijke achterstanden die VVE nodig maken.</p> <p>In 2019 heeft het college een eerdere beslissing bevestigd, om de huisvestingstaakstelling van statushouders (erkende vluchtelingen of vergunninghouders) zelf te gaan uitvoeren.</p>
<p>Wijkteams</p> <p>Herziening afspraken tussen Rozendaal en Rheden</p>	<p>De samenwerking met de gemeente Rheden met betrekking tot de Toegang (het sociaal gebiedsteam) is in 2019 beter gestructureerd. Er zijn voorbereidingen getroffen om de samenwerkingsafspraken met gemeente Rheden, waar de gebiedsteams onder vallen, te herzien.</p>
<p>Inkomensregelingen</p> <p>De regie en coördinatie voeren bij de aan de gemeente Rheden gemandateerde taken op het gebied van inkomen zoals inkomensvoorziening en minimabeleid.</p>	<p>Met betrekking tot een onderdeel van de uitvoering van de Participatiewet, (Suwinet) is de samenwerking met Rheden sterk verbeterd. Dit is van groot belang omdat hier informatieveiligheid en de bescherming van persoonsgegevens samenkomen. Het gaat vooral om gegevens van bijstandsgerechtigden. Daarnaast heeft onze gemeente zich in 2019 aangesloten bij de samenwerkingsovereenkomst van de gemeente Rheden met het 'Jeugdfonds sport & cultuur Gelderland', voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen. In 2019 is hier vanuit Rozendaal één keer gebruik van gemaakt.</p>
<p>Begeleide participatie</p> <p>Werkbedrijf Scalabor geeft hieraan invulling. Hierbij is het streven dat de deelnemende gemeenten ook zoveel mogelijk overige werkzoekenden met een arbeidsbeperking bij de organisatie zullen onderbrengen. Zo kunnen de lege plekken die ontstaan door de uitstroom van Sw-personeel worden opgevuld en kunnen bestaande contracten met opdrachtgevers worden behouden.</p>	<p>Vanaf 2019 is het aantal SW-medewerkers in dienst van Scalabor, uit Rozendaal, verdubbeld van één naar twee. Daarnaast zijn voor de gemeente Rozendaal drie medewerkers van Scalabor werkzaam. In de groenvoorziening en schoonmaak.</p>
<p>Arbeidsparticipatie</p> <p>De regie en coördinatie voeren bij de aan de gemeente Rheden gemandateerde taken op het gebied van werk en inkomen zoals arbeidsmarkttoeleiding.</p>	<p>In 2019 heeft onze gemeente de 'Strategische agenda van de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland 2019-2024' ondertekend. Deze strategische agenda, opgesteld door het Regionaal werkbedrijf, beoogt een inclusieve regionale arbeidsmarkt en een betere match van vraag en aanbod. De inzet is breed: het regionaal werkbedrijf wordt gevormd</p>

Voornemen	Realisatie
	door VNO-NCW, onderwijsorganisaties, het UWV, vakbonden en gemeenten.
<p>Maatwerkvoorzieningen (Wmo) Toekenning en uitvoering van de maatwerkvoorzieningen is aan de gemeente Rheden gemandateerd. Uitvoering van het project Mijn Huis Mijn Toekomst kan op termijn leiden tot besparing op uitgaven ten behoeve van de Wmo-maatwerkvoorziening 'woningaanpassingen'.</p> <p>Abonnementstarief Wmo</p>	<p>'Mijn Huis, Mijn Toekomst' is in het eerste kwartaal van 2019 gestart en is hiervoor toegelicht. Dit project is in Rozendaal te kleinschalig om invloed te hebben op de Wmo-woningaanpassingen. De meerwaarde ligt vooral in het vergroten van het bewustzijn bij de oudere inwoners over te maken keuzes om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen.</p> <p>In 2019 is het abonnementstarief Wmo feitelijk in werking getreden, voorafgaand aan de officiële invoering in 2020. De gevolgen zijn in 2019 weinig zichtbaar in de aantallen toegekende Wmo-maatwerkvoorzieningen (zie verderop).</p>
<p>Maatwerkdienstverlening 18+ Toekenning en uitvoering van de maatwerkdienstverlening 18+ is aan de gemeente Rheden gemandateerd, de belangrijkste vorm is huishoudelijke hulp en daarnaast maakt schuldhulpverlening hier onderdeel van uit.</p> <p>Individueel vervoer</p> <p>Beschermd Wonen</p>	<p>In 2019 is een nieuwe Wmo-verordening vastgesteld en zijn de beleidsregels Jeugdhulp en Wmo herzien. De nieuwe Wmo-verordening is eind 2019 op één onderdeel gewijzigd om een pilot met een eenvoudige algemene voorziening Hulp bij het huishouden mogelijk te maken. Deze pilot start in 2020.</p> <p>In 2019 hebben alle 18 deelnemende gemeenten zich verbonden aan voortzetting van de BVO DRAN. Er is toen een nieuwe aanbesteding gestart die vanaf 1 augustus 2020 zijn beslag zal krijgen. Het betrof alle vervoersvormen: het vraagafhankelijke Wmo vervoer en het routegebonden leerlingen- en instellingsvervoer. Ook de regiecentrale werd opnieuw aanbesteed; de functie hiervan wordt beperkt tot het vraagafhankelijk (Wmo-)vervoer. De juridische vorm zal later, in 2020, nader worden bezien.</p> <p>In 2019 hebben de gemeenten Gelderland Midden (met Arnhem als centrumgemeente BW) het regioplan Beschermd Thuis 2019-2012 'Samen aan Zet' vastgesteld. Dit plan vormt de basis voor (wettelijk verplichte) afspraken voor de regionale invulling van beschermd wonen. Uitgangspunt is, dat aan mensen met ernstige psychische kwetsbaarheden zo veel mogelijk een beschermd thuis geboden moet worden, in plaats van dat ze in een instelling wonen.</p>
<p>Maatwerkdienstverlening 18- Toekenning en uitvoering van de maatwerkdienstverlening 18- is aan de gemeente Rheden gemandateerd. Beleidsvoorbereiding voor het jeugdbeleid is, vooralsnog in de vorm van een pilot, ondergebracht bij de gemeente Rheden.</p> <p><i>Jeugdgezondheidszorg (JGZ)</i> Enkel het wettelijk vastgelegde uniform deel valt nog onder de JGZ.</p>	<p>In 2019 zijn de verordening Jeugdhulp en de beleidsregels Jeugdhulp en Wmo herzien. Voor de lokale toegang in de Sociale gebiedsteams is een uitvoeringsplan ontwikkeld om de dienstverlening verder te verbeteren, gericht op efficiëntie en een nog beter passende ondersteuning voor hulpvragen.</p> <p>Zie Programma 7 'Volksgezondheid en milieu'.</p>
<p>Geëscaleerde zorg 18+ Rozendaal participeert in de regionale samenwerking ten behoeve van beschermd wonen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en met psychische problematiek.</p> <p><i>Veilig Thuis</i></p>	<p>In 2019 is veel aandacht uitgegaan naar de voorbereiding van de invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) in 2020. De praktische uitvoering is bij de gemeente Rheden belegd en de wet is toegevoegd aan de Dienstverleningsovereenkomst.</p> <p>De uitgaven ten behoeve van Veilig Thuis zijn in 2019 toegenomen wat heeft geleid tot een aanpassing van de begroting van Veilig Thuis. Door een nieuwe Meldcode</p>

Voornemen	Realisatie
	Huiselijk geweld en Kindermishandeling moet Veilig Thuis veel eerder en vaker bij het meldingsproces betrokken worden, wat heeft geleid tot een forse toename van meldingen. Daarnaast is in 2019 de nieuwe regionale visie 'Samen Veilig 2019-2022' Huiselijk geweld en Kindermishandeling van de regio's Arnhem en Achterhoek vastgesteld.
Geëscaleerde zorg 18- Het jeugdbeleid is er op gericht escalatie te voorkómen, door middel van preventie en vroeg-signalering van problemen. Geëscaleerde zorg komt in Rozendaal zeer weinig voor.	Er functioneert, ook voor inwoners van onze gemeente, een Jeugdbeschermingstafel, voor casussen op het snijvlak van vrijwillige en gedwongen (in de vorm van een kinderschermingsmaatregel) hulpverlening. In 2019 is de taak van deze Jeugdbeschermingstafel uitgebreid met het toetsen van zaken waarvan de jeugdbeschermingsmaatregel afgerond wordt. Daarnaast is in 2019 gestart met het integrale aanmeldpunt 'Samenwerkende voordeuren'. Verwijzers kunnen kinderen die een verblijfsplek nodig hebben, daar aanmelden. Ook zijn er voorbereidingen getroffen om in 2020 een regionale expertisetafel in te richten, waar complexe casuïstiek besproken kan worden ter voorkóming van uithuisplaatsingen.

Kengetallen (peildatum 31 december, behalve De Eekhoorn deze is variabel)

Participatiewet												
Jaar	P-wet uitkering voor levensonderhoud			IOAW/IOAZ/Bbz voor levensonderhoud			WSW-werknemers					
2015	4			1			2					
2016	4			1			1					
2017	3			2			1					
2018	2			1			1					
2019	2			2			2					
Wet maatschappelijke ondersteuning												
	Vervoer	Rolstoel	Woonvoorziening	Dagelijkse ondersteuning	Gehandicapten parkeerkaart	Begeleiding	Hulp bij het huishouden					
2015	34	15	18	14	23	16	2					
2016	30	15	18	4	17	12	12					
2017	21	14	17	2	21	13	6					
2018	19	11	17	1	19	6	10					
2019	15	7	15	0	20	4	14					
Jeugd												
	Amb. groepsbegeleiding	Amb. Indiv. Begeleiding	Behandeling Ziekenhuis	Amb. opvoedhulp	Opvoedhulp verblijf (pleegzorg)	Opvoedhulp verblijf open	GGZ basis ambulant	GGZ diagnostiek	GGZ dyslexie	GGZ spec. Ambulant	Jeugd-besch/reclass/voogdij	Vervoer
2017	1	2		5	1	0	0	2	5	14	1	0
2018	3	2		17	1	2	1	3	3	14	1	1
2019	5	3	5	20	1	1	3	6	4	12	1	1
Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk												
	Aantal kinderen peuterspeelzaal De Eekhoorn						Aantal instellingen kinderopvang (t/m 2016 incl. peuterspeelzalen)			Aantal gastouders		
2015	32 waarvan 9 uit Rozendaal (23 van elders waarvan Velp 17)						1			3		
2016	37 waarvan 6 uit Rozendaal (31 van elders waarvan Velp 24)						1			3		
2017	31 waarvan 2 uit Rozendaal (29 van elders waarvan Velp 23)						1			2		
2018	31 waarvan 7 uit Rozendaal (24 van elders, waarvan Velp 17)						2			2		
2019	24 waarvan 10 uit Rozendaal (14 van elders, waarvan Velp 12)						2			4		

Speerpunten 2019 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Opstarten project 'Mijn Huis, Mijn Toekomst' (MHMT)	'Mijn Huis, Mijn Toekomst' is hiervoor aan de orde gekomen
Onderzoek naar blijverslening	In december 2019 heeft de raad de duurzaamheidslening 'Regeling toekomstbestendig

Voornemen	Realisatie
	wonen Gelderland, Rozendaal' vastgesteld. Deze omvat ook het levensloopbestending maken van een woning. De 'blijverslening' is hier als het ware in opgenomen.
Faciliteren initiatieven om eenzaamheid onder ouderen terug te dringen	Uitgangspunt van beleid. Dit omvat onder andere het faciliteren van de open ontmoetingsochtend in de Serre van Rozendaal.
In kader van Social return zoveel mogelijk inzetten op inzet van Scalabor (binnen aanbestedingsregels)	Medewerkers van Scalabor worden ingezet in het onderhoud van de openbare ruimte en voor de schoonmaak van het gemeentehuis.
Onderzoek naar mogelijkheid zorgcoöperatie	Dit onderzoek heeft in 2019 plaatsgevonden en heeft geleid tot een initiatief om het bestaande aanbod beter zichtbaar te maken. Er blijkt geen behoefte te bestaan aan een zorgcoöperatie.
De Serre breder benutten als ontmoetingspunt voor inwoners	Uitgangspunt van beleid
Lokale initiatieven steunen, o.a. van de kinderburgemeester en de Rozendaalse Buitendag	Uitgangspunt van beleid. De jongerenactiviteiten zijn hiervoor aan de orde gekomen.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0
6.2 Wijkteams	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	75.000	75.000	68.808	-6.192
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	15.000	15.000	4.802	-10.198
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
totaal baten	90.000	90.000	73.610	-16.390
Lasten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	15.570	15.570	6.581	8.989
6.2 Wijkteams	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	97.000	97.000	113.046	-16.046
6.4 Begeleide participatie	56.400	56.400	31.294	25.106
6.5 Arbeidsparticipatie	2.000	2.000	93	1.907
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	122.500	122.500	169.352	-46.852
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	197.685	197.685	160.776	36.909
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	62.500	62.500	136.663	-74.163
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	43.975	43.975	66.916	-22.941
totaal lasten	597.630	597.630	684.720	-87.090
Saldo van baten en lasten	-507.630	-507.630	-611.111	-103.481
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-507.630	-507.630	-611.111	-103.481

Toelichting directe baten en lasten, per saldo € 103.000 nadelig

Binnen het sociaal domein is jaarlijks sprake van relatief grote fluctuaties op de verschillende taakvelden. De kosten in de tabel hebben zowel betrekking op de feitelijke kosten van de zorgverleners (programmakosten) als de uitvoeringskosten die de gemeente Rheden hiervoor in rekening brengt. Dat heeft op hoofdlijn de volgende oorzaken:

- 'de wet van de kleine getallen', in tegenstelling tot grotere gemeenten is de invloed van zorgverlening voor inwoners in enig jaar op de kosten van een bepaald taakveld groter omdat dit niet 'uitmiddelt';
- verder is het aantal inwoners dat zorg heeft ontvangen relatief sterk gestegen, vooral bij Jeugdhulp, dat heeft zowel tot hogere programma- als uitvoeringskosten geleid.

Samengevat is de conclusie dat de totale programma- en uitvoeringskosten zo'n € 30.000 hoger zijn dan de kosten hiervoor in 2018 maar fors hoger zijn begroot in 2019. Onderdeel hiervan is een afboeking van de bijstandsdebiteuren van ongeveer € 40.000. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten, net als in 2018, hoger dan waar in de begroting rekening mee is gehouden. Hierover worden in 2020 nieuwe afspraken gemaakt met de gemeente Rheden.

Mutatie in reserves

Tot en met 2018 werden voor de verschillende onderdelen van dit programma verrekeningen met reserves opgenomen, zowel bij de begroting als jaarrekening. Bij de jaarrekening 2018 is nog zo'n € 80.000 aan de reserve onttrokken.

Met ingang van 2019, na herschikking van de reserves en de overheveling van middelen van de decentralisaties naar de algemene uitkering, is dit los gelaten. Mede afhankelijk van het totale resultaat van de jaarrekening kan een onttrekking aan de reserve sociaal domein plaatsvinden. Hiervoor kan aanleiding bestaan wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een uitschieter bij de kosten voor jeugd. Gezien het totale positieve saldo van de jaarrekening is er nu geen aanleiding van de reserve gebruik te maken.

Incidenteel versus structureel

Hoewel de afboeking van de bijstandsdebiteuren dit jaar relatief hoog is, is op dit programma niet zo zeer sprake van echte incidentele baten en lasten maar zijn de fluctuaties op dit programma wel het grootst.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2019	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Gr < 25.000	peiljaar
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 74 jaar)	489	2017	429	664	2019
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	1,2%	2015	1,0%	1,0%	2015
Kinderen in armoede (% kinderen tot 18 jaar)	0,0%	2015	0,0%	3,0%	2015
Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbev tov beroepsbev)	61,4%	2017	68,5%	68,7%	2018
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	0,0%	2015	0,0%	1,0%	2015
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 1.000 inwoners)	8,4	2017	7,8	19,4	1e '19
Lopende re-integratievoorz (per 1.000 inwoners van 15 t/m 74 jaar)	11,9	2017	0,0	19,0	1e '18
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	8,0%	2017	10,7%	8,8%	1e '19
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	0,0%	2017	nrb	0,9%	1e '19
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren 12 - 23 jaar)	0,0%	2017	nrb	0,4%	1e '19
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 1.000 inwoners)	23	2017	24	51	1e '19

Een toelichting hierop kunt u vinden op bladzijde 14.

Verbonden Partijen

Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Midden Gelderland (Presikhaaf bedrijven)

De GR WMG geeft uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening. Daarnaast kan zij in de regio Midden Gelderland ook andere mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hulp verlenen bij het verkrijgen van een betaalde baan.

Vooruitlopend op de definitieve liquidatie van de GR is een deel van de werkzaamheden van de GR (de verloning van de Wsw-medewerkers) ondergebracht in een nieuwe samenwerkingsmodule bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal domein. De bedrijfsmatige activiteiten zijn ondergebracht bij werkbedrijf Scalabor.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal domein

De Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 12 gemeenten in het sociaal domein. Via de module Inkoop koopt de regio gezamenlijk diensten in op het gebied van Wmo en Jeugdhulp. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer

De BVO is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten op het gebied van doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig Openbaar Vervoer en maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wet publieke gezondheid (Wpg)
- Wet milieubeheer / diverse AMVB's o.g.v. de Wet milieubeheer;
- Provinciale milieuverordening;
- Wet geluidhinder (eerste fase herziening is gestart);
- Wet Bodembescherming;
- Hoofdstuk Afvalstoffen (hoofdstuk 10) van de Wet milieubeheer;
- Hoofdstuk Plannen (hoofdstuk 4, paragraaf 4.8) van de wet Milieubeheer: wettelijke verplichting GRP;
- Handhaven van de uitvoering van de APV-bepalingen over afval;
- Afvalstoffenverordening;
- Wet op de Lijkbezorging.

Wat wilden we bereiken?

- Zorgdragen voor het verantwoord verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen en restafval.
- Zorgdragen voor een doelmatige inzameling en een doelmatig transport van afvalwater.
- Zorgdragen voor een schoon en leefbaar milieu betreffende bodem, water, lucht en geluid.
- Een zo goed mogelijke gezondheid voor onze inwoners
- Het voldoen aan de wettelijke normen uit de Wet publieke gezondheid (Wpg)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
<p>Volksgezondheid Uit praktische overwegingen vindt de uitvoering van Jeugdgezondheidszorg (0-4 jaar) plaats binnen de aan de VGGM gelieerde Stichting Publieke Gezondheid Gelderland Midden.</p>	<p>Vanaf 2019 wordt het regionale aanbod JGZ 0-4 jaar gefinancierd uit een inwonerbijdrage op basis van het aantal jongeren van 0-18 jaar. Dit pakt positief uit voor Rozendaal. (De financiering van de JGZ vanaf 4 jaar is opgenomen in de algemene bijdrage aan VGGM-GGD, gebaseerd op inwonertal.) Gemeenten zijn vanaf 2019 verantwoordelijk voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma. Met de JGZ 0-4 jaar zijn in 2019 afspraken gemaakt over bevordering van Rozendaalse deelname aan het Rijksvaccinatieprogramma. In 2019 heeft de gemeente zich gecommitteerd aan Hartslag Nu!, als ondersteuning van dit landelijk oproepsysteem van reanimatie-vrijwilligers.</p>
<p>Riolering De zorgplicht van de gemeente is vastgelegd in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) en het Basis Rioleringsplan BRP. Er zal uitvoering worden gegeven aan het geactualiseerde vGRP 2015 t/m 2019.</p> <p>In regioverband zal het bestaande grondwatermeetnetwerk gemonitord worden</p>	<p>In 2018 is het vGRP geactualiseerd (2019 t/m 2023) en door de raad vastgesteld. In 2019 is uitvoering gegeven conform het vGRP. Daarnaast hebben we, i.c.m. groot onderhoud aan De Genestetlaan, infiltratiebakken geplaatst om te anticiperen op overvloedige regenval.</p> <p>Het bestaande grondwatermeetwerk is gemonitord en dit heeft geen verrassingen opgeleverd.</p>
<p>Afval Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de hoeveelheid afval te beperken, hergebruik en nuttige toepassing van afvalstoffen te bevorderen, doelmatige werkwijze en optimale service voor de inwoners te bieden. In 2018 zal de huidige wijze van inzameling van alle afvalstromen worden voortgezet.</p>	<p>Er is in 2019 weer meer PMD (plastic, metaal en drankkartons) ingezameld. De hoeveelheid huishoudelijk afval is afgenomen ten opzichte van 2018, maar is landelijk gezien nog steeds aan de hoge kant. In 2020 wordt hier beleid voor ontwikkeld.</p>

Voornemen	Realisatie
Milieubeheer Ongediertebestrijding	In 2019 was er een kleine toename van het aantal ratten meldingen, Dit kan worden verklaard door de hele droge zomer, waardoor ratten buiten het riool op zoek zijn gegaan naar water.
Begraafplaatsen en crematoria <i>Begraafplaatsadministratie</i> Voorzien wordt dat vanaf het voorjaar 2018 gewerkt kan worden met een nieuwe module. De gegevens uit de begraafplaatsadministratie zullen dan digitaal beschikbaar worden voor de begraafplaatsbeheerder, en indien gewenst voor uitvaartverzorgers en nabestaanden.	Module is digitaal beschikbaar voor de begraafplaatsbeheerder.

Speerpunten 2019 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Aandacht voor de gevolgen van houtstook	Het terugdringen van houtstook door middel van informatievoorziening, was een nieuwe maatregel uit de Nota Publieke Gezondheid. In 2019 is hier voorlichting over gegeven via 'In de Roos'.
Rozendaal klimaatneutraal (via langetermijnvisie en concrete uitvoeringsagenda)	Nadat in 2018 de Koersnotitie Rozendaal Energieneutraal 2050 is vastgesteld door de gemeenteraad is eind 2018 gestart met de uitwerking van de meerjaren uitvoeringsagenda voor de energie- en klimaatopgave. In het voorjaar van 2019 is met betrokken partijen, zoals de lokale werkgroep duurzaamheid, woningbouwcorporatie Portaal, waterschap Rijn & IJssel, netbeheerder Liander, Gelders Genootschap en overige betrokken experts, inhoudelijk uitwerking gegeven aan de verschillende werklijnen binnen deze opgave (energiebesparing, duurzame opwek, duurzame warmte en klimaatadaptatie). Diverse sessies zijn daarvoor belegd, wat geresulteerd heeft in de vaststelling van deze uitvoeringsagenda in juli 2019. Kort na het zomerreces is de uitvoering van deze agenda ter hand genomen, en is gestart met de meest prioritaire activiteiten. Dit heeft geleid tot de uitwerking van een pakket van maatregelen om inwoners te ondersteunen in het verduurzamen van hun woning. Belangrijke mijlpalen zijn de vaststelling van het financieel instrumentarium (subsidie en toekomstbestending wonen lening) en de ondersteuning van de oprichting van de lokale zonne coöperatie De Zonneroos. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor het in gang zetten van de collectieve inkoopactie Winst uit je Woning.
Planning gereed voor transitie van gebouwde omgeving naar aardgasvrij (uiterlijk 2021)	Is onderdeel van de uitvoeringsagenda

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten				
7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0
7.2 Riolering	153.560	153.560	156.595	3.035
7.3 Afval	169.507	169.507	168.762	-745
7.4 Milieubeheer	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	58.000	58.000	55.923	-2.077
totaal baten	381.067	381.067	381.280	213
Lasten				
7.1 Volksgezondheid	50.700	50.700	42.643	8.057
7.2 Riolering	138.718	138.718	134.573	4.145
7.3 Afval	126.750	126.750	134.931	-8.181
7.4 Milieubeheer	20.100	237.500	143.935	93.565
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	18.531	18.531	31.375	-12.844
totaal lasten	354.799	572.199	487.458	84.741
Saldo van baten en lasten	26.268	-191.132	-106.178	84.954
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	15.612	389.237	607.507	218.270
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	186.125	501.125	-315.000
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	15.612	203.112	106.382	-96.730
Geraamd resultaat	41.880	11.980	203	-11.777

Toelichting directe baten en lasten, afgerond € 12.000 nadelig

Volksgezondheid

De bijdrage van de VGGM valt lager uit. In de begroting 2020 is daar al wel rekening mee gehouden maar de begroting 2019 is er niet op bijgesteld. Daarnaast is ook nog sprake van een positieve afrekening over voorgaande jaren. Per saldo is er daardoor sprake van een voordeel van € 8.000.

Riolering

Omdat in 2018 het gehele rioolplan is herzien, zijn er dit jaar nagenoeg geen inspectiekosten geweest. Daarnaast vallen de opbrengsten iets hoger uit. Per saldo is er daardoor sprake van een voordeel van € 7.000.

Afval

Per saldo is sprake van een nadeel € 9.000. Enerzijds is sprake van lagere vergoedingen voor afzonderlijk ingezameld afval. Anderzijds zijn de inzamelkosten relatief sterk gestegen door een relatief hoge prijsindex van 4,9%.

Milieubeheer

Via Turap 1 is de vergoeding voor de ODRA verhoogd met € 13.400 en via Turap 3 het budget voor plaagdierenbestrijding met € 16.500. Voor beide onderdelen kwamen de uiteindelijke kosten in 2019 zo'n € 3.000 hoger uit.

Voor de uitvoering van energietransitie is in de raadsvergadering van juli een aanvullend krediet beschikbaar gesteld van € 187.500. Hiervan is in 2019 bijna € 91.000 besteed, het restant is beschikbaar voor de aankomende jaren.

Begraafplaatsen en crematoria

Bij een inspectie van de loods op de begraafplaats bleek sprake van houtrot en daarmee herstelwerkzaamheden waarvoor het reguliere onderhoudsbudget niet toereikend was, daarnaast was ook sprake van incidenteel hogere werkzaamheden door de gemeente Rheden. Per saldo is er daardoor sprake van een nadeel van afgerond € 13.000.

Reserves

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Onttrekkingen				
Jaarlijkse onttrekking reserve kapitaallasten div invest	15.612	15.612	15.666	54
Ontr res begrplaats tbv res kapalst ivm uitbreiding	0	48.625	48.625	0
Ontr alg res tbv res energie ivm uitv energietransitie	0	137.500	452.500	315.000
Ontr aan res energie voor uitvoering energietransitie	0	187.500	90.716	-96.784
Totaal onttrekkingen	15.612	389.237	607.507	218.270
Toevoegingen				
Toevoeging aan res kaplast tlv res begrplaats	0	48.625	48.625	0
Toevoeging aan res energietransitie tlv alg reserve	0	137.500	452.500	-315.000
Totaal toevoegingen	0	186.125	501.125	-315.000
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	15.612	203.112	106.382	-96.730

In de tabel is zichtbaar dat alleen de feitelijke kosten voor de energietransitie van 2019 ook ten laste van de reserve zijn gebracht, de overige kosten volgen in de aankomende jaren. Daarnaast vindt de overheveling van de algemene reserve naar de reserve energietransitie, voor een bedrag van € 315.000, via dit programma plaats. Het betreft de uitvoering van het raadsbesluit van december 2019 ten behoeve van de subsidieregeling voor maatregelen in het kader van de energietransitie. Zie voor een verloop van deze kredieten ook het overzicht 'investerings en kredieten' binnen het onderdeel 'jaarrekening'.

Incidenteel

De kosten voor de energietransitie zijn in feite onderdeel van een meerjarig krediet en in die zin als eenmalig aan te merken, hier staat overigens een onttrekking aan de reserve tegenover.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2019	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Gr < 25.000	peiljaar
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	180	2016	164	136	2018
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2,1%	2016	5,5%	Geen data	2018

Een toelichting hierop kunt u vinden op bladzijde 14.

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Uitvoering van o.a. de jeugdgezondheidszorg en het Rijksvaccinatieprogramma.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Alle gemeenten en provincies hebben sinds 1 januari 2013 hun taakuitvoering op het gebied van milieuvergunningverlening en handhaving in robuuste omgevingsdiensten moeten onderbrengen. Rozendaal heeft zich aangesloten bij de ODRA.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo);
- Erfgoedwet;
- Provinciale verordeningen op het gebied van monumentenzorg;
- Woningwet;
- Privaatrechtelijke wetgeving.

Wat wilden we bereiken?

De zorg voor een goed geordende en veilige woon-, werk- en leefomgeving waarin de diversiteit van de functies en de kwaliteit van de bebouwing op een verantwoorde wijze worden gewaarborgd. Daarnaast, het beschermen, instandhouden en verbeteren van het monumentale erfgoed en aangewezen dorpsgezichten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
<p>Ruimtelijke ordening Het opstellen en handhaven van bestemmingsplannen (herzieningen) en adviseren over overige ruimtelijke plannen</p> <p>Vorbereidingen invoering Omgevingswet</p>	<p>In 2019 is de procedure voor de herziening van het bestemmingsplan opgestart. Bij de actualisatie wordt het nieuwe bestemmingsplan 'Omgevingswetproof' opgesteld. Het bestemmingsplan wordt in de eerste helft van 2020 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.</p> <p>In 2019 is gestart met de voorbereidingen voor de invoering van de Omgevingswet. In juli heeft de gemeenteraad een plan van aanpak hiervoor vastgesteld. In het najaar van 2019 is in drie bijeenkomsten het kennisniveau van de betrokken commissieleden, raadsleden, leden van het college en betrokken ambtenaren op peil gebracht en zijn de eerste ideeën besproken over het ambitieniveau. Op basis hiervan wordt een ambitiesdocument opgesteld dat vóór de zomer 2020 aan de gemeenteraad wordt aangeboden.</p>
<p>Grondexploitatie Doorontwikkelen project De Del</p>	<p>Op 7 juli 2020 zal de grondexploitatie De Del aan de gemeenteraad worden aangeboden. Naast een separaat kostenoverzicht bevat deze ook een actualisatie van het project.</p>
<p>Wonen en bouwen</p> <p><i>Bouw-, woning-, en welstandstoezicht</i> Het behandelen van aanvragen voor omgevingsvergunningen, regie en coördinatie over de aan een extern bureau gevraagde adviezen en de uitvoering van de onderdelen die in Rozendaal worden getoetst. Coördineren van handhaving vergunningen en bestemmingsplannen</p> <p><i>Basisregistraties (BAG en BGT)</i> De gemeente Rheden voert voor Rozendaal de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).</p>	<p>Deze taken zijn in 2019 samen met verschillende partners uitgevoerd. Geen bijzonderheden.</p> <p>Deze taken zijn samen met de verschillende partners uitgevoerd. Geen bijzonderheden.</p>

Speerpunten 2019 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Actualiseren bestemmingsplan Rozendaal in samenhang met invoering Omgevingswet	Zie ook onder Ruimtelijke ordening.
Ontwikkeling Steenhoek	In 2019 is het bestaande schoolgebouw conform de wens van de gemeenteraad gesloopt. Hierna heeft het college, binnen de door de gemeenteraad vastgestelde ontwikkelvisie een marktpartij geselecteerd. In 2019 zijn de voorbereidingen getroffen voor de vereiste bestemmingsplanherziening.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten				
8.1 Ruimtelijke Ordening	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	878.246	878.246	552.578	-325.668
8.3 Wonen en bouwen	50.600	50.600	95.788	45.188
totaal baten	928.846	928.846	648.366	-280.480
Lasten				
8.1 Ruimtelijke Ordening	12.780	88.780	121.583	-32.803
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	878.246	878.246	590.069	288.177
8.3 Wonen en bouwen	27.010	27.010	52.158	-25.148
totaal lasten	918.036	994.036	763.810	230.226
Saldo van baten en lasten	10.810	-65.190	-115.444	-50.254
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	76.000	127.742	51.742
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	0	76.000	127.742	51.742
Geraamd resultaat	10.810	10.810	12.298	1.488

Toelichting directe baten en lasten, afgerond € 1.500 voordelig

Ruimtelijke ordening

Kredieten (per saldo € 0)

In 2018 is er in totaal € 115.000 beschikbaar gesteld voor de plan-, ontwikkel- en sloopkosten van de Steenhoek waarvan € 39.000 was uitgegeven, er resteerde dus € 76.000. In 2019 is aanvullend nog € 26.000 beschikbaar gesteld waarmee het totale 'budget' voor dit jaar € 102.000 bedraagt, wat uiteindelijk is besteed en ook aan de reserve is onttrokken. In 2020 volgt waarschijnlijk een aanvullende kredietaanvraag.

Daarnaast is in 2018 een bedrag van € 60.000 beschikbaar gesteld voor de herziening van het bestemmingsplan buitengebied waarvan voor 2019 afgerond € 25.000 resteert. Hierop is € 12.000 uitgegeven wat aan de reserve is onttrokken.

Voor de invoering van de omgevingswet is een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is in 2019 € 13.500 uitgegeven. Dat bedrag is onttrokken aan de reserve.

Bovenstaande onderdelen worden verrekend met de reserve en hebben daarmee geen invloed op het resultaat van dit programma. Zie voor een verloop van deze kredieten ook het overzicht 'investeringen en kredieten' binnen het onderdeel 'jaarrekening'.

Reguliere budgetten

De reguliere budgetten op dit taakveld hebben vooral betrekking op uitvoeringskosten van de gemeente Rheden voor de basisregistratie gebouwen en adressen en topografie.

Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)

Bij het opstellen van de begroting wordt geen rekening gehouden met winst, het voordeel is verwerkt als 'vermindering op de boekwaarde' waarmee de raming van de grondexploitatie voor de begroting neutraal is. Bij de jaarrekening wordt de voorgeschreven zogenaamde POC-methode gehanteerd voor de bepaling van eventuele winst.

Toe te rekenen aan project De Del van taakveld 8.2

	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Baten			
- verkoop kavels	878.246	516.898	-361.348
Lasten			
- kosten bouw- en woonrijp maken	235.000	403.800	-168.800
- overheveling balans (-/- boekwaarde)	643.246	186.269	456.977
totaal lasten	878.246	590.070	288.176
tussentijdse winstneming'		-73.172	

Toelichting op tabel

Met de 'overheveling naar de balans' (opbrengsten – kosten) werd in het verleden de boekwaarde verminderd waardoor het project uiteindelijk een negatieve boekwaarde zou kennen, oftewel een winst die bij afronding van het project genomen zou worden. Met ingang van 2017 zijn gemeenten verplicht tussentijds winst te nemen wanneer aan een aantal criteria is voldaan. Voor de berekening van die winst geldt de volgende vuistregel c.q. formule (op basis van de nog vast te stellen GREX): 'begrote winst' (€ 4,431 miljoen) x '% gerealiseerde kosten' (91,9%) x '% gerealiseerde opbrengsten' (80,1%) = afgerond € 3,261 miljoen.

Dat betekent dat de tussentijdse winstneming er op 31-12-2019 als volgt uit ziet:

Winstneming obv POC 31-12-2019	3.261.584
Reeds genomen winst 2017 en 2018	3.334.756
te nemen winst 2019	-73.172

De bijzondere situatie doet zich nu voor dat op basis van de voorgeschreven POC-methode sprake is van een negatieve winst van € 73.000. Dit wordt veroorzaakt door een correctie op zowel de nog te verwachte opbrengsten en kosten op basis van de geactualiseerde GREX. Het nemen van dit verlies wordt verwerkt door een hoger bedrag in mindering op de boekwaarde te brengen dan het saldo op de feitelijke inkomsten en uitgaven in 2019.

Dit betekent concreet een nadeel voor het rekeningresultaat van 2019 maar daar staat een voordeel (voor de financiële positie) tegenover in de vorm van een lagere boekwaarde op de balans.

Het verwachte financiële verloop van het project ziet er als volgt uit:

Nog te maken kosten	445.915
Nog te realiseren opbrengsten	1.980.804
per saldo opbrengst van	1.534.889
Boekwaarde 31-12-2019	365.122
Per saldo nog te realiseren winst	1.169.768
Reeds genomen winst per 31-12-2019	3.261.584
Totaal te verwachten winst	4.431.352

Die winst is nog steeds voldoende voor de voeding van de reserve voor de kapitaallasten van de nieuwe dorpsschool. In totaal is daarvoor een storting nodig van € 4,4 miljoen waarvan inmiddels € 3,334 miljoen is gestort.

Grondverkopen

Naast de kosten en opbrengsten van De Del is er in 2019 nog sprake geweest van een drietal grondverkopen in het kader van snippergroen. De opbrengst hiervan bedraagt € 35.000.

Wonen en bouwen

Naast de vergunningen voor de woningen op De Del, zijn er meerdere bouwaanvragen geweest voor relatief hoge investeringen. Dit brengt ook meer kosten voor de afhandeling met zich mee waardoor de opbrengsten van dit taakveld per saldo € 32.000 hoger uitvallen.

Reserves

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Onttrekkingen				
Aanvullend krediet Steenhoek	0	26.000	102.114	76.114
Bestemmingsplan 2019	0	0	12.040	12.040
Vorbereiding omgevingswet	0	50.000	13.588	-36.412
Totaal onttrekkingen	0	76.000	127.742	51.742
Toevoegingen				0
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	0	76.000	127.742	51.742

De onttrekkingen komen alle ten laste van de algemene reserve. In 2020 volgen er nog onttrekkingen voor zowel de herziening van het bestemmingsplan als de voorbereiding van de Omgevingswet.

Incidenteel versus structureel

De kosten voor de Steenhoek, omgevingswet en bestemmingsplan, zijn onderdeel van een meerjarig krediet en in die zin als eenmalig aan te merken. Hier staat overigens een onttrekking aan de reserve tegenover.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2019	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2020 Gr < 25.000	peiljaar
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	461	2017	492	Geen data	2019
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	0	2015	31,9	8,6	2018
Demografische druk (%)	104,3%	2018	101,2%	79,0%	2019
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)	936	2018	947	708	2019
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	963	2018	975	784	2019

Een toelichting hierop kunt u vinden op bladzijde 14.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)

Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens is van belang een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Paragrafen

Inleiding

Naast programma's zijn er in de begroting ook financiële paragrafen opgenomen. Waar programma's direct gericht zijn op de burger, geven de paragrafen een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting, gezien vanuit een bepaald perspectief. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een overzicht, waardoor de raad een goed inzicht krijgt. Gezien de raad in een gedualiseerd stelsel kaders stelt en controleert, is het van belang dat de raad inzicht heeft in en overzicht heeft over deze onderwerpen. De raad legt in de paragrafen de beleidslijnen vast met betrekking tot de beheersmatige aspecten. Daarnaast zijn de verplichte paragrafen bedoeld om de raad en het college de financiële positie van de gemeente beter te laten beheersen. Vanaf 1 januari 2004 zijn de volgende zeven paragrafen verplicht voorgeschreven:

- lokale heffingen;
- weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- onderhoud kapitaalgoederen;
- financiering;
- bedrijfsvoering;
- verbonden partijen (externe samenwerking);
- grondbeleid.

Daaraan is een paragraaf Informatieveiligheid (en privacy) toegevoegd. Deze is wettelijk niet verplicht, maar de grote bewegingen op dit terrein, vervlochten met andere bedrijfsvoeringsaspecten én met alle inhoudelijke programma's, maken dat we hier vanaf de jaarrekening 2017 apart aandacht aan besteden. Ook hebben we nu alvast een paragraaf Rechtmatigheid toegevoegd. Hiermee legt het college in de toekomst zelf explicieter verantwoording over rechtmatigheidsaspecten af en plaats van het huidige oordeel hierover door de accountant.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

In de jaarrekening wordt ingegaan op de begrote en werkelijke opbrengsten ten aanzien van de lokale heffingen. Het beleid, en eventuele wijzigingen daarin, komen aan de orde in de begroting evenals relevante kengetallen en vergelijkingen.

Uitgangspunten tarieven

Uitgangspunten voor de lokale heffingen in de begroting 2019 waren als volgt:

- We corrigeren jaarlijks OZB-tarieven met het inflatiepercentage, voor 2019 was dat 1,5%.
- Het tarief voor afvalstoffenheffing is gebaseerd op 100% kostendekkendheid.
- Het tarief voor rioolheffing is gebaseerd op 100% kostendekkend (begrotingsbasis).
- Op de leges is eveneens het inflatiepercentage van 1,5% toegepast (behoudens producten waarvoor wettelijk vastgestelde tarieven gelden).

	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
OZB	427.187	409.144	-18.043
Afvalstoffenheffing	169.507	168.762	-745
Rioolheffing	153.560	156.595	3.035
Leges	147.730	193.540	45.810
Totaal	897.984	928.042	30.058

OZB en Wet waardering onroerende zaken (WOZ)

De lagere opbrengst wordt veroorzaakt door een verschuiving van niet-woningen naar woningen, meer concreet gaat het dan om het moment wanneer bouwgrond (niet-woning) als woning kan worden beschouwd. De belangrijkste oorzaak voor de lagere opbrengst is echter dat de verwachte waardeontwikkeling lager uitviel dan waar bij het berekenen van het percentage vanuit is gegaan, hiervan hebben de inwoners feitelijk voordeel gehad. Alhoewel er, zeker in deze markt, altijd wel sprake is van fluctuaties in de waardeontwikkeling, is in principe sprake van een eenmalig nadeel. Bij de berekening, ook in de begroting 2020, wordt namelijk uitgegaan van de vastgestelde te realiseren opbrengst.

In 2019 zijn in het kader van de wet WOZ 729 aanslagen opgelegd (bij 743 WOZ-objecten) waarop in totaal 14 bezwaarschriften zijn ingediend. In 8 gevallen (objecten) is de WOZ-waarde verlaagd. Het percentage gegrond verklaarde bezwaarschriften ten opzichte van het totaal aantal WOZ-objecten komt daarmee uit op 1,1 %.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

Geen bijzonderheden.

Riolering

Het aantal aansluitingen was iets hoger dan waar in de begroting vanuit is gegaan.

Leges

Hieronder vallen de opbrengsten op basis van de legesverordening, zoals:

- Producten van burgerzaken;
- (Omgevings)vergunningen;
- Huwelijken;
- Grafrechten;
- Overige leges.

Vooraf de opbrengsten van de omgevingsvergunningen zijn in 2019 hoger geweest dan geraamd.

Kwijtschelding

De kwijtschelding is vastgelegd in een gemeentelijke regeling kwijtschelding. Kwijtschelding kan worden aangevraagd door particuliere belastingplichtigen voor de volgende belastingen:

- Onroerende zaakbelasting;
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing.

In 2019 hebben er in totaal 5 huishoudens kwijtschelding ontvangen.

Kostendekkendheid van tarieven

Onderstaande tabel toont de mate van kostendekkendheid die in 2019 is gerealiseerd.

	Begroot baten 2019	Werkelijk baten 2019	Saldo 2019	Werkelijk lasten 2019	Dekkingspercentage 2019
Bestemmingsbelastingen					
Afvalstoffenheffing	169.507	168.762	-745	177.858	95%
Rioolheffing	153.560	156.595	3.035	150.285	104%
subtotaal	323.067	325.357	2.290	328.144	99%
Retributies					
Rijbewijzen/reisdocumenten	17.730	20.653	2.923	38.272	54%
Huwelijken	20.000	19.408	-592	22.697	86%
APV-vergunningen	1.400	1.768	368	5.929	30%
Begraafrechten	58.000	55.923	-2.077	93.668	60%
Omgevingsvergunning	50.600	95.788	45.188	69.945	137%
subtotaal	147.730	193.540	45.810	230.512	84%
Totaal	470.797	518.897	48.100	558.655	93%

Ten aanzien van afvalstoffenheffing en rioolrecht wordt de kostendekkendheid van de tarieven (100%) berekend op basis van de begroting. Afwijkingen op realisatie zijn vaak beperkt en worden als onderdeel van het rekeningresultaat beschouwd en niet verrekend met een egalisatiereserve.

Verder geldt dat door de kleine schaal van Rozendaal een groot aantal leges niet kostendekkend is te krijgen. Dit geldt met name voor de rijbewijzen/reisdocumenten en de APV-vergunningen. Daarnaast is er door die kleine schaal soms ook sprake van een uitschieter naar boven (> 100%), in 2019 is daarvan sprake bij de leges voor omgevingsvergunningen. Het gaat dan om gemiddeld meer aanvragen dan wel om hoge (ver)bouwwaarden.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als verbonden partijen, open einde regelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is een organisatiebrede inventarisatie van risico's die twee maal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we zo goed mogelijk gekwantificeerd en voorzien van een risicoscore (kans x impact), op basis van de volgende tabellen.

Kans	Score
Gering (minder dan 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	Score
Gering (< 0,1% omzet = < € 4.000)	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 4.000 en € 20.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 20.000)	3

Omzet: lasten programma's Rozendaal (begroting 2019: afgerond structureel € 4 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	Gevolg
Scores $\geq$ 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 < Scores < 10	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

Structureel of incidenteel

Van belang is onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden, wanneer deze niet kan worden opgevangen in het rekeningresultaat.

Uit het profiel valt op te maken dat op verschillende manieren rekening wordt gehouden met de verschillende risico's. Wanneer met alle risico's voor 100% rekening gehouden zou worden zou een gemeente een onevenredig deel van haar reserves moeten blokkeren, het is immers niet reëel dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig, ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Stille reserves kunnen hierbij ook een rol spelen. Het betreft eigendommen die lager zijn gewaardeerd (boekwaarde) dan de waarde in het economisch verkeer (bij gebouwen is uitgegaan van de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2019). Omdat deze niet onmiddellijk in een feitelijk dekkingsmiddel kunnen worden omgezet, laten we deze voortaan bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. We benoemen deze wel zoals voorheen.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Economische waarde	Stille reserve
Kerklaan 1 en 3	0	1.486.000	1.486.000
Dorpsschool	0	588.000	588.000
Torckschool	0	120.000	120.000
Werf	0	139.000	139.000
Obligaties	142.941	178.483	35.542
Totaal			2.368.542

Structureel

Dit wordt met name gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan met name OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorzien. De onbenutte belastingcapaciteit kan berekend worden door aansluiting te zoeken bij artikel 12 van de financiële verhoudingswet.

Artikel 12

Bij een eventuele 'artikel 12-aanvraag' geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Rozendaal ongeveer € 280.000.

Echter, de feitelijke hoogte van de onbenutte belastingcapaciteit (behoudens een artikel 12-aanvraag) is vooral een politieke keuze. Op basis van het gewenste financiële beleid (OZB verhoging zoveel mogelijk beperken tot inflatiestijging) is er feitelijk geen onbenutte belastingcapaciteit. Om die reden wordt voor de bepaling van de structurele weerstandscapaciteit alleen het bedrag voor onvoorzien meegenomen.

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor herbestemd kunnen worden. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene reserve. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. Het genoemde bedrag betreft de stand per ultimo 2019 (balansdatum).

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorzien	10.000
subtotaal structureel	10.000
Incidenteel	
Algemene reserve	4.426.351
Totale weerstandscapaciteit	4.436.351

Risicoprofiel

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Open einde regelingen								
WWB	Meer aanvragen	Geen, conjunctuurgevoelig	3	2	15.000	6	25%	3.750
WMO	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid aan te passen	3	2	15.000	6	25%	3.750
Jeugdzorg	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid (gedeeltelijk) aan te passen	3	3	40.000	9	25%	10.000
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	3	3	20.000	9	25%	5.000
Overige risico's met structureel effect								
Algemene uitkering	Samen trap af	Geen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Renterisico (uitgaven)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Op dit moment geen lening en anders wordt dit risico afgedekt via de renterisiconorm	1	1	0	1	0%	0
Renterisico (inkomsten)	Daling van rentevergoeding over uitgezette eigen middelen	Feitelijk geen gezien de verplichting tot schatkistbankieren. Momenteel lage rentevergoeding	1	1	0	1	0%	0
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen of wegen	Actuele beheerplannen en periodiek inspectie	3	3	50.000	9	25%	12.500
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex) bestuurder kan financiële consequenties hebben (verzekeraar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	3	50.000	3	0%	0
Wachtgeldverplichting en bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	2	3	50.000	6	25%	12.500
Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiële consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	5	3	30.000	15	100%	30.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	3	3	50.000	9	25%	12.500
subtotaal structureel								115.000
Risico's met incidenteel effect								
Opbrengst De Del	Stijging van de kosten in het plan boven de 2%	Strak op de planning	3	3	100.000	9	50%	50.000
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	3	3	50.000	9	50%	25.000
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspositionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigen-risico-drager.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	75.000	9	50%	37.500
Schades	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld door bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter er is altijd een risico dat het niet past binnen de voorwaarden, bijvoorbeeld het niet uitvoeren van inspecties	2	3	30.000	6	50%	15.000
Planschade	Niet binnen de exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	2	3	50.000	6	50%	25.000
subtotaal incidenteel								152.500
Totaal								267.500

Het risicoprofiel is ten opzichte van de meest recente actualisatie (begroting 2020) niet gewijzigd.

Weerstandratio

De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	10.000	B	115.000
Incidenteel	C	4.426.351	D	152.500
Totaal	E	4.436.351	F	267.500
Structureel (A/B)		0,09		
Incidenteel (C/D)		29,03		
Totaal (E/F)		16,58		

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie

De weerstandratio van ruim 16 is meer dan uitstekend, waarbij de stille reserves niet in de berekening zijn meegenomen.

De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Daarnaast is voor financiële tegenvallers binnen het sociaal domein nog een afzonderlijke bestemmingsreserve van ruim € 0,6 miljoen aanwezig waarmee in de berekening van de weerstandscapaciteit geen rekening is gehouden.

COVID-19

De uitbraak van COVID-19 (het coronavirus) vanaf eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van, de gevolgen van, COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een adequate mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming. We hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. We zien vooralsnog geen aanleiding om op basis hiervan het risicoprofiel bij te stellen.

Staat van Reserves en Voorzieningen (inclusief toelichting op mutaties)

	Saldo 1-1-2019	Onttrek- kingen	Toevoe- gingen	Saldo 31-12-2019	Claims
A. Algemene reserve					
Vrije algemene reserve	5.165.724	825.723	86.350	4.426.351	145.000
subtotaal A	5.165.724	825.723	86.350	4.426.351	145.000
B. Bestemmingsreserves					
Reserve monumenten	25.959			25.959	
Reserve sociaal domein	620.154			620.154	
Reserve gemeentelijke gebouwen	69.195		6.686	75.881	
Reserve digitalisering	130.400			130.400	32.000
Reserve fietspaden	147.551			147.551	
Reserve wegen	82.524		3.221	85.745	
Reserve begraafplaats	67.538	48.625		18.913	
Reserve dekking kapitaallasten	2.737.044	157.606	1.465.635	4.045.073	
Reserve energietransitie	90.865	90.716	452.500	452.649	452.649
subtotaal B	3.971.230	296.947	1.928.042	5.602.325	484.649
C. Voorzieningen					
Voorziening riolering	720.000		79.000	799.000	
Voorziening pensioenen wethouders	248.404		60.259	308.663	
subtotaal C	968.404	0	139.259	1.107.663	0
Totaal	10.105.358	1.122.670	2.153.651	11.136.340	629.649

Claims

Algemene reserve

Niet alle besluiten die ten laste komen van de algemene reserve zijn op 31 december 2019 volledig uitgevoerd. Voor het restant daarvan rust er dus nog een claim op een aantal reserves. Bij de algemene reserve hebben we het dan bijvoorbeeld over het afronden van eerdere raadsbesluiten zoals bestemmingsplan 2019 (€ 8.000), speeltoestellen (€ 9.000), Omgevingswet (€ 36.000), aanvulling op het budget voor de inrichting van het schoolplein (€ 37.000) en restantbudget onvoorzien Organisatieontwikkeling (€ 25.000). Daarnaast is in de begroting voor 2020 rekening gehouden met enkele incidentele budgetten die ten laste van de algemene reserve worden gebracht voor een totaalbedrag van € 30.000, waaronder het opstellen van nieuw afvalbeleid.

Reserve digitalisering

De eerdere claim met betrekking tot een investering voor het digitaliseren van facturen is vervallen met het uitbesteden van de financiële administratie aan De Connectie. De claim die er nu staat heeft betrekking op de glasvezelaansluiting voor het gemeentehuis ten behoeve van de ambtelijke organisatie.

Reserve energietransitie

Omdat we ervan uitgaan dat het uitvoeringsprogramma de komende jaren feitelijk wordt uitgevoerd en er inmiddels een behoorlijk aantal subsidieaanvragen binnen is, zijn de aangevraagde kredieten als claim beschouwd.

Mutaties reserves

Algemene reserve

In 2019 is de uitvoering van diverse raadsbesluiten ten laste van de algemene reserve gebracht. Het gaat hierbij zowel om besluiten uit 2019 als eerdere jaren. De grootste afname betreft de overheveling naar de reserve energietransitie voor de realisatie van de uitvoeringsagenda duurzaamheid.

Toevoegingen algemene reserve

Restantdeel resultaat jaarrekening 2018	86.350
---	--------

Onttrekkingen algemene reserve

Definitieve afrekening veilige oversteek	220.387	pr2
Aanleg Panna Court	25.094	pr4
Uitvoeringsagenda energietransitie	137.500	pr7
Subsidieverstrekking energietransitie	315.000	pr7
Vorbereiding Omgevingswet	13.588	pr8
Werkzaamheden t.b.v. Steenhoek	102.114	pr8
Bestemmingsplan 2019	12.040	pr8
	825.723	

Reserve gemeentelijke gebouwen

De toevoeging komt voort uit de notitie reserves en voorzieningen (nota R&V) en betreft de jaarlijkse storting ten behoeve van het schilderwerk.

Reserve wegen

De toevoeging betreft de jaarlijkse dotatie ten behoeve van het wegenonderhoud. Deze bedroeg voorheen jaarlijks zo'n € 35.000. Met het vaststellen van de begroting 2019 is ook de wijze van onderhoud en de financiering daarvan aangepast. Uitgangspunt is voortaan gebruik van klinkers op binnenwegen wanneer groot onderhoud aan de orde is. De bijbehorende investering wordt dan geactiveerd en de kapitaallasten worden in de begroting en rekening opgenomen. Dit geldt voor het grootste deel van de wegen. Een klein deel wordt volgens de bestaande systematiek gedaan, daarvoor wordt de reserve gehandhaafd, maar de jaarlijkse dotatie kon verlaagd worden naar € 3.200.

Reserve dekking kapitaallasten

In 2019 is er ruim € 1,46 miljoen toegevoegd aan deze reserve waarvan € 1,17 miljoen betrekking had op de 2^e winstneming van De Del (2018). Daar wordt met de resultaatbestemming van deze jaarrekening nog eens bijna € 0,8 miljoen aan toegevoegd. Daarnaast is een bedrag van € 220.000 van de algemene reserve overgeheveld naar deze reserve ten behoeve van de veilige oversteek, dat betrof nog zowel de kosten van 2018 als de definitieve afrekening over 2019. Vanuit de algemene reserve is ook een aanvullend bedrag voor de buitenruimte van de basisschool in deze reserve gestort (€ 25.000). De laatste toevoeging betreft een overheveling van de reserve begraaftplaatsen voor de uitbreiding hiervan (€ 48.000).

De grootste onttrekking bedraagt € 109.000 ter egalisatie van de kapitaallasten van de nieuwe basisschool. Daarnaast zijn er in het verleden diverse investeringen, die geactiveerd moeten worden, gedaan waarvan het investeringsbedrag in deze reserve is gestort. De totale onttrekking voor de egalisatie van die kapitaallasten bedraagt € 48.000.

Reserve energietransitie

Voor de uitvoering van energietransitie is in de raadsvergaderingen van juli (€ 137.000) en december (€ 315.000) tot een extra storting, ten laste van de algemene reserve, besloten. Daarnaast is er via het krediet voor de energietransitie in 2019 bijna € 91.000 besteed

Voorziening riolering

Betreft de jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor toekomstige rioolinvesteringen op basis van het rioleringsplan (hiermee is in het tarief rekening gehouden).

Voorziening pensioen wethouders

Naast de storting van ingehouden pensioenpremies heeft de jaarlijkse berekening uitgewezen dat er een bedrag van € 56.000 moest worden gestort om de voorziening op peil te houden. In de begroting was hiervoor € 15.000 opgenomen.

Overige financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten met ingang van het begrotingsjaar 2016 een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Doel is in 1 oogopslag de gemeenteraad meer inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente.

Financiële kengetallen	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018	Gelderland*
Netto schuldquote	-121%	-152%	-96%	63%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-121%	-152%	-96%	54%
Solvabiliteitsratio	84%	87%	82%	31%
Kengetal grondexploitatie	8%	0%	9%	9%
Structurele exploitatieruimte	-11,21%	0%	0%	-0,04%
Belastingcapaciteit	124%	131%	126%	103%

* ter vergelijking gemiddelde van Gelderland toegevoegd, betreffen begrotingscijfers 2020

Betekenis van de kengetallen

Net als bij het weerstandsvermogen gelden ook voor deze kengetallen geen harde normen. Wel zijn er algemene bandbreedtes waarmee een indruk kan worden verkregen over de waarde van het kengetal, de Provincie Gelderland heeft bijvoorbeeld de volgende categorieën aangeduid:

	Categorie A Voldoende	Categorie B Matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20%-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	<20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr <u>en</u> Mrj >0%	Begr <u>of</u> Mrj >0%	Begr <u>en</u> Mrj <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95%-105%	>105%

Netto schuldquote inclusief alle verstrekte leningen

Beide zijn voor Rozendaal gelijk omdat er geen doorverstrekte geldleningen aan bijvoorbeeld woningcorporaties zijn. De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90% (groen), oranje is hoog en rood betekent gevarenzone, het gemeentebestuur moet er dan werk van maken om de schuld te verlagen. In Rozendaal is de schuldquote onverminderd uitstekend, de lagere score ten opzichte van de begroting komt door vertraging in de ontvangsten voor de kavels op De Del.

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Rozendaal in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen, ook deze is onverminderd hoog.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Rozendaal. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves.

In het kengetal zijn alleen de daadwerkelijk gerealiseerde cijfers opgenomen. Ten opzichte van vorige jaren is dit kengetal verbeterd omdat nu de inkomsten binnen komen en de boekwaarde daalt.

Structurele exploitatieruimte

Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er begrotingsruimte is. In dit geval biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting dan ook een betere indicatie.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Rozendaal. De gemiddelde WOZ waarde in Nederland bedroeg in 2019 € 248.000 en in Rozendaal € 492.000. Dat is dan ook de voornaamste reden voor het hoge percentage. Dit zegt dus niets over de uiteindelijke belastingcapaciteit. Zoals elders in deze paragraaf aangegeven is dat een politieke keuze (gerelateerd aan de 'Artikel 12-norm' bedraagt die capaciteit ongeveer € 280.000).

Berekening van de kengetallen

	Kengetal	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
1A Netto Schuldquote (incl. verstrekte leningen)				
A	Vaste schulden (cf art 46 BBV)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (cf art 48 BBV)	740.252	625.000	1.268.214
C	Overlopende passiva (cf art.49 BBV)	79.767	10.000	1.967
D	Financiële activa (cf. art 36 lid d, e en f)	1.584.343	1.598.000	1.529.866
E	Uitzettingen < 1 jaar	4.525.273	5.442.580	5.208.069
F	Liquide middelen (cf.art 40 BBV)	25.455	60.000	345.039
G	Overlopende activa (cf art. 40a BBV)	52.274	470.000	46.607
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl mut.reserves)	4.430.205	4.566.560	6.100.370
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-121%	-152%	-96%
2. Solvabiliteitsratio				
A	Eigen vermogen (cf art 42 BBV)	10.147.094	10.947.675	10.394.833
B	Balanstotaal	12.074.776	12.534.580	12.633.417
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	84%	87%	82%
Kengetal grondexploitatie				
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf art 38 lid a punt 1 BBV)	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	365.123	0	551.392
C	Totale baten cf art 17 lid c BBV (excl mut.reserves)	4.430.205	4.566.560	6.100.370
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	8%	0%	9%
Structurele exploitatieruimte				
A	Structurele lasten	3.772.944	3.678.710	3.561.248
B	Structurele baten	3.138.205	3.688.314	3.525.370
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	10.013	134.915	26.798
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	148.170	136.487	82.473
E	Totaal baten	4.430.205	4.566.560	6.100.370
	Structurele exploitatieruimte (((B-A)+(D-C))/E) x 100%	-11,2%	0,2%	0,3%
Belastingcapaciteit, woonlast meerpersoonshuishouden				
A	OZB lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	511	481	504
B	Rioolheffing voor een gezin	220	220	220
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	244	244	239
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0
E	Totaal woonlasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	975	945	963
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in 2019*	784	723	766
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	124%	131%	126%

* bron: waarstaatjegemeente

De berekende woonlast (F) wordt gepresenteerd vanuit het perspectief van de belastingbetaler, het betreft immers ook de feitelijke aanslag. Binnen de algemene uitkering wordt er echter (via een korting gebaseerd op de WOZ-waarde) vanuit gegaan dat een gemeente met een gemiddelde hoge WOZ-waarde in staat is meer eigen inkomsten te genereren via de OZB (hier bestaat een relatie met de onbenutte belastingcapaciteit). Om die reden komt het percentage hoog uit, wanneer het OZB-% vergeleken zou worden met het OZB-% van andere gemeenten ligt dat onder het landelijk gemiddelde.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Rozendaal beslaat een oppervlakte van 2.795 hectare. Hier wonen, werken en recreëren mensen waarvoor een aantal zogenaamde kapitaalgoederen nodig zijn. In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan komen in verschillende programma's tot uitdrukking.

Met de nota reserves en voorzieningen 2018 heeft een zodanige herschikking en voeding van reserves plaatsgevonden dat voor de komende 10 jaar in ieder geval is voorzien in het onderhoud van de kapitaalgoederen.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen

Voor het onderhoud hanteerden we in 2019 de volgende plannen:

Nota	Jaar van vaststelling/beoordeling
Onderhoudsinventarisatie wegen (2015 -2024)	2018
Onderhoudsplan riolering (2019 - 2023)	2018
Groenplan (2015 – 2020)	2015

Wegbeheer

Als uitvloeisel van het coalitieakkoord is in 2018 besloten om op het moment van onderhoud voor de binnenwegen het asfalt te vervangen door klinkers. Dat betekent dat die kosten voortaan geactiveerd worden en als kapitaallast in de meerjarenbegroting worden opgenomen. Als gevolg hiervan is de jaarlijkse dotatie van € 35.000 in de begroting verlaagd naar € 3.000 omdat nog maar een deel met asfalt wordt onderhouden.

Voordat tot daadwerkelijke uitvoering van het wegbeheer wordt overgegaan wordt ook het riool geïnspecteerd om te beoordelen of er "werk met werk" gemaakt kan worden en voorkomen we dat niet veel later diezelfde weg weer open moet voor periodiek onderhoud aan het riool.

In 2019 is er zowel aan De Genestetlaan als de Jachtlaan groot onderhoud uitgevoerd waarbij het asfalt is vervangen door gebakken klinkers.

Financieel

Exploitatie (zie ook programma 2)

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Programma 2				
2.1 Verkeer en vervoer	131.238	146.238	133.199	13.039

Investeringen (zie ook overzicht investeringen en kredieten)

	Jaar	Krediet*	Totaal uitgegeven tm 2019	saldo 31-12-2019
Programma 2				
Veilige oversteek Schelmseweg	2016	350.000	269.516	80.485
Genestetlaan reconstructie	2018	375.000	422.030	-47.030
Jachtlaan	2019	71.000	78.333	-7.333
Lichtmasten Arnhemse Allee	2018	14.242	10.852	3.390

Riolering

In 2018 is een nieuw verbreed rioleringsplan (vGRP) 2019 - 2024 vastgesteld. Dit plan is de uitvoering van de wettelijke verplichting dat de gemeente een rioleringsplan moet hebben. In dit plan zijn de normen bepaald voor de kwaliteit van het onderhoud en milieu en wordt aangegeven welke investeringen jaarlijks nodig zijn om aan de

gestelde voorwaarden uit het plan te voldoen. De hieruit voortvloeiende lasten zijn in de begroting verwerkt. Als blijkt dat investeringen niet direct noodzakelijk zijn, dan zullen deze investeringen worden uitgesteld.

Verder hebben metingen uitgewezen dat wij voldoen aan de basisinspanning (afkoppelen) zoals deze is opgelegd door de Provincie. Dit is vastgelegd in het BRP (Basis rioleringsplan) en getoetst door het waterschap Rijn&IJssel. Door de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten vanaf 2008 verantwoordelijk voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen die de waterbeheerder betreft. Daarnaast kent de wet drie zorgplichten toe aan gemeenten: afvalwater, hemelwater en grondwater. In het vGRP is met deze nieuwe zorgplichten rekening gehouden. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal de verplichting voor het opstellen van een GRP vervallen. De zorgplichten worden wel overgenomen in de Omgevingswet.

Naast het opstellen en periodiek herzien van het vGRP (vooral ook bedoeld om tijdig de kosten voor riolering in beeld te hebben) wordt er jaarlijks zo'n 1500 meter riolering geïnspecteerd. Daaruit volgen aanbevelingen voor onderhoud dan wel herstel/vervanging zodat die activiteiten op het juiste moment worden uitgevoerd en er ook geen onnodige kosten worden gemaakt.

Het eerste grootschalige onderhoud is voorzien voor 2020. In 2019 zijn, vanwege het groot onderhoud aan De Genestetlaan, wel alvast infiltratiebakken geplaatst. De kapitaallasten daarvan komen vanaf 2020 ten laste van de exploitatie en passen binnen de totale financiële kaders in combinatie met de voorziening.

Financieel

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Programma 7				
7.2 Riolering	138.718	138.718	134.573	4.145

Gemeentegebouwen

Om het benodigde onderhoud uit te kunnen voeren is jaarlijks per gebouw een budget in de begroting opgenomen. Om deze budgetten te kunnen bepalen is een onderhoudsplanning gemaakt waarbij gebruik is gemaakt van ervaringscijfers. De budgetten in de begroting waren toereikend voor het noodzakelijke onderhoud, in 2019 is geen beroep op de reserve gedaan.

Onderdeel	Budget 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	43.617	34.454	9.163

Zie ook paragraaf Bedrijfsvoering voor een nadere toelichting.

Groenplan

In dit plan is voor de lange termijn aangegeven waar het openbaar groen verbeterd of aangepast kan worden. Hieraan is gevolg gegeven door uitvoering van een groot aantal zaken. Tevens wordt in dit plan beschreven hoe Rozendaal met het openbaar groen om wil gaan. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de hierin beschreven zaken. In 2015 is een nieuw Groenplan vastgesteld, de kosten voor onderhoud van het groen zijn opgenomen in de begroting. Als onderdeel van het Groenplan is in 2019 een plan gemaakt voor onderhoud van windsingels en houtwallen.

	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Programma 5				
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	100.935	100.935	101.473	-538

Fietspaden

Bij een herschikking van de reserves is ten laste van de algemene reserve een dotatie gedaan aan de reserve fietspaden om ook in de komende 10 jaar de overige fietspaden tijdig van nieuw asfalt te voorzien, dan wel te vervangen door meer duurzaam beton. In 2019 heeft geen onderhoud aan de fietspaden plaatsgevonden.

Voor fietspaden zijn in 2019 geen bijzondere kosten gemaakt, overigens maken eventuele (kapitaal)lasten hiervoor onderdeel uit van taakveld 2.1. Verkeer en vervoer.

Water

We hebben slechts 1 beek binnen de gemeente waarmee geen bijzonder onderhoud is gemoeid.

Paragraaf 4 Financiering

De paragraaf Financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjaren financiering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals wettelijk voorgeschreven hanteren we hiervoor een treasurystatuut dat door de raad is vastgesteld. In het treasurystatuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort.

Risicobeheer

In deze paragraaf wordt, via onderstaande tabel, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers 'goedkoper' dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld.

Kasgeldlimiet

Grondslag: omvang begroting per 01-01-2019	Rekening 2019
Omvang begroting per 1 januari 2019 (afgerond)	4.663.656
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	396.411
2. Omvang vlottende korte schuld (rekening-courant Gemeente)	820.019
3. Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	4.968.739
4. Totaal kasgeld (2) – (3)	-4.148.720
5. Toegestane kasgeldlimiet (1)	396.411
6. Overschrijding (+) / ruimte (-) onder kasgeldlimiet (4-5)	-4.545.131

Het negatieve bedrag bij de overschrijding van de kasgeldlimiet betekent in dit geval dat we ruim voldoen aan de norm van kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. Met het toepassen van een renterisiconorm worden de renterisico's gespreid.

De gemeente Rozendaal kent momenteel (en dat is ook niet voorzien) geen langlopende leningen, derhalve is berekening van de norm niet aan de orde.

Uitgezette middelen

De gemeente Rozendaal heeft een goede liquiditeitspositie. In 2019 is gemiddeld een bedrag van ruim € 4 miljoen aangehouden bij de schatkist. Gezien de huidige omstandigheden op de geld- en kapitaalmarkt is hierop nauwelijks rendement behaald. Deze middelen uitlenen aan andere gemeenten is toegestaan, maar ook die gemeenten kunnen momenteel tegen nagenoeg 0% lenen bij bijvoorbeeld de BNG.

Garanties op leningen aan derden

Er zijn op dit moment geen garanties op leningen aan derden verstrekt.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF, sinds 2013)

De decentrale overheden hebben door deze wet nog eens nadrukkelijk dezelfde verantwoordelijkheid als de centrale overheid opgelegd gekregen voor een gedegen begrotingsbeleid. Doel is om samen het Nederlandse begrotingstekort binnen de perken te houden. Er wordt gewerkt met het zogenaamde EMU-saldo en Europese normeringen hiervoor. Tevens is bepaald dat overtollige kasmiddelen belegd dienen te worden bij het Rijk. Dat geldt dus ook voor de gemeente Rozendaal.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

Via de programmabegroting krijgen het college en de ambtelijke organisatie financiële kaders waarbinnen maatschappelijke effecten gerealiseerd moeten worden. Daarbij moet aan de geldende regelgeving worden voldaan. De middelen moeten rechtmatig en ook doelmatig worden ingezet. Dit is een taak van bestuur en management. Om dit waar te kunnen maken moet niet alleen de bedrijfsvoering op orde zijn, maar moet ook actief worden ingespeeld op inhoudelijke ontwikkelingen en de dynamiek van de omgeving. Een begrotingsparagraaf Bedrijfsvoering is door het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht gesteld. (De toelichting stelt: *“Bedrijfsvoering is heden ten dage (...) meer en meer van belang voor het verwezenlijken van de programma’s en in verband daarmee voor een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beheer en beleid. (...). De bedrijfsvoeringsparagraaf dient inzicht te geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering.”*)

De bedrijfsvoering is van belang voor het verwezenlijken van de programma’s en voor een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beheer en beleid. Bedrijfsvoering omvat de vakgebieden Personeel en Organisatie, Informatisering, Juridische zaken, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting en valt vooral onder de verantwoordelijkheid van het college.

Bestuur / Personeel en organisatie

Gemeenteraad

Sinds de laatste gemeenteraadsverkiezingen ziet de zetelverdeling in de gemeenteraad er als volgt uit:

- Rosendaal '74 (R'74, 3 zetels);
- PAK Rozendaal (PAK, 3 zetels);
- Belangengemeenschap Rozendaal (BGR, 3 zetels).

College burgemeester en wethouders

Het college bestaat uit de coalitie Rosendaal'74-PAK met als wethouders mevrouw Albricht-Brinkman en de heer Logemann. In februari 2019 is mevrouw Weststeijn beëdigd als nieuwe burgemeester.

Coalitieovereenkomst 2018-2022

In de coalitieovereenkomst zijn de volgende 3 onderwerpen opgenomen die gerelateerd kunnen worden aan de bedrijfsvoering:

- Ontwikkelen (digitale) dienstverlening;
- Ambtelijke organisatie toekomstbestendig en flexibeler;
- Ontwikkeling samenwerking en opdrachtgeverschap.

Aan onder meer deze drie speerpunten wordt invulling gegeven via de organisatieontwikkeling. In deze paragraaf geven we aan wat hiervan in 2019 is gerealiseerd.

Zoals bekend was het, in het kader van sterk bestuur, een belangrijke eis van de provincie om te investeren in de ambtelijke organisatie. Sinds het raadsbesluit van oktober 2018 heeft er tweemaal een overleg plaatsgevonden met ambtenaren van de provincie die betrokken zijn bij 'sterk bestuur in Gelderland'. Daaruit bleek dat de provincie tevreden is met de stappen die we als gemeente zetten.

Bij uit te besteden taken hebben we goed notie genomen van de randvoorwaarde die de gemeenteraad heeft gesteld, we zetten pas concrete stappen wanneer we de overtuiging hebben dat samenwerkingspartners (De Connectie of andere gemeenten) volwaardige dienstverlening bieden.

Digitaal vergaderen

In januari 2019 zijn we als college gestart met digitaal vergaderen via I-babs. Het is prettig om ook bij regionale vergaderingen op die manier over vergaderstukken te beschikken. Na het zomerreces is I-babs ook ingezet voor de commissie- en raadsvergaderingen en zijn de vergaderstukken bij het vrijgeven voor de commissie-, raadsleden en fractievolgers, via de website, tegelijk beschikbaar voor onze inwoners. We zijn momenteel nog bezig met een proces om het gebruik en de mogelijkheden die I-babs biedt te optimaliseren. Daarbij kijken we zowel naar het ambtelijk proces als het bestuurlijk proces en zien daarin ook een aanleiding voor het oprispen van onze website.

Personeels- en salarisadministratie

Het eerste contract dat we in augustus 2019 sloten met De Connectie betrof de salarisadministratie. Voorheen werd dit door de gemeente Renkum gedaan en dit moest worden herzien.

WOZ

In december hebben we, formeel, het tweede contract gesloten. In dit geval voor de uitvoering van de wet WOZ, dus alleen nog het waarderen en taxeren van de onroerende zaken. De feitelijke samenwerking hiervoor was overigens al eerder gestart. Maar feitelijk het contract aangaan is uitgesteld tot het moment dat we zekerheid hadden over het feit dat De Connectie deze taak naar behoren voor ons kan uitvoeren.

Financiële administratie

Voorafgaand aan het uitbesteden van de financiële administratie hebben we onder meer de volgende acties ondernomen op de financiële functie:

- vernieuwing van de P&C-cyclus;
- vernieuwing en eenduidigheid van de daarbij horende documenten;
- instelling van een financiële commissie;
- actualiseren van de financiële verordeningen en de budgethoudersregeling.

In januari 2020 hebben we het contract voor het uitvoeren van de financiële administratie formeel afgesloten. In de maanden daaraan voorafgaand is geparticipeerd in het project voor een nieuw financieel pakket dat door alle deelnemers op 1 januari 2020 in gebruik is genomen. Het digitaliseren van facturen was hiervan onderdeel.

Op alle procedures en processen wordt functiescheiding toegepast. Deze processen en procedures worden door een onafhankelijke accountant beoordeeld op opzet, bestaan en werking waarop een accountantsverklaring wordt afgegeven. Onze accountant kan daar vervolgens dan op steunen. Met deze actie hebben we zowel een (digitale) kwaliteitslag gemaakt als van een aantal processen de kwetsbaarheid kunnen terugdringen.

Heffen en invorderen, ICT en Burgerzaken

Op deze onderdelen zijn in 2019 vooral voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. Binnenkort wordt de raad via een afzonderlijke raadsinformatiebrief geïnformeerd over de actuele stand van zaken met betrekking tot de organisatieontwikkeling.

Integriteit

In de gemeente Rozendaal is zowel voor de bestuurders van de gemeente als voor de ambtenaren een gedragscode vastgesteld. In de wet is bepaald dat het college over het gevoerde integriteitbeleid voor de ambtenaren jaarlijks verantwoording dient af te leggen aan de gemeenteraad.

In de Ambtenarenwet is de bepaling opgenomen dat ambtenaren een eed of belofte moeten afleggen dat hij of zij zich als een goed ambtenaar zal gedragen en als een goed ambtenaar zal handelen. Het zittende personeel heeft hiertoe een schriftelijke verklaring getekend die in het personeelsdossier is opgeborgen. Nieuwe medewerkers dienen een soortgelijke verklaring te tekenen, nadat zij de ambtseed/belofte hebben afgelegd ten overstaan van de burgemeester, in aanwezigheid van diens direct leidinggevende en de gemeentesecretaris. In 2019 heeft deze ceremonie niet plaatsgevonden omdat er geen nieuwe medewerkers zijn aangetrokken. Aan het integriteitsbeleid wordt verder aandacht geschonken bij de jaarlijkse functioneringsgesprekken. De medewerkers zijn ervan doordrongen dat in een kleine gemeenschap als Rozendaal integriteit van het grootste belang is.

Behalve de gedragscode voor de ambtenaren heeft Rozendaal al sinds 2002 een zogenaamde klokkenluidersregeling. Daarin is bepaald dat ambtenaren (desgewenst anoniem) misstanden kunnen melden. Van deze klokkenluidersregeling is in Rozendaal nog nooit gebruik gemaakt.

Financiële functie

In het belang van de financiële functie zijn de financiële verordening (op basis van art 212 Gemeentewet) en de controleverordening (op basis van art 213 Gemeentewet) in 2019 herzien en geactualiseerd. Daarnaast is op basis van een evaluatie de verordening op de controlecommissie op onderdelen aangepast.

In het jaar 2019 is de jaarrekening (2018) voor de derde maal gecontroleerd door de accountant Stolwijk Kelderman. De raad heeft een langjarig controleprotocol vastgesteld voor de accountantscontrole op de jaarrekening. Dit heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. De gemeente verkreeg in 2019, over de jaarrekening 2018, een goedkeurende accountantsverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Administratieve organisatie

Voor een groot aantal processen zijn procesbeschrijvingen vereist. Deze zijn opgenomen in het rapport Administratieve Organisatie. Voorts zijn in het kader van de functiebeschrijvingen globale taakbeschrijvingen opgesteld. Op tal van terreinen wordt de gemeente onderworpen aan (verplichte) controles, audits en zelfevaluaties. Voor burgerzaken betreft het de jaarlijkse zelfevaluaties voor de Basisregistratie Personen (BRP) en

voor de reisdocumenten. Deze hebben in 2019 met goed gevolg plaatsgevonden. Jaarlijks dienen daarvoor echter ook controlewerkzaamheden plaats te vinden (zie ook de paragraaf Informatieveiligheid).

Onder andere om de (AO/)IC-functie in de gemeente te versterken, is eind 2019 het besluit genomen in 2020 een nieuwe adviseur Bedrijfsvoering te werven. Tot één van de hoofdtaken van deze nieuwe collega hoort het periodiek rapporteren over bevindingen uit (verbijzonderde) interne controles en het monitoren van de opvolging van aanbevelingen daaruit, zodat management en bestuur weten in hoeverre de gemeente Rozendaal 'in control' is. Deze rol is onder meer van belang met het oog op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (zie ook paragraaf 9).

De handhaving van allerlei wet- en regelgeving met name op het gebied van brandveiligheid, bouw- en woningzicht en milieu wordt frequent geïnspecteerd. Op het gebied van sociale zaken bestaat het instrument van de single-audit en op financieel gebied de accountantscontrole. Daarnaast zijn voor meerdere terreinen beveiligingsplannen opgesteld (onder andere voor burgerzaken en de informatie-uitwisseling). Voor het jaar 2019 zijn op dit vlak geen bijzonderheden te melden. Wel blijft de complexiteit en daarmee de administratieve last van deze werkzaamheden jaarlijks toenemen.

Kengetallen en kosten personeel en organisatie

Omschrijving	Werkelijk 2019	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
Formatieplaatsen (fte)	10,8	10,8	10,8
Medewerkers (aantal)	10	10	12
Mannen (%)	50%	50%	58%
Vrouwen (%)	50%	50%	42%
Ziekteverzuim (%)	1,60%	2,00%	2,70%
Instroom (%)	0%	8%	8%
Uitstroom (%)	0%	16%	8%
Deeltijders (%)	30%	30%	42%
Leeftijd (gemiddeld)	52,6	51,6	54,9
Maximum Salarisschaal (%)	100%	80%	92%
Budget opleidingen (% loonsom)	0,73%	0,94%	0,31%

Per 31 december 2019 bestaat de formatie uit 10,8 formatie-eenheden (fte's). De bezetting is echter niet op dat niveau. Bij burgerzaken en financiën is sprake van gedeeltelijke vacature ruimte, hiervoor tijdelijk ingehuurd.

Voor de werkzaamheden op het gebied van RO, milieu en monumentenzaken is, evenals in voorgaande jaren, een externe medewerker ingehuurd, die tevens werkzaam is voor de projecten De Del en invoering Omgevingswet. Voor enkele dagen per maand wordt personele capaciteit ingehuurd ten behoeve van de taakvelden belastingen, Wet WOZ en archief. De gemeente maakt gedurende het hele jaar gebruik van twee medewerkers van werkbedrijf Scalabor voor werkzaamheden in de buitendienst. In 2019 is voor het grootste deel van het jaar een projectleider voor het project duurzaamheid/energietransitie ingehuurd.

Toelichting kengetallen

Uit de cijfers valt op te maken dat er sprake is van een stabiel personeelsbestand. Dat is enerzijds prettig omdat hiermee de continuïteit binnen de organisatie goed gewaarborgd is, anderzijds is verloop binnen het ambtelijk apparaat ook prettig vanwege een frisse blik zo nu en dan en ten behoeve van de continuïteit op langere termijn.

Ziekteverzuim

	2019	2018	2017
Verzuimpercentage	1,60%	2,00%	2,70%
Kort (0-8 dagen)	1,60%	2,00%	2,70%
Middellang (8-43 dagen)	0%	0%	0%
Lang (>43 dagen)	0%	0%	0%

Het verzuimpercentage is de laatste jaren al laag en in 2019 evenzo. Het landelijk gemiddelde percentage bij gemeenten (laatst officieel bekend gegeven) bedroeg 5,7%. Gelukkig voor, in de eerste plaats, onze medewerkers en de organisatie is er de laatste jaren geen sprake van langdurig verzuim. Wanneer hiervan wel sprake is, heeft dat direct een enorme impact op de ziekteverzuimcijfers door de kleine aantallen.

Inkoop

Voor inkoop vormt de Aanbestedingswet het geldende beleidskader. Met de Aanbestedingswet worden de Europese wetten en richtlijnen omgezet naar nationale wetgeving. Voor de vertaling naar de praktijk geldt het zogenaamde Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW) en de Gids Proportionaliteit. De aanbestedingswet bepaalt dat het werken met de ARW verplicht wordt gesteld voor het aanbesteden van werken onder de Europese aanbestedingsdrempels. In 2016 is besloten deze landelijke regels te volgen en geen eigen inkoopbeleid vast te stellen. Deze beleidslijn was ook in 2019 van toepassing.

Overigens merken we dat die Europese aanbestedingsregels zo nu en dan wel knellen met onze bedrijfsvoering. Bij de 'grotere' werken is er over het algemeen geen probleem, bij de start is dan wel duidelijk en of wenselijk dat er Europees of anderszins aanbesteed dient te worden. Meerdere gemeenten ervaren problemen bij de verlenging van contracten waarvan bij het aangaan niet altijd de looptijd even goed is in te schatten, dat doet zich vooral bij de inhuur van personeel voor. Voor de gemeente Rozendaal knelt dit, in relatie tot de begrotingsrechtmatigheid, dan extra omdat de goedkeuringstolerantie erg laag is vanwege het lager begrotingstotaal.

Voor de verschillende contracten in het kader van de organisatieontwikkeling wordt hier dan ook extern advies ingeschakeld waarmee we borgen dat we rechtmatig handelen en tegelijk onze bedrijfsvoering zo efficiënt mogelijk inrichten.

Kosten bedrijfsvoering

Binnen het 'programma' Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien is het taakveld Overhead opgenomen. Dat taakveld heeft vooral betrekking op de bedrijfsvoering. Per saldo bedragen de lasten hiervoor in 2019 iets meer dan € 1,4 miljoen en de baten € 45.000 (per saldo dus € 1.356.285). In deze paragraaf zijn die kosten per onderdeel uitgesplitst en nader toegelicht.

Onderdeel	Budget 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Personeelslasten	944.989	982.699	-37.710
Overige personeelslasten	94.030	34.151	59.879
ICT	169.295	159.818	9.477
Huisvesting (inclusief baten)	43.617	34.454	9.163
Overige organisatiekosten	132.466	138.730	-6.264
Tractie	39.930	6.432	33.498
Totaal	1.424.327	1.356.285	68.042

Personeelslasten

Besteding budgetten eigen personeel en inhuur derden voor normale bedrijfsvoering

In het volgende overzicht staan de personeelsbudgetten voor de normale bedrijfsvoering (exclusief bestuur), uitgesplitst naar loonkosten voor eigen medewerkers en (structurele) inhuur. In de kolom 'budget 2019' staan de reguliere personeelsbudgetten (gebaseerd op de bestaande formatie) en het inhuurbudget voor bijvoorbeeld overwerk en ziekte.

Onderdeel	Budget 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Reguliere organisatie	672.489	684.140	-11.651
Inhuurbudget	272.500	298.559	-26.059
Totaal	944.989	982.699	-37.710

In 2019 is een deel van het budget (vacatureruimte) overgeheveld van de post regulier naar inhuur. De overschrijding bij het onderdeel 'reguliere organisatie' zijn toe te rekenen aan hogere lasten op basis van de nieuwe cao en overige sociale lasten dan waar in de begroting rekening is gehouden. De hogere kosten voor inhuur zijn toe te rekenen aan de inhuur voor het onderdeel organisatieontwikkeling. In combinatie met de inhuur voor financiën kunnen deze voor het grootste deel worden gedekt uit de vacaturemiddelen voor financiën maar niet geheel. Voor dit onderdeel resteert overigens nog een post onvoorzien van € 25.000 (als onderdeel van het krediet uit 2017). Gezien het positieve resultaat van deze jaarrekening hebben we ervoor gekozen dat budget nu niet in te zetten.

Inhuur personeel voor projecten

Naast de inzet van extern personeel voor onze normale bedrijfsvoering zetten we extern personeel in voor projecten, in dit geval vooral De Del en de Steenhoek, maar ook bijvoorbeeld herziening van het bestemmingsplan, invoering Omgevingswet en de energietransitie. De kosten daarvan worden binnen de betreffende projecten c.q. kredieten gedekt.

Overige personeelslasten

Onderdeel	Budget 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Overige personeelslasten (reis- en verblijfkosten, opleidingskosten, etc.)	94.030	34.151	59.879

Onderdeel van het raadsbesluit van oktober 2018 ten aanzien van de organisatieontwikkeling was ook het beschikbaar stellen van een structureel budget voor de meerkosten van € 70.000. Dit bedrag is vanaf de begroting 2019 opgenomen en voor dat jaar als budget voor frictie- en implementatiekosten aangemerkt en voor dat jaar vooralsnog centraal onder de 'Overige personeelslasten' opgenomen. In 2020 zal dit, wanneer alle kosten duidelijk zijn, via een begrotingswijziging aan de juiste posten worden toebedeeld.

Hoewel er in 2019 al een aantal zaken zijn overgegaan naar De Connectie is van het budget slechts beperkt gebruik gemaakt. Op sommige onderdelen zijn die implementatiekosten verdisconteerd in de jaarlijkse kosten en voor andere onderdelen (heffen en innen en ICT) verwachten we in 2020 nog eenmalige kosten te maken. Om die reden stellen we ook voor, via resultaatbestemming, een bedrag van € 50.000 over te hevelen naar 2020.

Informatisering en automatisering (I&A)

De zorg voor een goede informatievoorziening is een vitaal onderdeel binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering, waarbij automatisering van wezenlijk belang is. Vrijwel alle processen dienen geautomatiseerd plaats te vinden, vaak wettelijk voorgeschreven. De taken die de gemeente Rheden op dit vlak voor de gemeente Rozendaal uitvoerde zijn al ondergebracht bij De Connectie. Voor het geheel van die dienstverlening dient in 2020 nog een nieuw contract te worden gesloten. Dat wordt gecombineerd met aanvullende dienstverlening.

De toekomstige verplichtingen op het gebied van digitalisering zijn in 2019 met behulp van een extern bureau, via de zogenaamde 'roadmap', geactualiseerd. De uitkomst ervan wordt opgenomen in de begrotingen voor de komende jaren.

Onderdeel	Budget 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Kosten ICT (licenties software, kapitaallasten diverse applicaties)	169.295	159.818	9.477

In de begroting is al geanticipeerd op overdracht van taken door Rheden aan De Connectie waardoor wij niet meer kunnen 'meeliften' op bijvoorbeeld bepaalde servers die in Rheden werden gehost. We hebben ook in 2019 die extra kosten nog niet geheel hoeven maken. Het budget blijft echter nodig om later de overdracht aan De Connectie te financieren. Daarnaast is er sprake geweest van eenmalig kosten voor I-burgzaken van € 10.000.

Huisvesting

De huisvesting voor het gemeentelijk personeel is voldoende. Alle personeelsleden hadden een goede werkplek, qua vergaderruimten is het gemeentehuis niet ruim bedeed. Er wordt op de juiste wijze aandacht geschonken aan ARBO-voorzieningen. In 2019 hebben op dit gebied geen aanschaffingen plaatsgevonden. Een deel van het gemeentehuis is langjarig verhuurd aan 't Regthuys'.

Onderdeel	Budget 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	43.617	34.454	9.163

Het positieve saldo wordt enerzijds veroorzaakt door lager gas- en energieverbruik en daarnaast door een subsidie vanuit het restauratiefonds waar in de begroting nog geen rekening mee was gehouden.

Overige kosten organisatie (o.a. facilitaire zaken)

Onderdeel	Budget 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Overige organisatiekosten (repro, huishoudelijke zaken, postverzorging, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene benodigheden, contributies, verzekeringen etc.), per saldo	132.466	138.730	-6.264

De hogere kosten zijn nagenoeg geheel toe te rekenen aan extern advies voor de berekening van de Vpb-aangifte. Voorheen dekten we deze (tijdelijke) kosten door een onttrekking aan de algemene reserve. Aangezien het jaarlijks om een relatief bedrag gaat zien we daar voortaan vanaf en verantwoorden we dit in de jaarrekening.

Tractie

De kostenplaats tractie heeft betrekking op het materiaal dat in gebruik is voor onze buitendienst.

Onderdeel	Budget 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019
Brandstof, onderhoud, belastingen, verzekeringen, etc. per saldo	39.930	6.432	33.498

In de begroting was al rekening gehouden met de kapitaallasten (€ 20.000) van de Mercedes en de trekker, die vervangingen waren echter uitgesteld tot 2019 waardoor de kapitaallasten pas vanaf 2020 in de jaarrekening worden verantwoord. Conform (aangepaste) voorschriften is de inruilwaarde van de Mercedes niet op de investering in mindering gebracht maar is deze als bate in 2019 verantwoord (€ 14.000). Hierdoor zullen de kapitaallasten vanaf 2020 iets hoger zijn dan begroot.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: “Een *privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.*”

Wat is ons beleid?

Deelname aan een verbonden partij wordt bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak. Op voorkomende beleidsterreinen stimuleren de hogere overheden samenwerking in een verbonden partij. Als voorbeeld geldt de jeugdzorg die na de transitie feitelijk bestaat uit 3 onderdelen: de landelijke, de bovenlokale en de lokale zorg. Het rijksbeleid is er op gericht om de bovenlokale zorg onder te brengen bij gemeenten of samenwerkingsverbanden met 100.000+ inwoners.

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de ‘verbonden partijen’ vaak beleid uit dat we in principe zelf ook kunnen uitvoeren. We mandateren als het ware de ‘verbonden partijen’. We houden de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma’s. Voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma’s. Daarnaast zijn er de financiële risico’s die we met “verbonden partijen” kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Bij het aangaan en onderhouden van contacten met ‘verbonden partijen’ is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Bestuur en toezicht

De meeste verbonden partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn gebaseerd op de wet gemeenschappelijke regelingen. Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van Gemeentewet, Provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden als het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen.

Invloed

Over het algemeen is de invloed van de gemeente Rozendaal, vanwege de omvang en het belang, zeer klein te noemen. Van belang is voortdurend af te wegen welke bestuurlijke en ambtelijke capaciteit dan geïnvesteerd wordt in de betreffende verbonden partij gegeven dat belang.

Het is ook niet altijd noodzakelijk omdat de deelname van meerdere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen ook voor een soort natuurlijk aantal ‘checks en balances’ zorgt waar het gaat over bestuur en toezicht.

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen worden onderscheiden in drie groepen:

- Gemeenschappelijke regelingen
- Stichtingen en verenigingen
- Coöperaties en vennootschappen (in Rozendaal niet van toepassing).

Gemeenschappelijke regelingen

Deelname in een gemeenschappelijke regeling gebeurt in de gevallen waarin de gemeente, taken waar zij verantwoordelijk voor is, niet anders dan in samenwerking met anderen kan uitvoeren. De Wet gemeenschappelijke regelingen regelt deze samenwerkingsvorm. Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen wordt meestal gevormd door een afvaardiging van de deelnemers en de besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. Met deze constructie wordt een stuk autonomie overgedragen aan de regeling. De door de gemeente aangewezen vertegenwoordigers in de besturen informeren college en raad over relevante ontwikkelingen. De betreffende organen leggen hun begroting, rekening en andere beleidsplannen voor aan de gemeente.

In verband met voorgeschreven wijzigingen op grond van de aanpassingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) presenteren wij onderstaand de informatie in de vorm die sinds 2015 is voorgeschreven. We hanteren de meest (officiële) beschikbare cijfers.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (GR)																	
Vestigingsplaats	Arnhem																
Programma	Programma 1 Veiligheid en Programma 7 Volksgezondheid en Milieu																
Openbaar belang	De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: <ol style="list-style-type: none"> Brandweezorg; Publieke gezondheid GHOR Rampenbestrijding en crisisbeheersing Gemeenschappelijke meldkamer 																
Ontwikkelingen	In 2015 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd. De raad van Rozendaal heeft daar op 30 september 2015 mee ingestemd.																
Financiële bijdrage	2019: € 76.667 (brandweer) en € 42.643 (GGD + JGZ 0-4)																
Risico	Op basis van inwoneraantal dragen wij bij aan de kosten.																
Financieel belang	-																
Bestuurlijk belang	De burgemeester en de wethouder sociaal domein zijn lid van het algemeen bestuur																
Financiële gegevens	<table border="0" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;">1-1-2019</th> <th></th> <th style="text-align: right;">31-12-2019</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 7.368.000</td> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 7.367.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 36.383.000</td> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 43.041.000</td> </tr> <tr> <td>Resultaat 2019</td> <td style="text-align: right;">€ 1.472.000</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		1-1-2019		31-12-2019	Eigen vermogen	€ 7.368.000	Eigen vermogen	€ 7.367.000	Vreemd vermogen	€ 36.383.000	Vreemd vermogen	€ 43.041.000	Resultaat 2019	€ 1.472.000		
	1-1-2019		31-12-2019														
Eigen vermogen	€ 7.368.000	Eigen vermogen	€ 7.367.000														
Vreemd vermogen	€ 36.383.000	Vreemd vermogen	€ 43.041.000														
Resultaat 2019	€ 1.472.000																

Werkvoorziening Midden Gelderland (Presikhaaf bedrijven) (GR) In liquidatie																	
Vestigingsplaats	Arnhem																
Programma	Programma 6 Sociaal Domein																
Openbaar belang	Gaf uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening, taken zijn overgedragen aan de MGR																
Ontwikkelingen	In 2018 is besloten de module werkgeverschap sociale werkvoorziening per 1 januari 2019 onder te brengen bij de MGR regio Centraal Gelderland. Definitieve liquidatie was op 31-12-19 nog geen feit.																
Financiële bijdrage	2019: € 0 (is onderdeel MGR)																
Risico	N.v.t.																
Financieel belang																	
Bestuurlijk belang	De wethouder sociaal domein is lid van het algemeen bestuur																
Financiële gegevens	<table border="0" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;">1-1-2019</th> <th></th> <th style="text-align: right;">31-12-2019</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 683.000</td> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 1.509.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 8.381.000</td> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 4.231.000</td> </tr> <tr> <td>Resultaat 2019</td> <td style="text-align: right;">€ 826.000</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		1-1-2019		31-12-2019	Eigen vermogen	€ 683.000	Eigen vermogen	€ 1.509.000	Vreemd vermogen	€ 8.381.000	Vreemd vermogen	€ 4.231.000	Resultaat 2019	€ 826.000		
	1-1-2019		31-12-2019														
Eigen vermogen	€ 683.000	Eigen vermogen	€ 1.509.000														
Vreemd vermogen	€ 8.381.000	Vreemd vermogen	€ 4.231.000														
Resultaat 2019	€ 826.000																

Gelders Archief (GR)				
Vestigingsplaats	Arnhem			
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning			
Openbaar belang	Hoofdtak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland			
Ontwikkelingen	Geen			
Financiële bijdrage	2019: € 4.375			
Risico	Na de reorganisaties draait het Gelders Archief met een positief resultaat. Dit heeft er toe geleid dat er een eigen vermogen is opgebouwd			
Financieel belang	Bij liquidatie zal Rozendaal hier haar bijdrage aan moeten leveren			
Bestuurlijk belang	Namens Rheden/Renkum en Rozendaal is de burgemeester van Renkum lid van het algemeen en dagelijks bestuur.			
Financiële gegevens	1-1-2019		31-12-2019	
	Eigen vermogen	€ 209.570	Eigen vermogen	€ 215.850
	Vreemd vermogen	€ 19.283.926	Vreemd vermogen	€ 19.062.903
	Resultaat 2019	€ 6.280		

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) (GR)				
Vestigingsplaats	Arnhem			
Programma	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu en programma 8 (VHROSV)			
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens het belang van goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland			
Ontwikkelingen	Deze omgevingsdienst is per 1 april 2013 van start gegaan			
Financiële bijdrage	Basistaken worden uitgevoerd tegen uurtarief op basis van jaarlijks te sluiten overeenkomsten, bijdrage 2019: € 31.000			
Risico	Verrekensystematiek (wanneer alle deelnemers minder uren afnemen)			
Financieel belang	N.v.t.			
Bestuurlijk belang	Eén lid algemeen bestuur uit Rozendaal. Eén lid dagelijks bestuur (wethouder Renkum) namens Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal			
Financiële gegevens	1-1-2019		31-12-2019	
	Eigen vermogen	€ 783.000	Eigen vermogen	€ 763.000
	Vreemd vermogen	€ 4.883.000	Vreemd vermogen	€ 4.480.000
	Resultaat 2019	€ 24.500		

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (GR)				
Vestigingsplaats	Arnhem			
Programma	Programma 4 Onderwijs en programma 6 Sociaal domein			
Openbaar belang	Adequaat en efficiënt vervoer van diverse doelgroepen			
Ontwikkelingen	De organisatie is in 2016 gestart			
Financiële bijdrage	2019: € 22.050 (organisatie en vervoerskosten))			
Risico	Geen			
Financieel belang	Door gezamenlijke sturing en beheersing van de uitvoeringstaken wordt getracht efficiency te bereiken			
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het bestuur, de wethouder sociaal domein)			
Financiële gegevens	1-1-2019		31-12-2019	
	Eigen vermogen	€ 0	Eigen vermogen	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 8.795.635	Vreemd vermogen	€ 8.669.137
	Resultaat 2019	€ 0		

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (GR)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 6 Sociaal domein		
Openbaar belang	Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 11 gemeenten in het sociaal domein. Via de module Inkoop koopt de regio gezamenlijk diensten in op het gebied van Wmo en Jeugdhulp. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners		
Ontwikkelingen	Met ingang van 2018 zijn naast de taken op het gebied van de Wmo en de Jeugdhulp ook taken op het terrein van onderwijs en participatie onder de MGR gebracht. Dat betekende dat de Gemeenschappelijke Regeling Onderwijszaken in 2018 is ontmanteld. In 2018 is besloten het werkgeverschap sociale wekvoorziening per 1 januari 2019 onder de MGR te brengen.		
Financiële bijdrage	2019: € 38.000		
Risico	Geen		
Financieel belang	De regeling biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio en voorziet in specifieke samenwerkingsmodules. Door gezamenlijke sturing en beheersing van de uitvoeringstaken wordt getracht efficiency te bereiken		
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur, de wethouder financiën. Deze heeft één stem.		
Financiële gegevens	1-1-2019		31-12-2019
	Eigen vermogen	€ 0	Eigen vermogen
	Vreemd vermogen	€ 2.449.000	Vreemd vermogen
	Resultaat 2019	€ 0	€ 3.406.000

In het jaar zelf worden de kosten 1 op 1 bij deelnemers in rekening gebracht. Hierdoor is er geen sprake van een resultaat.

Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen (GR)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning		
Openbaar belang	Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen (treedt per 1-1-2016 inwerking)		
Ontwikkelingen	Het gemeenschappelijk orgaan is eind 2015 in werking getreden. De samenwerking vindt plaats in vier portefeuillehoudersoverleggen voor economie, mobiliteit, wonen en milieu & duurzaamheid. De portefeuillehouders uit Rozendaal vertegenwoordigen daarin de gemeente.		
Financiële bijdrage	In 2019: € 2.955 (€ 1,88 per inwoner, dit is inclusief € 1 voor de stichting Economic Board)		
Risico	Indien bij een jaarrekening een tekort ontstaat, passen de deelnemende gemeenten het tekort bij op basis van inwonertal.		
Financieel belang	-		
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het gemeenschappelijk orgaan. Elke deelnemende gemeente heeft één stem.		
Financiële gegevens	1-1-2019		31-12-2019
	Eigen vermogen	€ 146.680	Eigen vermogen
	Vreemd vermogen	€ 63.063	Vreemd vermogen
	Resultaat 2019	€ 84.368	€ 23.095

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen (Stichting)*

De stichting is integraal onderdeel van het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen

Overig waaronder stichtingen en verenigingen

Formeel gezien zijn dit, vanwege ontbreken bestuurlijk en financieel belang, geen verbonden partijen. Vanwege de sterke verbondenheid aan de gerelateerde verbonden partijen, zijn deze voor de volledigheid wel in deze paragraaf opgenomen.

Leisurelands (voorheen RGV) (Stichting)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie		
Openbaar belang	o.a. het verrichten van werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt		
Ontwikkelingen	Aandelen zijn te koop aangeboden, daar is echter vooralsnog geen belangstelling voor		
Financiële bijdrage	N.v.t.		
Risico	N.v.t.		
Financieel belang	De gemeente heeft 308 aandelen à € 1,- in het kapitaal van de vennootschap		
Bestuurlijk belang	Geen, Rozendaal wordt vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door de portefeuillehouder economie		
Financiële gegevens	1-1-2019		31-12-2019
	Eigen vermogen	€ 56.276.000	Eigen vermogen
	Vreemd vermogen	€ 32.274.000	Vreemd vermogen
	Resultaat 2019	€	€

Jaarverslag 2019 nog niet beschikbaar

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) (Vereniging)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning		
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies		
Ontwikkelingen	Geen		
Financiële bijdrage	2019: € 3.839		
Risico	N.v.t.		
Financieel belang	N.v.t.		
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap		
Financiële gegevens	1-1-2019		31-12-2019
	Eigen vermogen	€ 61.975.000	Eigen vermogen
	Vreemd vermogen	€ 78.875.000	Vreemd vermogen
	Resultaat 2019	€	€

Jaarverslag 2019 nog niet beschikbaar

Stichting Veilig Thuis (zelfstandige stichting onder verantwoordelijkheid van de GR VGGM)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 6 Sociaal Domein	
Openbaar belang	Een autonome, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke en overige taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) voor de zestien gemeenten van Gelderland-Midden	
Ontwikkelingen	De stichting is op 1 april 2017 gestart.	
Financiële bijdrage	2019: € 8.000	
Risico	N.v.t.	
Financieel belang	Geen	
Bestuurlijk belang	Er is een Raad van Toezicht bestaande uit ten minste vijf leden, waaronder leden van het college van deelnemende gemeenten, die benoemd worden door het AB van de VGGM	
Financiële gegevens	<p style="text-align: right;">1-1-2019</p> Eigen vermogen € 207.316 Vreemd vermogen € 610.778 Resultaat 2019 - € 55.755	<p style="text-align: right;">31-12-2019</p> Eigen vermogen € 48.796 Vreemd vermogen € 933.578

Bestuurlijk Partner Overleg VeluweAlliantie		
Vestigingsplaats	n.v.t.	
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie	
Openbaar belang	Een netwerkorganisatie die is gericht op promotie van de Veluwe ten behoeve van toerisme, recreatie en werkgelegenheid	
Ontwikkelingen	Gestart in 2018	
Financiële bijdrage	Op basis van inwoneraantal, 2019: € 200	
Risico	N.v.t.	
Financieel belang	Geen	
Bestuurlijk belang	Eén vertegenwoordiger van iedere partij neemt deel in de VeluweAlliantie	
Financiële gegevens	Deze gegevens zijn nog niet bekend	

Jaarverslag 2019 nog niet beschikbaar

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid. Het aantal grondexploitaties is in Rozendaal echter zeer gering.

Bij de jaarrekening wordt in deze paragraaf, voor zover van toepassing, op hoofdlijnen verslag gedaan van de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten. Een aanvullende toelichting staat in de Grex De Del, deze bevat een verantwoording op het niveau van het individuele project.

Centraal daarin staat de ontwikkeling van locatie De Del. De ontwikkeling hiervan maakt woningbouw mogelijk op de percelen de Del 6 en 10. Het perceel de Del 6 bestaat uit twee voormalige voetbalvelden, de Del 10 is een voormalig tennis- en squashpark.

Voor de ontwikkeling van De Del is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met projectontwikkelaar Credo. In deze overeenkomst is bepaald dat Credo de gemeente een financiële kostenverhaalsbijdrage zal betalen. De totale ontwikkeling bestaat oorspronkelijk uit maximaal 64 woningen, waarvan 44 woningen door Credo worden gerealiseerd, de gemeente geeft de overige kavels uit.

Bij de uitgifte van de vrije kavels is een deel als kavelstroken aangeboden waarbij kopers de keuze hadden om vier of meer kavels te kopen. Het aantal kavels is nu van 64 naar 63 bijgesteld omdat één kavel uit 8 stroken bestaat, in de oorspronkelijke opzet zijn wij ervan uitgegaan dat een kavel uit vier stroken bestaat.

Op grond van de nog (op 7 juli 2020) vast te stellen Grex bedraagt het geprognosticeerde saldo van het plan De Del naar verwachting € 4,43 miljoen (op 31-12-2020).

Economische situatie en actuele ontwikkelingen

De boekwaarde van het project is in 2019 afgenomen ten opzichte van één jaar geleden. Dit vloeit voort uit de zogenaamde (wettelijk verplicht voorgeschreven) POC-methode. Het effect hiervan is dat we in 2017 en 2018 feitelijk teveel winst hebben genomen, dat wordt nu gecorrigeerd door een verlaging van de boekwaarde.

De woningmarkt was in 2019 onveranderd goed. Op 31-12-2019 zijn er van de (bijgestelde) 63 kavels 58 daadwerkelijk uitgegeven en is de eigendom overgedragen. Van de overige 5 was op 31-12-2019 voor 4 al wel een koopovereenkomst gesloten. De feitelijke uitgifte en realisatie van woningen loopt wel achter op de planning in verband met drukte bij adviseurs, architecten en aannemers. Feitelijk is er dus nog 1 kavel beschikbaar.

Lasten en baten in 2019

De bijzondere situatie doet zich in 2019 voor dat op basis van de voorgeschreven POC-methode sprake is van een 'negatieve winst' van € 73.000. Dit wordt veroorzaakt door een correctie op zowel de nog te verwachte opbrengsten en kosten op basis van de geactualiseerde Grex.

De werkelijke lasten voor de ontwikkeling van De Del bedroegen in 2019 afgerond € 403.000. Hier stonden verkoopopbrengsten tegenover van € 517.000. Zoals hiervoor aangegeven is sprake van een 'negatieve winst' van € 73.000 waardoor de boekwaarde wordt verlaagd met € 186.000 (zie voor een nadere toelichting ook programma 8).

Risicomanagement in relatie tot weerstandsvermogen

Het risico op de grondexploitatie is een integraal onderdeel van het totale risicoprofiel van de gemeente, daardoor is een afzonderlijke reserve voor grondexploitaties niet nodig. Met de voortgang en belangstelling voor de kavels is het risico inmiddels nagenoeg nihil. Alleen voor het woonrijp maken (definitieve afronding van het plan) zou er nog sprake kunnen zijn van een risico wanneer de inflatie hoger is dan 2% per jaar.

Hoewel, gezien de voortgang van het project en de markt, de huidige risico's voor het project dus steeds kleiner zijn, is voorzichtigheidshalve in de risicoparagraaf vastgehouden aan een bedrag van € 50.000.

Paragraaf 8 Informatieveiligheid

Net als bij de opzet van de overige paragrafen gaat het in de begroting vooral om het beleid en de doelstellingen ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy en bij de jaarrekening om de uitgevoerde activiteiten en resultaten. Via deze paragraaf legt het college aan de gemeenteraad verantwoording af over het informatieveiligheidsbeleid en het privacybeleid.

Doelstelling privacy- en informatieveiligheidsbeleid

Informatiebeveiliging en privacybescherming worden steeds belangrijkere onderwerpen op de gemeentelijke agenda. De organisatie is steeds meer afhankelijk geworden van digitale informatieverwerking en -voorziening. Daarnaast beschikt de gemeente over een toenemend aantal persoonsgegevens, die onder strengere regelgeving moeten worden beheerd.

In 2013 hebben gemeenten gezamenlijk bepaald dat de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) door iedere gemeente wordt omarmd als hét normenkader voor de inrichting van informatieveiligheid in de gemeenten. Dit normenkader is opgesteld door de IBD (informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten). Met ingang van 1 januari 2020 is de BIG vervangen door de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). De BIO vervangt de bestaande baselines informatieveiligheid voor Gemeenten, Rijk, Waterschappen en Provincies. Hiermee ontstaat één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid, gebaseerd op de internationaal erkende en actuele ISO-normatiek.

Uiteraard heeft ook de gemeente Rozendaal de ambitie om te voldoen aan de BIO. De BIO is echter geen doel op zich, het gaat uiteindelijk om:

- zorgvuldig omgaan met gevoelige informatie;
- betrouwbare en continue dienstverlening;
- voldoen aan wet- en regelgeving (o.a. privacy);
- beheersen van risico's.

BIG/BIO en ENSIA

ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) vloeit voort uit en is t/m 2019 gebaseerd op de BIG. Vanaf 2020 is de BIO van kracht. De BIO is een doorontwikkeling van de BIG. De BIG en de BIO verschillen in werkelijkheid niet veel van elkaar, want de BIO is net als de BIG gebaseerd op ISO 27002. Gemeenten hoeven dus niet opnieuw te beginnen, maar kunnen aansluiten bij het beveiligingsniveau dat met de invoering van de BIG is gerealiseerd. Het grootste verschil tussen de BIO en de BIG zit in de hoeveelheid maatregelen. Een deel van deze maatregelen zijn verplicht. Daarnaast legt de BIO meer nadruk op risicomanagement dan de BIG. Op basis van risicoafwegingen wordt bepaald welke beveiligingsmaatregelen getroffen dienen te worden.

Ook de BIO is een meetinstrument voor gemeenten om 'verticaal' verantwoording af te leggen aan verschillende toezichthouders voor de verschillende soorten informatie waarmee gemeenten werken. Daarnaast verantwoordt de gemeente zich ook horizontaal aan de gemeenteraad. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning en control-cyclus. Zo krijgt het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid van hun gemeente.

Voorheen waren er aparte verantwoordingsprocedures voor de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet). Met ENSIA is dit gebundeld. Dat wil zeggen dat gemeenten in één keer slim verantwoording afleggen over het gebruik van de diverse registratiesystemen. Kortom, met ENSIA:

- heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan het hier beter op sturen;
- sluit het verantwoordingsproces over informatieveiligheid aan op de gemeentelijke planning & control-cyclus;
- vermindert de verantwoordingsdruk bij gemeenten, omdat zes verantwoordingsprocedures zijn samengevoegd.

Bij ENSIA gaat het dus vooral om de beveiliging van overheidsinformatie in brede zin (waaronder persoonsgegevens).

Uitgevoerde activiteiten en resultaten

In 2019 is een start gemaakt met het actualiseren van het nieuwe informatieveiligheidsbeleid op basis van de BIO. Er zijn diverse informatieveiligheidsanalyses uitgevoerd en is het BBN niveau is bepaald (Basis Beveiligings Niveau). In 2020 wordt vervolgens een nieuw actieplan opgesteld.

Uitvoering zelfevaluatie (ENSIA)

In het tweede half jaar van 2019 is opnieuw een zelfevaluatie uitgevoerd waarmee een beeld is verkregen van de stand van zaken op dat moment, zijn de maatregelen voor 2020 bepaald en zijn we gestart met de diverse risicoanalyses op basis van de BIO.

Dit is de werkwijze die met ENSIA wordt beoogd, waarmee gemeenten uiteindelijk voldoen aan de BIG/BIO.

Collegeverklaring ENSIA 2019 inzake informatiebeveiliging DigiD en Suwinet (informatieuitwisseling t.b.v. werk en inkomen)

De werkwijze van de ENSIA voorziet erin dat er jaarlijks een zogenaamde Collegeverklaring wordt afgegeven. Voor 2019 geldt daarbij dat er, net als in 2018, eveneens een audit diende plaats te vinden op DigiD en Suwinet. Voor Rozendaal geldt overigens alleen een audit op Suwinet vanwege het ontbreken van DigiD.

Bij de verklaring kan het volgende worden opgemerkt:

De externe IT auditor heeft bij de gemeente Rheden geconstateerd dat aan de normen gesteld in het Suwinet Normenkader Afnemers nog niet (geheel) werd voldaan. De gemeente Rheden heeft hiervoor inmiddels een verbeterplan kenbaar gemaakt aan de auditor en aan de gemeente Rozendaal. Daarnaast heeft de auditor de gemeente Rozendaal er op gewezen dat de gemeente meer in control dient te komen middels het ontvangen van rapportages en het zelf uitvoeren van controles. Hiervoor is inmiddels een verbeterplan opgesteld, zijn contracten en sla's herzien en er zijn nieuwe afspraken gemaakt met de gemeente Rheden.

Verantwoordingsrapportage BAG (basisregistratie adressen en gebouwen), de BGT (basiskaart grootschalige topografie) en de BRO (basisregistratie ondergrond)

Naast de collegeverklaring heeft het college de verantwoordingsrapportages voor de BAG, de BGT en de BRO vastgesteld. De gemeente Rozendaal voldoet aan de wettelijke verplichting inzake de BAG en de BGT, waarbij de feitelijke werkzaamheden aan de gemeente Rheden zijn uitbesteed. In 2020 zullen aan de gemeente Rheden alle BAG-taken (inclusief die van Rozendaal) worden overgedragen aan De Connectie. Hier was in 2019 al sprake van, maar in verband met een reorganisatie (bij Rheden/Connectie) is dit in 2019 slechts deels toegepast. In 2020 zullen nieuwe afspraken gemaakt moeten worden over het beheer van de BAG en de BGT. In 2019 zijn de werkzaamheden met betrekking tot de BGT overgedragen aan De Connectie. Het borgen van de processen blijft een continue punt van aandacht in de steeds veranderende gemeentelijke organisaties Rozendaal en Rheden. De BRO is een nieuwe basisregistratie. In 2019 is ingezet op de aansluiting BRO, het aanleveren van de gegevens over onze grondwatermonitoringsputten en op bewustzijn binnen de organisatie. Hierbij hebben wij ondersteuning gehad van het implementatieteam.

Incidenten

De CISO wordt door de medewerkers geïnformeerd over beveiligingsincidenten en legt deze vast ten behoeve van rapportages. Hieronder vallen o.a. inbreuken op en (ver)storingen in de informatietechnologie, datacommunicatie of andere infrastructurele voorzieningen die gevolgen kunnen hebben voor de continuïteit en integriteit van de bedrijfsprocessen evenals signaleringen dat het informatieveiligheidsbeleid niet wordt nageleefd. Eventuele incidenten of datalekken worden bijgehouden in een afzonderlijk register en wanneer van toepassing gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

In 2019 zijn twee beveiligingsincidenten gemeld. Eén incident is als datalek gemeld bij de AP. De melding is tijdig gemeld bij onze FG. Het ging echter om een situatie die was ontstaan in een andere gemeente, maar waarbij het de gegevens van inwoners van Rozendaal betrof. Uit de melding van het datalek bleek al snel dat de nadelige gevolgen voor onze inwoners verwaarloosbaar waren. Het tweede beveiligingsincident is ook tijdig gemeld, maar dit bleek na analyse om een misverstand te gaan.

AVG

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Dat betekent dat er vanaf die datum dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU).

De AVG zorgt onder meer voor:

- versterking en uitbreiding van privacyrechten van burgers;
- meer verantwoordelijkheden voor organisaties;
- dezelfde, uitgebreidere bevoegdheden voor alle Europese privacytoezichthouders, zoals de bevoegdheid om boetes tot 20 miljoen euro op te leggen.

De AVG richt zich vooral op de bescherming en een juist gebruik van persoonsgegevens (vertrouwelijkheid).

Naast de activiteiten in het kader van ENSIA zijn in 2019 ook de nodige activiteiten uitgevoerd om als gemeente Rozendaal aan de AVG te voldoen. De belangrijkste actiepunten waren de tijdige melding van de beide beveiligingsincidenten aan ons en vervolgens aan onze FG. Daarnaast heeft het snel en accuraat handelen van onze FG er voor gezorgd dat snel duidelijk werd hoe de incidenten af te handelen en is uit voorzorg een melding gedaan bij de AP.

De rol van FG is bij een extern bureau belegd. Deze geeft samen met de medewerkers van de gemeente concreet invulling aan de AVG.

In 2019 heeft dat geleid tot de volgende activiteiten in dit kader:

- **Bewustwordingssessie privacy**
Met de medewerkers is ook in 2019 een bewustwordingssessie gehouden met als doel: kennis vergroten van privacy, kennismaken van het belang dat privacy heeft in de organisatie en concrete handvatten bieden om privacy te borgen in alledaagse situaties.
- **Actualiseren van het verwerkingsregister**
Het verwerkingsregister volgens de AVG bevat een aantal aanvullende (verplichte) onderdelen. Het aanpassen van het format voor het verwerkingsregister is in 2018 als één van de eerste activiteiten ingezet. Het format voldoet op dit moment (2019) aan de vereisten volgens de AVG. Het aanvullen en actualiseren van alle inhoudelijke onderdelen in het verwerkingsregister is echter een blijvende verplichting. Een verandering in een proces betekent een verandering in de procesbeschrijving en dus een verandering in het verwerkingsregister.
- **Verwerkingsovereenkomsten**
Met betrekking tot verwerkingsovereenkomsten wordt de standaard verwerkingsovereenkomst van de VNG gebruikt. Verder zijn verschillende ingekomen verwerkingsovereenkomsten beoordeeld, waaronder de ketensamenwerking met MGR voor het sociaal domein. De activiteit om de verwerkingsovereenkomst met de gemeente Rheden is momenteel onder handen. Een aantal andere verwerkingsovereenkomsten met leveranciers (waaronder de Connectie en PinkRocade) worden momenteel herzien.
- **Processen voor de rechten van betrokkenen en het proces datalekken**
In 2019 zijn verschillende processen beschreven voor de rechten van betrokkenen en het proces voor datalekken. Voor de volgende processen is een procesmodel en werkinstructie opgesteld: inzageverzoek, incidentmelding, klacht met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en correctie- of verwijderingsverzoek. Het plenair presenteren van de vastgestelde processen vindt in 2020 plaats.
- **Verantwoordelijkheden en rollen**
Er is gekeken naar de formele rollen en verantwoordelijkheden voor privacy. Omdat de inhoudelijke taken voor informatiebeveiliging en privacy voornamelijk bij 1 medewerker lagen, is de rol van PO (Privacy Officer) momenteel bij een extern bureau belegd. De PO geeft samen met de CISO van de gemeente concreet invulling aan de AVG.

Paragraaf 9 Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding

Naar verwachting vanaf het verslagjaar 2021, zal het college, via een rechtmatigheidsverantwoording, zelf aangeven in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik en oneigenlijk gebruik- criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening zal dan een door de raad vastgesteld normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder worden toegelicht en in de toekomst dus als toetsingskader gelden.

We hebben ervoor gekozen om in deze jaarrekening alvast een paragraaf Rechtmatigheidsverantwoording op te nemen en die stap voor stap op te bouwen. Vooral nog gaat het nu alleen om de zogenaamde 'begrotingsrechtmatigheid'.

Begrotingsrechtmatigheid

In onderstaande tabel zijn de overschotten en overschrijdingen op de lasten per programma opgenomen. De gemeenteraad autoriseert de budgetten op programmaniveau. Beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid vindt dan ook plaats op niveau van de totale lasten van een programma.

Bij een overschrijding is er formeel gezien sprake van begrotingsonrechtmatigheid. Van belang is echter te kijken naar de aard van de overschrijding om te bepalen of deze onrechtmatigheid ook meetelt voor het oordeel over begrotingsonrechtmatigheid. Overschrijdingen tellen voor een oordeel over de begrotingsonrechtmatigheid niet mee wanneer:

- deze voortvloeien uit wettelijke voorschriften c.q. verplichtingen;
- deze geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet (voorbeeld reisdocumenten);
- sprake is van open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding;
- deze passen binnen het door de raad vastgestelde beleid tenzij de accountant vaststelt dat deze ten onrechte niet eerder zijn gemeld (terwijl dit wel had gekund) en dit in strijd met de budgetspelregels is.

Een voorbeeld: bij programma 0 zijn de lasten met € 33.000 overschreden. Het gaat hier echter vooral om een hogere storting in de voorziening pensioenen wethouders. Dit vloeit voort uit relevante voorschriften. In dit geval is er dus formeel wel sprake van een begrotingsonrechtmatigheid maar telt deze niet voor het oordeel hierover. In onderstaande tabel zijn alleen die programma's opgenomen waarbij de lasten zijn overschreden.

Programma	Constatering	Oordeel
1. Veiligheid	Overschrijding van € 156	De overschrijding wordt veroorzaakt door kosten voor de opvang van zwerfdieren.
3. Economie	Overschrijding van € 159	Subsidie is iets hoger uitgevallen dan geraamd. Vanwege het geringe bedrag niet eerder gemeld.
4. Onderwijs	Overschrijding van € 4.000	De overschrijding heeft betrekking op hogere kapitaallasten 2K (ten last van reserve), hogere OZB en fluctuatie in kosten leerlingenvervoer. De laatste is een open einde regeling.
5. Sport, cultuur en recreatie	Overschrijding van € 289	Gaat om een klein aantal hogere kosten, die om die reden niet eerder gemeld zijn.
6. Sociaal domein	Overschrijding van € 87.000	De hogere kosten vloeien voort uit hogere kosten voor WMO en Jeugd (open einde regeling) en de daaraan gerelateerde uitvoeringskosten.

Conclusie

Naar het oordeel van het college is er in 2019 alleen sprake van begrotingsonrechtmatigheid die voor het oordeel meetellen bij programma 3 en programma 5, afgerond € 450. Dit is ons inziens niet van niet van materiële betekenis is en ook niet in strijd met de budgetspelregels. De accountant heeft hierover in de verklaring echter het laatste oordeel.

Beoordeling

In het accountantsverslag neemt de accountant een beoordeling op over de getrouwheid en de rechtmatigheid, deze zijn beide nog weer onderverdeeld in fouten en onzekerheden. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Niet gecorrigeerde controleverschillen	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
	Fouten	Onzekerheden	Fouten	Onzekerheden
Onderwerp A				
Onderwerp B				
Totaal				
Goedkeuringstolerantie voor fouten (1%)*	45.000		45.000	
Goedkeuringstolerantie voor onzekerheden (3%)*		135.000		135.000

*het percentage wordt berekend op de omvangbasis van de lasten en de toleranties worden vastgesteld door de raad.

De hierboven benoemde begrotingsrechtmatigheid is nu nog onderdeel van de beoordeling door de accountant en zal in bovenstaande tabel worden opgenomen naast eventuele andere onderwerpen die door de accountant als fout of onzekerheid worden aangemerkt.

In de toekomst zal het college zelf een oordeel moeten vellen over de totale rechtmatigheid, de twee rechtse kolommen van bovenstaande tabel. Dat vraagt van veel gemeenten, en dus ook ons, nog een flinke inspanning om de administratieve organisatie daarop in te richten. We willen hier dan ook samen met de accountant invulling aan geven en bekijken welke onderdelen hiervan zij eventueel voor hun rekening kunnen nemen.

Deel 2

De jaarrekening

Het overzicht van baten en lasten

Programma	Werkelijk	Begroting na	Werkelijk	Saldo
	2018	wijziging	2019	2019
Baten				
0 Bestuur en ondersteuning	3.140.640	3.077.415	3.294.980	217.565
1 Veiligheid	2.043	1.400	1.768	368
2 Verkeer en vervoer	69.503	0	0	0
3 Economie	0	0	0	0
4 Onderwijs	19.818	26.303	29.535	3.232
5 Sport, cultuur en recreatie	449	500	666	166
6 Sociaal domein	85.827	90.000	73.610	-16.390
7 Volksgezondheid en milieu	439.556	381.067	381.280	213
8 VHROSV	2.342.535	928.846	648.366	-280.480
<i>subtotaal baten programma's</i>	6.100.370	4.505.531	4.430.205	-75.326
<u>Onttrekkingen aan reserves</u>				
0 Bestuur en ondersteuning	1.915.129	23.628	13.037	-10.591
1 Veiligheid	0	0	0	0
2 Verkeer en vervoer	262.683	23.333	237.750	214.417
3 Economie	0	0	0	0
4 Onderwijs	22.775	132.594	134.542	1.948
5 Sport, cultuur en recreatie	20.918	0	2.092	2.092
6 Sociaal domein	83.517	0	0	0
7 Volksgezondheid en milieu	24.748	389.237	607.507	218.270
8 VHROSV	236.847	76.000	127.742	51.742
<i>subtotaal onttrekkingen</i>	2.566.616	644.792	1.122.670	477.878
Lasten				
0 Bestuur en ondersteuning	2.079.283	1.887.665	1.884.565	3.100
1 Veiligheid	85.624	89.425	89.581	-156
2 Verkeer en vervoer	438.820	146.238	133.199	13.039
3 Economie	2.591	2.560	2.719	-159
4 Onderwijs	433.372	482.303	486.400	-4.097
5 Sport, cultuur en recreatie	140.743	145.200	145.489	-289
6 Sociaal domein	652.551	597.630	684.720	-87.090
7 Volksgezondheid en milieu	376.796	572.199	487.458	84.741
8 VHROSV	1.226.468	994.036	763.810	230.226
<i>subtotaal lasten programma's</i>	5.436.248	4.917.256	4.677.944	239.312
<u>Toevoegingen aan reserves</u>				
0 Bestuur en ondersteuning	1.781.492	6.686	6.686	0
1 Veiligheid	0	0	0	0
2 Verkeer en vervoer	7.273	3.221	223.608	-220.387
3 Economie	0	0	0	0
4 Onderwijs	0	25.094	25.094	0
5 Sport, cultuur en recreatie	20.918	0	0	0
6 Sociaal domein	0	0	0	0
7 Volksgezondheid en milieu	0	186.125	501.125	-315.000
8 VHROSV	163.178	0	0	0
<i>subtotaal toevoegingen</i>	1.972.860	221.126	756.513	-535.387
Saldo baten en lasten	664.122	-411.725	-247.738	163.987
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	593.756	423.666	366.157	-57.509
Totaal saldo	1.257.879	11.941	118.418	106.477

Toelichting voordelig saldo

Het financiële resultaat van de jaarrekening 2019, inclusief de mutaties op reserves, bedraagt afgerond € 118.000 bij een begroot resultaat van € 12.000. Het verschil van € 106.000 is een saldo van een relatief groot voordeel op programma 0 en nadeel op programma 6. De oorzaken daarvan worden bij de afzonderlijke programma's nader toegelicht.

Incidentele versus structurele afwijkingen

Uit de analyse van het resultaat van de jaarrekeningen over de afgelopen jaren blijkt (zoals bij de meeste gemeenten) dat de afwijkingen overwegend een incidenteel karakter hebben, daarmee onderdeel van het jaarlijkse rekeningresultaat zijn en verder niet van invloed op de financiële positie van de gemeente. Hierna zijn de volgende twee tabellen opgenomen om dat te illustreren:

- Tabel incidentele baten en lasten (> € 10.000 **niet** zijnde fluctuaties bestaand beleid);
- Tabel incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves.

Incidentele baten en lasten

	Werkelijk 31-12-2019
Totale lasten	4.677.944
Storting pensioenvoorziening (pr 0)	-40.000
OZB (pr 0)	-18.000
Uitvoeringsprogramma energietransitie (pr 7)	-90.000
Project De Del, kosten + vermindering boekwaarde (pr 8)	-619.000
Ontwikkeling Steenhoek en herziening bestemmingsplan (pr 8)	-124.000
Vorbereiding Omgevingswet (pr 8)	-14.000
Structurele lasten	3.772.944
Totale baten	4.430.205
Overhead (pr 0)	-67.000
Algemene uitkering (pr 0)	-180.000
VpB (pr 0)	-24.000
Project De Del, verkoop kavels (pr 8)	-1.021.000
Structurele baten	3.138.205

Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves.

	Werkelijk 31-12-2019
Totale toevoegingen aan reserves	756.513
Overheveling van alg res naar res kapitaallasten (veilige oversteek, pr 2)	-220.000
Overheveling van alg res naar res kapitaallasten (inr schoolplein, pr 4)	-25.000
Overheveling van res begraafplaats naar res kaplasten (onderhoud, pr 7)	-49.000
Overheveling van alg res naar res energietransitie (aanvulling progr, pr 7)	-137.500
Overheveling van alg res naar res energietransitie (subdisies progr, pr 7)	-315.000
Structurele toevoegingen	10.013
Totale onttrekkingen aan reserves	1.122.670
Overheveling van alg res naar res kapitaallasten (veilige oversteek, pr 2)	-220.000
Overheveling van alg res naar res kapitaallasten (inr schoolplein, pr 4)	-25.000
Overheveling van res begraafplaats naar res kaplasten (onderhoud, pr 7)	-49.000
Overheveling van alg res naar res energietransitie (aanvulling progr, pr 7)	-137.500
Overheveling van alg res naar res energietransitie (subdisies progr, pr 7)	-315.000
Uitvoeringsprogramma Energietransitie (pr 7)	-90.000
Ontwikkeling Steenhoek en herziening bestemmingsplan (pr 8)	-124.000
Vorbereiding Omgevingswet (pr 8)	-14.000
Structurele onttrekkingen	148.170

Verschillenanalyse ten opzichte van de begroting 2019

De financiële toelichting op de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de rekening 2019 is per programma, onder 'Wat heeft het gekost?' opgenomen in de programmabladen in deel 1 'Het Jaarverslag'.

Doordat het Jaarverslag (deel 1) en de Jaarrekening (deel 2) integraal in 1 boekwerk zijn opgenomen dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld gaat het college ervan uit dat hiermee aan (de bedoeling van) de voorschriften van het BBV wordt voldaan. Hetzelfde geldt voor een nadere toelichting op de reserves en de voorgeschreven indeling in taakvelden.

Begrotingsrechtmatigheid

Programma	Constatering	Oordeel
1. Veiligheid	Overschrijding van € 156	De overschrijding wordt veroorzaakt door kosten voor de opvang van zwerfdieren.
3. Economie	Overschrijding van € 159	Subsidie is iets hoger uitgevallen dan geraamd. Vanwege het geringe bedrag niet eerder gemeld.
4. Onderwijs	Overschrijding van € 4.000	De overschrijding heeft betrekking op hogere kapitaallasten 2K (ten last van reserve), hogere OZB en fluctuatie in kosten leerlingenvervoer. De laatste is een open einde regeling.
5. Sport, cultuur en recreatie	Overschrijding van € 289	Gaat om een klein aantal hogere kosten, die om die reden niet eerder gemeld zijn.
6. Sociaal domein	Overschrijding van € 87.000	De hogere kosten vloeien voort uit hogere kosten voor WMO en Jeugd (open einde regeling) en de daaraan gerelateerde uitvoeringskosten.

Wet normering topinkomens (WNT)

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden als opvolger van de WOPT. Op basis van deze wet moeten in de jaarrekening de inkomens van de zogenaamde topfunctionarissen worden gepubliceerd, ongeacht de hoogte hiervan.

De topfunctionarissen binnen de gemeente Rozendaal zijn de griffier en de gemeentesecretaris.

Functie en naam	Gemeentesecretaris W.G Pieterse-Pook	Griffier K.M. Schaap
2019		
Beloning	80.004	67.488
Belastbare en variabele onkostenvergoeding	0	0
Voorziening tbv beloning betaalbaar op termijn	16.158	13.035
totaal	96.162	80.523
Duur dienstverband in boekjaar	1-1-2019 t/m 31-12-2019	1-1-2019 t/m 31-12-2019
Omvang dienstverband in gehele boekjaar	1,0 fte	1,0 fte
Verrichte uitkeringen wegens einde dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	n.v.t.	n.v.t.
Verplichte motivering van overschrijding WNT	n.v.t.	n.v.t.
Dienstverband	ja	ja
2018		
Beloning	78.570	63.574
Belastbare en variabele onkostenvergoeding	0	0
Voorziening tbv beloning betaalbaar op termijn	14.227	11.478
totaal	92.797	75.052
Duur dienstverband in boekjaar	1-1-2018 t/m 31-12-2018	1-1-2018 t/m 31-12-2018
Omvang dienstverband in gehele boekjaar	1,0 fte	1,0 fte
Verrichte uitkeringen wegens einde dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	n.v.t.	n.v.t.
Verplichte motivering van overschrijding WNT	n.v.t.	n.v.t.
Dienstverband	ja	ja

De WNT-norm voor 2019 bedraagt € 194.000.

Overzicht (lopende) investeringen en kredieten

Vanaf de jaarrekening 2019 worden hier naast de investeringen, die uiteindelijk ook geactiveerd worden, ook de kredieten opgenomen (met meestal een looptijd 2-3 jaar) die gedekt worden door een onttrekking aan de reserves. Van die laatste categorie (met dekking 'reserves') worden de feitelijke kosten in enig jaar binnen het betreffende programma verantwoord waarbij eveneens de dekking uit de reserve is opgenomen. Via onderstaand overzicht is voor de raad dan zichtbaar wat de uiteindelijke kosten ten opzichte van het beschikbare krediet is.

Overzicht lopende investeringen 2019

	Jaar	Krediet*	Uitgegeven t/m 2018	Uitgegeven in 2019	Totaal uitgegeven (3 + 4)	Werkelijk beschikbaar (2 - 5)	Verwachte uitgaven	Nog beschikbaar (6 - 7)	Dekking
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Programma 0 (waaronder overhead)									
Mercedes	2017	60.000	0	80.398	80.398	-20.398	0	-20.398	afschrijving
Zonnepanelen/LED verlichting gemeentehuis	2018	33.887	19.526		19.526	14.361	0	14.361	afschrijving
Vervanger trekker Iseki	2019	40.000	0	36.664	36.664	3.336	0	3.336	afschrijving
Vervanging geluidsinstallatie raadzaal	2019	18.000	0		0	18.000	18.000	0	afschrijving
Vervanging alarminstallatie gemeentehuis	2019	15.000	0	5.972	5.972	9.028	0	9.028	afschrijving
Programma 2									
Veilige oversteeek Schelmsew eg	2016	350.000	241.691	27.825	269.516	80.485	0	80.485	afschrijving
Genestetlaan reconstructie	2018	375.000	19.148	402.882	422.030	-47.030	0	-47.030	afschrijving
Jachtlaan	2019	70.000	0	78.333	78.333	-8.333	0	-8.333	afschrijving
Lichtmasten Arnhemse Allee	2018	14.242	0	10.852	10.852	3.390	0	3.390	afschrijving
Programma 4									
Nieuw bouw school	2016	4.463.178	4.377.458	72.728	4.450.186	12.992	12.992	0	afschrijving
Programma 5									
(her)inrichting speelplaatsen	2018	32.500	20.918	0	20.918	11.582		11.582	afschrijving
Panna Court	2019	25.000	0	3.920	3.920	21.080	21.080	0	afschrijving
Programma 7									
Uitbreiding begraafplaats	2019	48.625	0	10.320	10.320	38.305	38.305	0	afschrijving
Energietransitie (uitvoeringsprogramma)	2018	237.500	9.135	90.716	99.851	137.649	137.649	0	reserves
Energietransitie (subsidiemaatregelen)	2019	315.000	0	0	0	315.000	315.000	0	reserves
Programma 8									
Herziening bestemmingsplannen	2017	60.000	34.783	12.040	46.823	13.177	13.177	0	reserves
Invoering omgevingswet	2019	50.000	0	13.588	13.588	36.412	36.412	0	reserves
Ontwikkeling Steenhoek	2018	141.000	38.886	102.114	141.000	0	0	0	reserves

*voor sommige onderdelen is aanvullend krediet beschikbaar gesteld, de genoemde bedragen betreffen dan het totale krediet

Waar de verwachte uitgaven op € 0 staan kan geconcludeerd worden dat de investering in 2019 is afgewikkeld.

Programma 0

De hogere kosten voor de Mercedes hebben te maken met het feit dat de inruilwaarde niet op de investering in mindering gebracht mocht worden, deze is als bate verantwoord binnen overhead (pr 0), zie ook de paragraaf bedrijfsvoering onderdeel tractie.

Bij zowel de aanleg van zonnepanelen als de vervanging van de alarminstallatie zijn de kosten behoorlijk lager uitgevallen. De geluidsinstallatie van de raadzaal zal waarschijnlijk in 2020 vervangen worden.

Programma 2

De veilige oversteeek is in 2019 afgerond waarbij de afrekening van de provincie ruim binnen budget is gebleven, hierdoor is er ook € 80.000 minder overgeheveld van de algemene reserve naar de reserve kapitaallasten. Daartegenover zijn de kosten voor de reconstructie van De Genestetlaan en de Jachtlaan een stuk hoger uitgevallen. Dit wordt veroorzaakt doordat er bij de kredietaanvraag geen rekening is gehouden met de kosten voor externe ondersteuning zoals maken bestek, aanbesteding en directievoering.

Programma 4

Het taakstellend krediet voor de bouwfase van de school bedraagt € 4.463.178 (€ 4,3 miljoen op basis van het raadsbesluit van 21 juni 2016 en € 163.178 als restant van twee eerdere kredieten). De school is in 2018 opgeleverd en in gebruik genomen. In 2019 is een aantal aan de investering gerelateerde activiteiten uitgevoerd en hiervan zal in 2020 ook nog sprake zijn, met name voor de buitenruimte. Bij de jaarrekening over 2020 kan het krediet dan definitief worden afgesloten.

Zoals eerder al besloten zal tegenover deze kapitaallasten een onttrekking aan de reserve kapitaallasten staan die gevoed wordt door de winst op De Del.

Programma 5

In 2019 heeft de inrichting van de speelplaats bij De Del nog niet kunnen plaatsvinden. Voor wat betreft het Panna Court ligt er een relatie met de buitenruimte van de school, deze wordt in 2020 afgerond.

Programma 7

De belangrijkste investeringen binnen programma 7 hebben betrekking op de energietransitie. De feitelijke activiteiten worden bij dat programma toegelicht.

Programma 8

Deze drie kredieten lopen ook in 2020 nog door. Een nadere toelichting is opgenomen bij programma 8.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling per 31 december 2019

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

In het kader van het BBV zijn de voorwaarden om immateriële vaste activa op te voeren aangescherpt. Daardoor zal slechts zeer beperkt een immaterieel activum kunnen worden geactiveerd.

Materiële vaste activa

Afhankelijk van het soort investering worden de materiële vaste activa gewaardeerd tegen:

- De aanschaffings- of vervaardigingskosten verminderd met eventuele bijdragen (subsidies) van derden, (eventueel) beschikkingen over in verleden toegepaste extra of versnelde afschrijvingen;
- Bruto-activering, d.w.z. reserves worden niet in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

De normale jaarlijkse lineaire afschrijvingen zijn gebaseerd op de verordening ex. art 212 Gemeentewet die door de raad is vastgesteld op 28 maart 2017. Afschrijving vindt plaats met ingang van het eerste jaar na ingebruikname. De afschrijvingstermijnen zijn voor activa met een economisch nut:

- 40 jaar: nieuwbouw woonruimten, school- en bedrijfsgebouwen;
- 30 jaar (maximaal): rioleringen;
- 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, kantoren, school- en bedrijfsgebouwen;
- 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen en rioolgemaal;
- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken;
- 5 jaar: zware transportmiddelen; aanhangwagens; personenauto's; lichte motorvoertuigen;
- 3 jaar: automatiseringsapparatuur;
- niet; gronden en terreinen;

en voor activa met een maatschappelijk nut:

- 40 jaar (maximaal): klinkerwegen, pleinen, rotondes, lantaarnpalen openbare verlichting, waterwegen, waterbergingen en walbeschoeiing;
- 30 jaar (maximaal): parken, sportvelden en groenvoorzieningen;
- 20 jaar (maximaal): geluidswallen
- 15 jaar (maximaal): armaturen openbare verlichting, asfaltwegen, asfaltpleinen en asfaltrotondes;
- 10 jaar: straatmeubilair, pompen en gemalen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. In hoeverre de boekwaarde (of beurswaarde) afwijkt van de nominale waarde wordt aangegeven in de toelichting op de balans.

Vlottende activa

Vorraden

Deze worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde.

Bouwgrond in exploitatie

De bouwgronden in exploitatie worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De waardering van de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar vindt plaats tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen en de overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat zoals dat volgt uit het overzicht van baten en lasten. In de balans worden de reserves gesplitst opgenomen in de volgende onderdelen:

- algemene reserve;
- bestemmingsreserves;
- gerealiseerde resultaat.

De reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en zijn afzonderlijk opgenomen in "overzicht van reserves en voorzieningen". Reserves worden gevormd conform de door de raad genomen besluiten. Onttrekkingen aan de reserves geschieden conform daartoe strekkende raadsbesluiten.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en zijn afzonderlijk opgenomen in 'overzicht van reserves en voorzieningen'. Aan de dotaties aan de volgende voorzieningen (middels verwerking in begroting gevoteerd door de raad) liggen meerjarige berekeningen ten grondslag:

- Riolerings;
- Pensioenen (oud)wethouders.

De jaarlijkse dotaties in deze voorzieningen zijn op een zodanig niveau vastgesteld dat de voorzieningen, binnen de daarvoor door de raad vastgestelde criteria, toereikend zijn om de ten laste van de voorzieningen komende uitgaven te dekken.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De waardering van vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer geschiedt tegen nominale waarde. Gedane aflossingen worden hierop in mindering gebracht.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De waardering van netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar geschiedt tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De waardering van overlopende passiva geschiedt tegen nominale waarde.

Overzicht baten en lasten

Exploitatierkening

De lasten en baten worden tegen nominale waarde zoveel mogelijk toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. De afschrijvingen worden conform de onder vaste activa genoemde criteria berekend.

Overhead

Conform het BBV worden er geen kosten voor overhead meer toegerekend aan de taakvelden, vanwege de brede eenmansfuncties geldt dit ook voor de salarislasten van medewerkers die niet tot de ondersteunde functies behoren. Derhalve komen alle personeelslasten (eigen en inhuur) en overige 'bedrijfskosten' op het taakveld overhead (binnen programma 0) tot uitdrukking. Bij taakvelden waarvan de kosten in rekening worden gebracht bij derden (bijvoorbeeld afval en riool) wordt er in de berekening van de kosten (extracomptabel) wel rekening gehouden met een component voor bedrijfskosten.

Winstneming

Voor verliezen in de onderhanden werk (voor zover van toepassing), waaronder bouwgronden in exploitatie wordt een voorziening getroffen op het moment dat deze bekend zijn en winstneming geschiedt volgens de zogenaamde POC-methode.

Balans per 31 december 2019

Activa		31-12-2019		31-12-2018
Vaste activa				
<i>Immateriële vaste activa</i>		0		0
<i>Materiële vaste activa</i>		5.521.694		4.951.225
- Investerings met een economisch nut	4.611.432		4.521.880	
- Investerings met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	158.226		168.506	
- Investerings met maatschappelijk nut	752.036		260.839	
<i>Financiële vaste activa</i>		1.584.343		1.529.866
- Overige langlopende leningen u/g	1.584.343		1.529.866	
- Schatkistbankieren > 1 jaar				
Totale vaste activa		7.106.037		6.481.091
Vlottende activa				
<i>Vorraden</i>		365.736		552.610
- Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	365.123		551.392	
- Gereed product en handelsgoederen	614		1.218	
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i>		4.525.273		5.208.069
- Rekening courantverhouding met het Rijk				
- Overige vorderingen	348.985		381.368	
- Vorderingen op openbare lichamen	511.465		550.463	
- Schatkistbankieren	3.664.823		4.276.238	
<i>Liquide middelen</i>		25.455		345.039
- Kassaldi	670		622	
- Banksaldi	24.785		344.417	
<i>Overlopende activa</i>		52.274		46.607
- Overlopende activa	52.274		46.607	
Totaal vlottende activa		4.968.739		6.152.326
Totaal generaal		12.074.776		12.633.417

Passiva		31-12-2019		31-12-2018
Vaste passiva				
<i>Eigen vermogen</i>		<i>10.147.094</i>		<i>10.394.833</i>
- Algemene reserve	4.426.350		5.165.724	
- Bestemmingsreserve	5.602.326		3.971.230	
- Gerealiseerd resultaat	118.418		1.257.879	
<i>Voorzieningen</i>		<i>1.107.663</i>		<i>968.404</i>
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	308.663		248.404	
- Onderhoudsegalisatie voorzieningen				
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	799.000		720.000	
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan een jaar</i>		<i>0</i>		<i>0</i>
- Waarborgsommen				
Totaal vaste passiva		11.254.757		11.363.236
Vlottende passiva				
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i>		<i>740.252</i>		<i>1.268.214</i>
- Banksaldi				
- Overige schulden	689.146		1.268.214	
- Vooruitontvangen subsidies	51.105			
<i>Overlopende passiva</i>		<i>79.767</i>		<i>1.967</i>
- Overlopende passiva	79.767		1.967	
Totaal vlottende passiva		820.019		1.270.181
Totaal generaal		12.074.776		12.633.417

Toelichting op de balans

In deze toelichting op de balans worden alleen cijfermatige staatjes opgenomen wanneer er daadwerkelijk sprake is van een nadere uitsplitsing van onderdelen van de balans, naast relevant inhoudelijke toelichtingen op balansmutaties.

Activa

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

Zie balans.

Materiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2018	Investerings	Des- investerings	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2019
Activa economisch nut							
Gronden en terreinen	63.868	10.320		5.386			68.802
Woonruimten	0						0
Bedrijfsgebouwen	4.377.940	79.654		116.375			4.341.220
Vervoersmiddelen	0	80.398		0			80.398
Machines, apparaten en installaties	54.367	53.488		13.311			94.544
Speeltoestellen	20.918	3.920		2.092			22.746
Overige materiele vast activa	4.788	0		1.065			3.723
Activa economisch nut met mogelijkheid van heffing							
Riolering	168.506	0		10.280			158.226
Activa met maatschappelijk nut							
Grond-, weg en waterbouwk werken	260.839	509.039		17.842			752.036
Totaal	4.951.225	736.820	0	166.351	0	0	5.521.694

Onder gronden en terreinen zijn de kosten voor de uitbreiding van de begraafplaats opgenomen.

De toename van de boekwaarde van de bedrijfsgebouwen is toe te schrijven aan de kosten die aan het krediet voor de nieuwe school te relateren zijn. Onder de machines wordt de toename veroorzaakt door de vervanging van de Mercedes. De vervanging van de trekker en vervanging van armaturen aan de Arnhemse Allee is onderdeel van de overige materiele vaste activa.

Tot slot zijn de onder activa met een maatschappelijk nut de investeringen in de wegen opgenomen.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2018	Bijstorten	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2019
Effecten	142.941	0	0	142.941
Lening aan NUON	55.180	0	0	55.180
Langlopende lening Rabobank	1.331.745	54.477	0	1.386.222
Totaal	1.529.866			1.584.343

De toename op de langlopende lening van de Rabobank betreft de bijgeschreven rente over 2018, die feitelijk na 1 januari 2019 is ontvangen.

VLottende Activa

	Boekwaarde 31-12-2018	Investerings	Opbrengsten	Winst	Boekwaarde 31-12-2019	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-2019
Grondexploitatie De Del	551.392	403.800	516.898	-73.172	365.122		365.122
Voorraad huwelijksboekjes en eigen verklaringen	1.218	1.134	1.739		614		614
Totaal	552.610	404.934	518.636	-73.172	365.736	0	365.736

De kosten voor bouw- en woonrijp maken bedroegen in 2019 € 404.000 waar een opbrengst van € 517.000 tegenover stond. Conform boekhoudvoorschriften is op basis van de zogenaamde POC-methode in 2019 sprake van een verlies van € 73.000. Hierdoor is de boekwaarde uiteindelijk, per saldo, verlaagd met € 186.000.

Nog te realiseren kosten en opbrengsten grondexploitatie De Del

Nog te maken kosten	445.915
Nog te realiseren opbrengsten	1.980.804
per saldo opbrengst van	1.534.889
Boekwaarde 31-12-2019	365.122
Per saldo nog te realiseren winst	1.169.768
Reeds genomen winst per 31-12-2019	3.261.584
Totaal te verwachten winst	4.431.352

Het perceel Steenhoek maakt feitelijk onderdeel uit van de voorraad. Het perceel kent echter geen boekwaarde en is daarmee in de balans niet zichtbaar. De netto verkoopopbrengst in 2020 wordt daarmee volledig onderdeel van het rekeningresultaat in dat jaar.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	Saldo 31-12-2019	Voorziening oninbaarheid	Gecorr saldo 31-12-2019	Gecorr saldo 31-12-2018
Vorderingen op openbare lichamen	511.465	0	511.465	550.463
Uitzettingen bij de schatkist looptijd	3.664.823	0	3.664.823	4.276.238
Overige vorderingen	348.985	0	348.985	381.368
Totaal	4.525.273	0	4.525.273	5.208.069

De vordering op openbare lichamen betreft de declaratie bij het BTW-compensatiefonds over 2019. Het lagere saldo op de schatkist komt doordat de feitelijke uitgaven in 2019 hoger waren dan de feitelijke ontvangsten. In 2020 verwachten we een hoger saldo omdat voor De Del nog een behoorlijk bedrag aan feitelijke ontvangsten verwacht wordt.

	Saldo 31-12-2019
<u>Overige vorderingen :</u>	
Obligaties 7,5% tot 2023	10.721
Belastingdebiteuren	13.905
Correctie balansrekening	28.393
Bouwleges	31.286
Rabo rente 2018	54.640
Kavel De Del	610.540
Overige vorderingen	-400.500
Voorziening dubieuze debiteuren	0
Totaal	348.985

De overige vorderingen bestaan uit nog te ontvangen bedragen die betrekking hebben op 2019 maar die nog niet als debiteur geregistreerd staan als de daadwerkelijke debiteuren per 31 december. In bovenstaand overzicht zijn de vorderingen boven de € 10.000 specifiek benoemd. De vorderingen onder € 10.000 zijn opgenomen in 1 saldo.

De voorziening dubieuze debiteuren is ten opzichte van 2018 op € 0 gesteld en vrijgevallen omdat het saldo van deze debiteuren onder het saldo is gekomen dat in de financiële verordening is bepaald op € 35.000.

Kwartaal	Drempel	Gemiddeld buiten de schatkist gehouden
1e kwartaal	250.000	194.130
2e kwartaal	250.000	144.087
3e kwartaal	250.000	169.087
4e kwartaal	250.000	69.316

Liquide middelen boven de € 250.000 dienen verplicht bij de schatkist te worden aangehouden. In bovenstaande tabel is per kwartaal aangegeven welk bedrag gemiddeld op de eigen bankrekening is aangehouden.

Liquide middelen

	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019
Kassaldi	622	670
<u>Bankssaldi:</u>		
BNG bank	321.833	-2.322
Rabobank	20.921	13.274
Effectenrekening ABN AMRO	1.189	11.569
Overige rekeningen (belastingen)	474	2.264
Totaal	345.039	25.455

Deze rekeningen hebben allemaal het karakter van een rekening courant.

Overlopende activa

	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019
Overlopende activa (vooruitbetaalde bedragen)	46.607	52.274
Totaal	46.607	52.274

Het saldo heeft betrekking op bedragen die in 2019 al zijn betaald maar feitelijk betrekking hebben op 2020, zoals abonnementskosten, voorschotten aan gemeenschappelijke regelingen maar vooral verzekeringspremies.

Passiva

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten, waarbij het resultaat als afzonderlijk onderdeel van het eigen vermogen is opgenomen.

	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019
Algemene reserve	5.165.724	4.426.350
Bestemmingsreserves	3.971.230	5.602.326
Gerealiseerd resultaat	1.257.879	118.418
Totaal	10.394.833	10.147.094

Het resultaat over 2019 is nagenoeg geheel toe te schrijven aan de tweede winstneming op De Del (ruim € 1,2 miljoen). Dat bedrag zal in 2020 (na het besluit over de resultaatbestemming worden toegevoegd aan de reserve kapitaallasten.

Verloopoverzicht reserves

	Saldo 1-1-2019	Onttrekkingen	Toevoegingen	Saldo 31-12-2019
Algemene reserve	5.165.724	825.723	86.350	4.426.351
Bestemmingsreserves				
Reserve monumenten	25.959	0	0	25.959
Reserve sociaal domein	620.154	0	0	620.154
Vervangingsreserve inventaris gemeentehuis	69.195	0	6.686	75.881
Reserve digitalisering	130.400	0	0	130.400
Reserve fietspaden	147.551	0	0	147.551
Reserve wegen	82.524	0	3.221	85.745
Reserve begraafplaats	67.538	48.625	0	18.913
Reserve dekking kapitaallasten	2.737.044	157.606	1.465.635	4.045.073
Reserve energietransitie	90.865	90.716	452.500	452.649
Subtotaal	3.971.230	296.947	1.928.042	5.602.325
Totaal	9.136.954	1.122.670	2.014.392	10.028.676

Voor een nadere toelichting op de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves, verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvermogen.

Voorzieningen

Op de balans is een voorziening opgenomen voor pensioenverplichtingen voor wethouders (€ 308.663) en voor de egalisatie van kosten (en tarieven) voor riolering (€ 799.000). Voor een nadere toelichting wordt eveneens verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De gemeente Rozendaal heeft sinds 2001 geen lening meer afgesloten.

Flottende Passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	Saldo 31-12-2018	Ver- meerderingen	Ver- minderingen	Saldo 31-12-2019
Banksaldi	0	0	0	0
Overige schulden	1.268.214	11.356.892	11.935.959	689.146
Vooruitontvangen subsidies	0	51.105		51.105
Totaal	1.268.214	11.407.997	11.935.959	740.252

Onder de overige schulden zijn de crediteuren per 31 december 2019 opgenomen en nog te betalen bedragen die betrekking hebben op 2019 maar waarvoor niet tijdig een factuur is ontvangen. In onderstaand overzicht zijn bedragen boven de € 10.000 specifiek benoemd, bedragen daaronder zijn samengenomen in één saldo.

	Saldo 31-12-2019
<u>Overige schulden :</u>	
Leerlingenvervoer	10.000
Pensioenpremie	11.095
Hertaxatiekosten	12.771
Afrekening VVE	16.500
Planschade	18.412
WKR-heffing	20.385
ICT-kosten	26.000
Programmakosten sociaal domein	81.767
Afdracht btw	158.517
Uitvoeringskosten sociaal domein	216.705
Overige schulden	116.994
Totaal	689.146

(Overige) niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Artikel 53 BBV bepaalt onder meer dat in de toelichting van de balans wordt vermeld: de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de provincie of de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden.

De Commissie BBV heeft hierover de volgende stellige uitspraak gedaan: "neem meerjarige contracten, die zouden moeten voldoen aan Europese regels, op in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijvende verplichtingen' voor het volle bedrag waarover het contract is afgesloten". Wanneer er bijvoorbeeld sprake zou zijn van een onrechtmatigheid bij de contractverlening, zou deze jaarlijks in de afweging naar de controleverklaring kunnen blijven doorwerken omdat de gemeenteraad geen afwijkingen van hogere regelgeving kan sanctioneren.

Onder dit onderdeel worden dus alleen die (meerjarige) contracten opgenomen waarvan de waarde boven de Europese aanbestedingsgrens komt, niet zijnde eenmalige investeringen die Europees zijn aanbesteed.

De gemeente Rozendaal kent sinds een aantal jaren geen waarborgen en garanties meer. Ook voor overlopende vakantiedagen en vakantietoelagen (conform de bedoeling van het Besluit Begroting en Verantwoording) is geen verplichting of voorziening opgenomen. De werkelijke lasten hiervan komen tot uitdrukking in het jaar van uitbetaling.

Met inachtneming van bovenstaande vallen, op dit moment, onderstaande zaken onder de voorwaarden.

Contract afvalinzamelaar

De gemeente Rozendaal is begin 2014 een contract voor 5 jaar aangegaan ten behoeve van de inzameling van de verschillende afvalstromen. Het contract loopt van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2019. De jaarlijkse last hiervan bedraagt € 66.405 en de totale waarde van het contract bedraagt daarmee € 330.225. De restant contractwaarde per 31-12-2019 bedraagt € 0.

Contract met Pink Roccade

We hebben een zogenaamde 'Golddisk'-overeenkomst met Pink Roccade waarin verschillende softwareapplicaties zijn ondergebracht voor diverse werkprocessen, o.a. voor Burgerzaken, Financiën, Belastingen en de zogenaamde gegevensmakelaar. De overeenkomst wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd en de kosten bedragen € 60.000 per jaar. In 2020 wordt de overeenkomst aangepast omdat de onderdelen Financiën en Belastingen komen te vervallen.

Eigen bijdragen WMO van het CAK

Met betrekking tot de WMO-eigen bijdragen van het CAK is bij alle gemeenten sprake van een onzekerheid. Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Deze eigen bijdrage is afhankelijk van de gemeentelijke verordening WMO en inkomensgegevens van de aanvrager. In de wet is bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage niet wordt uitgevoerd door de gemeente zelf, maar door het CAK. Door privacyoverwegingen is de gegevensverstrekking van het CAK aan de gemeente Rozendaal ontoereikend om de volledigheid en juistheid van de eigen bijdragen te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Bij de gemeente Rozendaal zijn de eigen bijdragen beperkt tot een totaalbedrag van ongeveer € 5.000 en daarmee niet materieel van aard.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Single information, single audit (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 16 januari 2020								
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
			Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03			
			€ 3.013	€ 0	€ 0			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2019 Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 41.496	€ 5.351	€ 12.852	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente deel 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>		
			€ 12.170	€ 0	€ 6.705	€ 7.826	€ 0	€ 0		
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07</i>	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09</i>					
			€ 0	€ 0	Ja					

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant